

Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia

L'ESTAT DE L'LGTTBI-FÒBIA A CATALUNYA

Observatori
contra
l'homofòbia

20 20

Observatori
contra
l'homofòbia

Direcció d'Anàlisi i Investigació:

Patrícia Aljama

Direcció tècnica:

Cristian Carrer

Anàlisi sociològic:

Belén Masi, Albert Carrasco i Miquel Rosselló

Anàlisi de casos i Produccions Narratives:

Arnau Nonell, Albert Carrasco, Ciro Morales, Alexandra Fidalgo, Chebi Bouroncle, Cristina Vidal i Marc Manso

Disseny gràfic i Maquetació:

Jordi Navarro

Supervisat per:

Departament de Psicologia Social

Grup de recerca, Docència i Acció, Gènere, Diversitats i Canvi Psicosocial (GENDIV)

Amb el suport de:

Agraïments:

Montserrat Berdún, Rafael Ribó i Emerson Vicente da Cruz.

L'ESTAT DE L'LGTTBI-FÒBIA 20 A CATALUNYA 20

Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia

GLOSSARI

Al llarg del document s'utilitzen expressions i conceptes relatius a diversos àmbits de coneixement, però específics en aquest informe per entendre la seva elaboració. A continuació se'n presenten els principals per tal que quedin clarificats prèviament a la seva lectura.

Atesa la complexitat d'aquest informe el glossari s'organitza per àmbits. Els àmbits són: diversitats afectivosexuals i d'identitat i expressió de gènere, tipus de discriminació, drets, propostes de lleis i altres conceptes relacionats amb l'LGTTBI-fòbia i l'activitat de l'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH).

Diversitats afectivosexuals i d'identitat i expressió de gènere

- **Asexual:** orientació sexual que defineix a les persones que senten baix o gens d'interès per l'activitat sexual envers altres persones. Tanmateix, no significa que no tingui interessos afectius, romàntics, sensorials, entre d'altres.
- **Agènere:** persona que no es sent a si mateixa ni com a home ni com a dona, que no té identitat de gènere o cap gènere que expressar.
- **Bifòbia:** Odi, prejudici i/o discriminació cap a les persones bisexuals o percebuts com a tal.ç
- **Bisexualitat/Plurisexualitat:** Són aquelles orientacions afectivosexuals que es caracteritzen per la capacitat de sentir atracció afectiva i/o sexual cap a persones de més d'un gènere, no necessàriament a la vegada, ni de la mateixa manera, ni en la mateixa intensitat.
- **Cissexual/Cisgènere:** Persona que se sent del gènere que li va ser atribuït en néixer segons les seves característiques genitals. És a dir, hi ha una correspondència entre el sexe de naixement i el sentiment de pertinença.
- **Cross-dresser:** Terme que significa expressar-se en un altre gènere que t'assignen al néixer sense que estigui directament relacionat amb la identitat de gènere u orientació afectivosexual de les persones¹.
- **Deadname:** terme que fa referència al nom registral de les persones trans* i no al nom de la seva identitat sentida.
- **Despatologització:** perspectiva teòrica-activista que vetlla pels drets de les persones trans*, des d'una postura anti-psiquiàtrica, de manera que la transsexualitat/transgenerisme no pot ser considerada una malaltia mental. La despatologització ha de garantir un model social d'atenció sanitària dirigida a persones trans* amb cobertura pública.
- **Expressió de gènere:** Manera de mostrar el nostre cos i d'actuar d'acord o no als cànons socioculturals del que s'espera d'un home o d'una dona. Aquesta expressió opera a través del nostre nom, actitud, vestimenta, gestos, el to de veu i altres aspectes considerats fora dels patrons hegemònics per expressar el gènere.

(1) Definició extreta d'un article de PikaraMagazine sobre l'entitat EnFemme. Es pot consultar en: <https://www.pikaramagazine.com/2016/04/crossdressing-documental-en-femme/>

- **Gai:** Homes que senten atracció física i/o afectiva i/o que mantenen relacions afectivosexuals amb altres homes.
- **Gaifòbia:** Odi, prejudici i/o discriminació cap als homes gais o percebuts com a tal.
- **Gènere binari:** Idea que existeixen únicament dos gèneres socials - home i dona - basats en dos únics sexes - mascle i femella.
- **Gènere fluid:** Idea en la qual el gènere no és una categoria estanca sinó flexible, processal, fluida i que la nostra identitat i expressió de gènere pot canviar amb el pas del temps.
- **Gènere no binari/gènere no conforme/genderqueer:** Identitats i expressions de gènere que no s'ajusten a les categories binàries creades social i culturalment "masculí/femení".
- **Heterosexual:** Persona que sent atracció física i/o afectiva o manté relacions afectivosexuals amb persones del gènere contrari.
- **Homofòbia:** Odi, prejudici i/o discriminació vers les persones gais i lesbianes i/o a les persones percebudes com a tals.
- **Homosexual:** Persona que sent atracció física i/o sexual o manté relacions afectivosexuals amb persones del seu mateix gènere.
- **Identitat de gènere:** Fa referència a sentiments i experiències, tant internes com externes, en relació a la percepció corporal. És a dir, com la persona sent el seu gènere, que pot coincidir o no amb el que la societat espera pel sexe que li van assignar en néixer, i com l'expressa.
- **Incongruència de gènere/Disfòria de gènere:** Concepte utilitzat per manuals clínics, com el Manual diagnòstic i estadístic dels trastorns mentals (DSM-V) i la Classificació internacional de malalties (CIE-11), per classificar la realitat trans* com a malaltia relativa a la salut sexual.
- **Intersexfòbia:** Odi, prejudici i/o discriminació cap a les persones intersexuals o percebuts com a tal.
- **Intersexualitat/Desenvolupament Sexual Diferencial (DSD):** Ventall de condicions associades a un desenvolupament anatòmic atípic de les característiques fisiològiques.
- **Lesbiana:** Dones que senten atracció física i/o afectiva i/o que manté relacions sexuals amb altres dones.
- **Lesbofòbia:** Odi, prejudici i/o discriminació cap a les dones lesbianes i/o a les dones percebudes com a tal.

- **LGTTBI:** Acrònim relatiu a persones lesbianes, gais, trans*, bisexuals i persones que presenten diversitat en el seu desenvolupament sexual. A vegades, s'afegeix a l'acrònim la lletra Q, A i el signe +. La Q fa referència a les persones queer i questioning (persones que estan deconstruint i qüestionant-se el gènere, l'expressió de gènere i/o la identitat sexual), la A fa referència a les persones asexuals i el + fa referència a totes les altres denominacions referents a la diversitat afectiu-sexual i de gènere.
- **LGTTBI-fòbia:** presència de situacions discriminatòries sustentades en tot un sistema cultural, social i econòmic que regula la sexualitat i la diversitat de gènere i facilita la legitimitat a algunes persones, emparades per l'estructura d'aquest sistema, a exercir pràctiques discriminatòries implícites i / o explícites sobre aquelles que perceben i es diferencien com a incomplidores dels rols de gènere, en sentit ampli, i de les pràctiques sexuals normatives, en sentit estricte, amb la intencionalitat d'erradicar i/o corregir qualsevol heterodòxia sexual al marge del sistema sexe-gènere-desig; provocant conseqüències en el benestar psicosocial de les persones afectades i que porta a un deteriorament de les relacions interpersonals, dels contextos socials on es dona i que compromet al benestar i la salut de tota la ciutadania. Concepte que agrupa la lesbofòbia, la gaifòbia, la transfòbia, la bifòbia, la interfòbia, etc.
- **Normativitat:** Tendència a considerar les relacions heterosexuales tradicionals com la norma i totes les altres conductes i relacions afectivosexuales com desviacions de dita norma.
- **Misgendering:** situació en la qual algú intencional o inintencionadament es refereix a una persona utilitzant llenguatge que no es correspon amb el gènere sentit o la tracta com si el seu gènere fos diferent del sentit.
- **Orientació afectivosexual:** Desig afectiu i/o sexual que tenim les persones cap als altres i que es defineix a través del gènere. Si utilitzem aquesta terminologia es posa més rellevància al sexe.
- **Pansexual/omnisexual:** persona que sent atracció afectiva, emocional o sexual cap a persones, independentment del seu sexe o gènere, de manera que poden sentir-se atretes per homes, dones o persones que no s'identifiquen amb la dicotomia "home/dona".
- **Passing:** Concepte per a definir que una persona trans* és percebuda amb el gènere sentit i amb el que desitja ser identificada.
- **Patriarcat:** Concepte que s'utilitza per referir-se al sistema socio-polític-econòmic en el qual el gènere masculí i l'cisheterosexualitat tenen supremacia sobre la resta de gèneres i orientacions sexo-afectives.
- **Plumofòbia:** Concepte utilitzat per definir les discriminacions cap a persones que tenen una expressió de gènere no normativa.
- **Queer:** Posicionament identitari i polític que s'allunya de l'assimilacionisme de les principals corrents identitàries i de l'etiquetatge imposat social i culturalment pel binarisme de gènere i el model heteropatriarcal.
- **Reassignació de sexe:** Procés mitjançant el qual una persona trans* pot modificar les seves característiques anatòmiques sexuals per adaptar-les a les característiques sexuals que s'atribueixen al gènere amb el qual s'identifica.

- **Serofòbia:** Prejudici, por, rebuig i discriminació cap a persones portadores del VIH, també conegudes com seropositives. Aquest tipus de discriminació o fòbia té el seu inici amb l'aparició del virus durant els anys 80 i, tot i que ha anat evolucionant amb el pas dels anys, malauradament encara segueix vigent a dia d'avui.
- **Sexisme:** Actitud, biaixos i discriminacions que estan a favor de un sexe i/o gènere. El sexisme pot afectar qualsevol gènere, però està particularment documentat que afecta més a persones del gènere femení.
- **Trans*:** Terme paraigua que engloba totes les persones que s'identifiquen amb un gènere diferent de l'assignat en néixer o que expressen la seva identitat de gènere de manera no normativa.
- **Transfòbia:** Odi, prejudici i/o discriminació cap a les persones trans* i a les persones percebudes com a tals.
- **Transgènere:** Persona que sent discordança amb el sexe denominat biològic, establert en néixer, i amb les expectatives socials de gènere.
- **Transsexual:** Persona que no se sent identificada amb el seu sexe anomenat biològic, pel que sent un gran rebuig cap al seu cos de manera que aplica una sèrie de tractaments per adaptar la seva corporalitat a la seva identitat sentida.

Tipus de discriminació

- **Discriminació directa:** Quan una persona és tractada de manera desigual o menys favorable que una altra, en una situació anàloga, a causa de la seva orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere.
- **Discriminació indirecta:** Quan una persona que pertany al col·lectiu LGTTBI es troba en una situació de desavantatge o desigualtat a causa d'una disposició, un criteri, una interpretació o una pràctica pretesament neutra en comparació amb altra persona que no pertany al col·lectiu.
- **Discriminació per error o discriminació per atribució errònia:** Situació en què una persona o un grup de persones són objecte de discriminació per orientació afectivosexual, identitat de gènere o expressió de gènere a conseqüència d'una apreciació errònia.
- **Discriminació per associació:** Situació en què una persona és objecte de discriminació per orientació afectivosexual, identitat de gènere o expressió de gènere a conseqüència de la seva relació amb una persona o un grup LGTTBI.
- **Discriminació múltiple:** Quan una persona és discriminada no només pel fet de pertànyer al col·lectiu LGTTBI sinó a d'altres col·lectius que també acostumen a ser objecte de discriminació.
- **Assetjament per raó de l'orientació afectivosexual, la identitat i/o l'expressió de gènere (OSIEG):** Qualsevol comportament basat en l'orientació afectivosexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat o la seva integritat física o psíquica o de crear-li un entorn fustigador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

- **Bullying:** Terminologia de caràcter anglosaxó per referir-se als comportaments i/o actituds violents, reiterats i intencionats d'intimidació i exclusió que es produeixen en les relacions interpersonals entre iguals en l'àmbit escolar (un context educatiu).
- **Vexació:** En el codi vigent a l'Estat espanyol, infracció castigada com a falta, consistent a amenaçar, perseguir, perjudicar o fer patir a algú.
- **Ordre de discriminar:** qualsevol instrucció que impliqui una discriminació, directa o indirecta, per raó d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere.
- **Represàlia discriminatòria:** tracte advers o efecte negatiu que es produeix contra una persona a conseqüència de la presentació d'una queixa, una reclamació, una denúncia, una demanda o un recurs, de qualsevol tipus, destinat a evitar, disminuir o denunciar la discriminació o l'assetjament a què és sotmesa o ha estat sotmesa.
- **Victimització secundària:** maltractament addicional exercit contra persones LGTTBI que es troben en algun dels supòsits de discriminació, assetjament o represàlia com a conseqüència directa o indirecta dels dèficits de les intervencions dutes a terme pels organismes responsables, i també per les actuacions d'altres agents implicades.

Drets

- **Llei 19/2020:** Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no discriminació. Té per objectiu el dret de les persones a viure amb dignitat, seguretat, lliures d'exploatació, maltractament i qualsevol altre tipus de discriminació.
- **Llei 11/2014:** Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Coneguda com a Llei contra la LGTTBIfòbia.
- **Drets sexuals i reproductius:** Referència als drets humans en pro de la salut sexual i la salut reproductiva. Aquests són indissolubles des de la Conferència Mundial de la Dona, celebrada a Pequín el 1995. A Catalunya s'ha produït un gran avenç en l'accés a les tècniques de Reproducció Humana Assistida (RHA), ampliant-se aquest a qualsevol persona, major de 18 anys i amb desig gestacional (Direcció General de Planificació en Salut, 2016).
- **Deure d'intervenció:** Fa referència al deure que tenen les professionals que actuen en àmbits sensibles (veure articles 10 i 11 Llei 11/2014) de comunicar una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació afectivosexual, identitat de gènere o expressió de gènere, als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent. Regulat pel nou Protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per a fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya, aprovat l'octubre del 2017.

Propostes de Llei

- **Llei Igualtat LGTBI:** Proposició de Llei contra la discriminació per orientació afectivosexual, identitat o expressió de gènere, característiques sexuals i d'igualtat social de lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals. Impulsada per la Federació Estatal de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transsexuals i Intersexuals (FELGTB) i l'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH).
- **Llei Trans Estatal:** Proposta de Llei sobre la protecció jurídica de les persones trans* i el dret a la lliure determinació de la identitat sexual i expressió de gènere. Impulsada per la Plataforma Trans Estatal. Aquesta proposta ha estat tombada pel Congrés dels Diputats i Diputades en el mes de maig de 2021.

Altres conceptes

- **Àrea LGTBI:** Referència a l'Àrea per la igualtat de tracte i no discriminació de les persones LGTBI adscrita a la Direcció General d'Igualtat del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.
- **Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació:** Són fiscalies que s'ocupen dels delictes d'odi i discriminació a les diferents comunitats autònomes². En aquest informe fem referència principalment a la Fiscalia de Delictes d'odi i discriminació de la Província de Barcelona.
- **Incidència:** qualsevol comunicació escrita d'una persona física o jurídica, (entitat i/o institució) que tingui un possible contingut LGTBI-fòbic.
- **Síndic de Greuges:** és una de les institucions de la Generalitat de Catalunya. La seva missió és garantir el dret de totes les persones a una bona administració governamental. Ha d'atendre les queixes de les persones que es trobin desemparades davant l'actuació o la manca d'actuació de les administracions públiques.

(2) Les diferents fiscalies delegades poden consultar-se al següent web: <https://www.fiscal.es/web/fiscal/-/organigrama-delitos-de-odio-y-discriminacion>

PRÒLEGS

MONTSERRAT BERDÚN

Tècnica referent temàtiques LGTTBI de l'Oficina per la No Discriminació de l'Ajuntament de Barcelona (OND)

Des de l'Oficina per la No Discriminació (OND) considerem essencial la tasca que desenvolupa l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH) des d'una vessant activista i de col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona en termes de denúncia, visibilitat i defensa dels drets de les persones LGTTBI.

L'estreta col·laboració de l'OCH amb l'OND, que s'ha articulada arran la creació del Protocol d'actuacions davant situacions de discriminació per LGTTBI-fòbia a la ciutat de Barcelona, formalitzat el Maig del 2020, ha esdevingut clau en l'avenç cap a noves formes de treball consensuades i col·laboratives.

La creació d'aquest Protocol ha esdevingut la llavor d'una relació entre l'OCH, el Centre LGTTBI i l'OND que ha nascut de la necessitat de coordinar els diferents actors i circuits que la ciutat té a disposició de la ciutadania per tal de fer front a les situacions de discriminació per raons de LGTTBI-fòbia.

L'objecte d'aquest apropament i treball col·laboratiu ens ha obert l'escenari a compartir estratègies des de la responsabilitat col·lectiva, a recopilar dades, tant a nivell qualitatiu com quantitatiu, i a abordar les situacions de discriminació i/o vulneració de drets per orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere, des de la vessant de l'acompanyament psicossocial, l'assessorament i atenció jurídiques i la gestió alternativa de conflictes.

Treballem plegades des de l'horitzó d'un territori en el qual es garanteixi el ple gaudi dels drets humans, posant en valor l'atenció de qualitat que situï les persones al centre, potenciant les seves habilitats i recursos personals i evitant la victimització secundària.

Tanmateix, aquesta nova forma de treball parteix d'una consecució d'interessos comuns que queden reflectits en el marc dels registres mensuals a la Taula de Seguiment del Protocol, els quals inclouen reunions periòdiques on s'avaluen les intervencions, es comparteixen estratègies i s'intercanvien mirades sobre l'abordatge de la discriminació cap a les persones LGTTBI.

Així doncs, cal destacar l'Informe de l'Observatori Contra l'Homofòbia sobre l'estat de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya 2020 com un element que esdevé cabdal en la recopilació de documentació i obtenció de dades estadístiques davant les situacions de discriminació LGTTBI-fòbiques a la ciutat de Barcelona, en estreta col·laboració amb els diferents agents que treballem per la defensa, protecció i garantia dels drets de les persones LGTTBI.

RAFAEL RIBÓ **Síndic de Greuges**

La Llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, va ésser una llei pionera, reivindicada pel col·lectiu LGTTBI, que reconeix, visibilitza i fa valer les diversitats sexuals i d'expressió de gènere. Suposa un pas endavant cap a la igualtat efectiva i real dels drets de les persones del col·lectiu LGTTBI i té un caràcter innovador i transversal que implica el conjunt de poders públics catalans en la sensibilització, la prevenció i la detecció de la discriminació. Alhora, avui en dia es pot considerar que és una de les lleis capdavanteres amb les que compta l'Estat espanyol.

Durant aquests anys, informes i enquestes com el que avui presenta l'OCH confirmen l'abast de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya i per tant, il·lustren que encara som lluny d'una situació de veritable igualtat. És per això que la lluita contra la discriminació ha passat a formar part de les polítiques públiques en el marc de la transversalitat de gènere en clau LGTTBI, no només a escala nacional, sinó també europea.

La Llei 11/2014 atorga al Síndic de Greuges la funció de defensa de drets i llibertats en matèria de no – discriminació de les persones LGTTBI que puguin haver estat vulnerats per l'actuació de l'Administració. Malgrat que la Llei no obliga el Síndic a presentar informes específics al Parlament en aquesta matèria, el nostre compromís per a erradicar tota mena de discriminació i violència per raó d'identitat de gènere o d'orientació afectiva i sexual ens portà, l'any 2017, a elaborar un primer informe específic amb les dades i resultats de les actuacions rebudes i iniciades des de l'entrada en vigor de la Llei. L'informe recull que des de l'octubre de 2014 fins al desembre de 2016 es van iniciar 58 actuacions sobre LGTTBI, relacionades sobretot amb la salut, tot i que s'apreciava també una xifra important d'actuacions en l'àmbit global de l'educació i el lleure.

Tanmateix, el valor que aporta la institució de l'Ombudsman va més enllà de les xifres. Així, la intervenció del Síndic en conflictes relacionats amb la igualtat de tracte possiblement han contribuït a través de les seves resolucions a donar visibilitat del tema davant l'opinió pública i que les vulneracions de drets en matèria de no -discriminació es tractin amb el rigor adequat. Per dur a terme la seva tasca ha comptat, entre d'altres, amb la col·laboració de representants de les associacions de defensa dels drets LGTTBI i en particular amb l'equip de l'Observatori contra l'Homofòbia.

Durant aquests anys, s'ha produït, a més, l'aprovació de la Llei 17/2020, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, que té la vocació d'ampliar, reforçar i actualitzar la Llei 5/2008, i també la de protegir els drets de les dones transgènere i cisgènere i de les persones no binàries, amb la finalitat de respectar la diversitat de gènere.

També cal fer esment de l'aprovació de la Llei 19/2020, d'igualtat de tracte i no discriminació, que té com a finalitat la creació d'un instrument normatiu eficaç contra tota mena de discriminació que pugui patir qualsevol persona i en qualsevol àmbit, d'entre les quals per motius de sexe, orientació, identitat sexual i de gènere o expressió de gènere, sens perjudici de la regulació sectorial més específica que preveu la Llei 11/2014. La nova llei torna a encomanar al Síndic l'encàrrec de vetllar per garantir el dret a la igualtat de tracte i no discriminació en els àmbits a què fa referència.

Quant a les noves actuacions iniciades després de la presentació del primer informe esmentat, a partir de 2017 i fins a finals de 2020 s'han iniciat 139 actuacions addicionals, entre queixes, consultes i actuacions d'ofici, relatives als drets del col·lectiu LGTTBI; actuacions que estan recollides als respectius informes que cada any el Síndic de Greuges presenta davant el Parlament de Catalunya. Aquests informes anuals també recullen les recomanacions i suggeriments que s'han trasllat a l'Administració, en què s'ha posat èmfasi a impulsar les polítiques en matèria LGTTBI per aconseguir un canvi efectiu de paradigma i una igualtat real, interpellant al conjunt de la societat per fer possible un canvi de valors i creences que la facin possible.

Durant aquests anys, el Síndic ha instat a l'Administració al desplegament del règim sancionador de la Llei; a permetre l'accés a la reproducció assistida de dones i de les dones sense parella; a donar una tractament despatologitzador i no discriminatori del col·lectiu trans*; a reforçar els pressupostos per a assegurar l'accés de les persones transsexuals i transgènere a una cartera de serveis específica, i incrementar l'activitat quirúrgica que hi està relacionada; entre d'altres.

El Síndic, doncs, continuarà treballant per a que s'assoleixin les quotes d'igualtat i de respecte que reclama una societat democràtica i se sumarà a les commemoracions anuals per reivindicar la importància de vetllar pel respecte de la diversitat humana i traslladar al col·lectiu LGTTBI el seu missatge de suport, com ha fet sempre, tot oferint la seva col·laboració i diàleg amb les entitats de defensa del col·lectiu per tractar els casos que arribin a la institució i aportar el seu coneixement i experiència per combatre tota forma de discriminació, amb ferma convicció de fer valer i defensar els drets humans.

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

INDEX

1. INTRODUCCIÓ

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

2.1 OBJECTIUS

2.2 METODOLOGIA

3. MARC LEGAL A CATALUNYA

4. ANÀLISI DE DADES QUANTITATIVES

4.1 DADES GLOBALES

4.2 IDENTIFICACIÓ AMB EL COL·LECTIU LGTBI

4.3 EDAT

4.4 TERRITORI

4.5 DISTRIBUCIÓ TEMPORAL

4.6 TIPUS D'LGTBI-FÒBIA

4.7 MITJÀ DE DISCRIMINACIÓ

4.8 CONTEXT I ÀMBIT

4.9 TIPUS D'AGRESSIÓ/DISCRIMINACIÓ

4.10 CONCLUSIONS

5. ANÀLISI QUALITATIU

5.1 ANÀLISI DE CASOS

5.2 RELAT SOCIAL SOBRE L'LGTBI-FÒBIA: PRODUCCIONS NARRATIVES

5.3 L'IMPACTE DE LA PANDÈMIA EN LES DISCRIMINACIONS PER LGTBI-FÒBIA

5.4 QUADRE DE CONSENSOS I DISSENSOS

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

6.1 CONCLUSIONS GENERALS

6.2 RECOMANACIONS

7. BONES PRÀCTIQUES

7.1 PROTOCOL D'ACTUACIONS DAVANT SITUACIONS DE DISCRIMINACIÓ PER LGTBI-FÒBIA A LA CIUTAT DE BARCELONA

7.2 LLIBRE LGTBI. CLAUS BÀSIQUES DE L'EDITORIAL SEMBRA LLIBRES

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

9. ANNEXOS

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

1. INTRODUCCIÓ

El present informe respon a la situació de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya durant el 2020 segons el seguiment que en fa l'Observatori Contra l'Homofòbia (en endavant, OCH), de manera que aquest 2020 s'elabora el cinquè informe íntegre des de l'aprovació i entrada en vigor de la Llei 11/2014, per a garantir els drets de les persones LGTTBI i eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, seguint una metodologia científica, tant pel que fa al registre i recollida de les incidències, com del seu procés i anàlisi. El document constitueix la memòria antidiscriminatòria relativa a l'any 2020 en la mesura que **recull, documenta i analitza les incidències d'LGTTBI-fòbia a Catalunya comunicades a l'OCH, així com d'altres incidències sobre les que l'entitat ha tingut coneixement** directe, malgrat no hagi estat a través d'una comunicació pels mitjans establerts per l'OCH.

No podem obviar, que el 2020 ha estat marcat per una pandèmia mundial que ha tingut conseqüències individuals i socials. La pandèmia de la covid-19 ha afectat de forma generalitzada a tota la població, ens hem trobat de manera inesperada amb una situació d'incertesa total sacsejant-nos emocionalment, sentint por, tristesa, ràbia, frustració,... aflorant sensacions de solitud, d'aïllament, amb dificultats per comunicar-nos ja sigui per la paràlisi del moment, les restriccions de mobilitat o per la bretxa digital.

La discriminació i la violència per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere ha continuat present, malgrat aquest any excepcional i les mesures restrictives. L'LGTTBI-fòbia es propaga pels canals que ha tingut al seu abast, adaptant-se als espais i àmbits en els que podia tenir presència. Una part del 2020 hem estat confinades en els nostres domicilis, i la comunicació a través de les noves tecnologies i les diferents plataformes digitals han centrat la nostra quotidianitat durant uns mesos de manera molt accentuada (en els casos en que s'hagi pogut gaudir del seu accés). Aquest canvi obligat per l'emergència sanitària ha fet que el present informe tingui en compte les condicions per les quals l'LGTTBI-fòbia ha estat operativa. Una vegada més, les opressions estructurals muten, es modifiquen i s'adapten als contextos socials on estem inserides, que malauradament, cristal·litza en pràctiques discriminatòries, que no és més que el deteriorament de les relacions humanes.

L'objectiu de l'informe és **prendre el pols de la realitat del col·lectiu LGTTBI i l'LGTTBI-fòbia a Catalunya feta des de l'àmbit del teixit associatiu i no institucional**, tot i que tal i com es pot extreure del pròleg **treballem de manera conjunta amb les institucions per donar a conèixer la realitat de l'LGTTBI-fòbia a la societat catalana**. Concretament, l'OCH ha treballat amb totes les agents implicades en les incidències registrades, especialment aquelles en què hi ha hagut una denúncia, i les ha derivat a les administracions i/o institucions corresponents, que inclouen: (1) l'Àrea LGTTBI i la Direcció d'Igualtat del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya; (2) el cos de Mossos d'Esquadra; (3) l'Ajuntament de Barcelona, concretament en col·laboració amb l'Oficina per la No Discriminació de Barcelona¹, (OND); (4) la Fiscalia de Delictes d'Odi i Discriminació de Barcelona; (5) el Síndic de Greuges de Catalunya i la Síndica de Barcelona; (6) diversos ens locals d'arreu de Catalunya, especialment Ajuntaments i (7) les sectorials LGTTBI de sindicats, així com s'ha mantingut la col·laboració amb d'altres agents implicades en el finançament i la producció de l'informe, com la Diputació de Barcelona i les universitats catalanes que aporten estudiantat per a la realització de pràctiques i amb d'altres agents de fora del territori català, per a la derivació dels casos que excedeixen el nostre territori d'actuació que és Catalunya.

(1) Enguany, l'abril de 2020 s'aprova la creació del **Protocol d'actuacions davant situacions de discriminació per LGTTBI-fòbia a la ciutat de Barcelona**, protocol de coordinació entre l'Oficina per la No Discriminació, el Centre LGTTBI de Barcelona i l'Observatori Contra l'Homofòbia. Es pot consultar al següent enllaç: https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxiu-documents/protocol_lgtbifobia.pdf

La col·laboració amb totes aquestes agents implicades permet la recollida d'incidències, ja sigui per la comunicació de les mateixes persones afectades d'LGTBI-fòbia, persones del seu entorn, per diferents agents socials o institucionals que tenen coneixement de la situació o pel d'ofici del mateix equip de l'OCH, amb l'objectiu de canalitzar la situació i intentar la reparació de les víctimes i/o persones afectades de situacions d'LGTBI-fòbia.

El sistema de recollida, estudi i anàlisi de les dades quantitatives i qualitatives està basat en la metodologia científica i és supervisat pel Departament de Psicologia Social de la Universitat Autònoma de Barcelona, col·laboració que es va iniciar el 2015. Per una banda, l'anàlisi quantitativa ens permet analitzar informació concreta i fer una comparativa de les dades que han estat recollides en els informes anteriors. En aquest cas, s'estudia el següent: **Com s'identifiquen les persones afectades per l'LGTBI-fòbia? Quina edat tenen? En quin territori català es produeixen els actes discriminatoris? Quan es produeixen? Quina és la vessant discriminatòria? A través de quin mitjà es produeixen? En quin context i àmbit específic es dona la discriminació/agressió? Quin tipus d'agressió/discriminació pateixen les persones LGTBI? Quin és l'itinerari que pren la denúncia i/o incidència? Com ha influït la situació d'emergència sanitària degut a la propagació de la covid-19 en les incidències registrades?**

A més, i a l'igual que en informes anteriors, aquest 2020, volem centrar-nos en un tipus d'LGTBI-fòbia on hem detectat un dèficit d'incidències comunicades i registrades en els darrers anys. Estem parlant de la **lesbofòbia**. Una discriminació invisible, però no per això menys important, que necessita ser explorada per incidir en el seu tractament i anàlisi. De manera similar, en la part de l'estudi qualitatiu, explorarem els àmbits amb un resultat culminant i on l'LGTBI-fòbia en té més presència a través dels anàlisis de casos i les produccions narratives. Concretament, aquest 2020 ens centrem en les agressions i/o discriminacions posant la mirada crítica en els àmbits de la via pública, internet i xarxes socials i l'habitatge, tres àmbits que signifiquen més del 60% de total d'incidències registrades.

Tot i que la via pública ha estat l'àmbit més destacat en les incidències registrades (32,3%) amb una significativa diferència de la resta d'àmbits, destaquem internet i xarxes socials (16,9%) i l'habitatge (15,3%) com a àmbits afectats per la pandèmia i on l'OCH ha treballat amb diferents agents socials i institucionals per produir eines de debat, reflexió i intervenció en aquests escenaris, és a dir, ha realitzat un impacte polític destacat.

Tanmateix, i degut a l'excepcionalitat de l'any 2020, hem incorporat un apartat en l'anàlisi qualitativa que es **centra en la influència de la situació pandèmica** al fenomen de la LGTBI-fòbia.

Enguany, sent el segon any de l'equip directiu, s'ha continuat amb **la modificació d'alguns criteris en l'explotació agregada quantitativa, tot simplificant alguns dels indicadors per facilitar una lectura analítica a la ciutadania, sense caure en reduccionismes i que intenten donar una anàlisi completa de l'LGTBI-fòbia a través de la nostra tasca assistencial i de registre**. Tenir dades estables permet anar-ne incorporant de noves. D'aquesta manera, hi ha dades que permeten la comparació dels darrers sis informes però, degut a millores en l'establiment d'indicadors, trobem algunes dades que no podran ser comparades amb les dades obtingudes en els darrers anys, ja que són nous indicadors o indicadors modificats i apostem per a que els pròxims anys puguin ser dades referents.

Per altra banda, l'anàlisi qualitativa ens permet conèixer el relat social de l'LGTBI-fòbia, a través de l'anàlisi de casos i de les produccions narratives. Concretament, en aquesta part presentem una anàlisi de diferents incidències que ha rebut l'entitat, tot mostrant la heterogeneïtat de casos que podem arribar a tractar durant l'any. Per l'OCH, la part

qualitativa dóna vida a les experiències i fa coneixedora a la ciutadania de la discriminació encara existent i que en ocasions, amb només els números, pot quedar asèptica i amb certa fredor (Hepburn i Wiggins, 2007).

Les conclusions de l'informe recullen una anàlisi conjunta basada en la dissecció quantitativa i qualitativa, de manera que aquest any destaquem: **1) l'increment d'un 18,1% en el nombre d'incidències registrades; 2) el protocol per tractar les situacions d'LGTTBI-fòbia a la ciutat de Barcelona amb l'Oficina per la No Discriminació de l'Ajuntament de Barcelona i el Centre LGTTBI de Barcelona; 3) els àmbits on, principalment, es produeixen les incidències: via pública, internet i xarxes socials i habitatge i 4) representació de la lesbianofòbia i equitat territorial en els anàlisis de casos i 5) la influència de la pandèmia en l'LGTTBI-fòbia.**

Cal esmentar que l'OCH és una de les entitats residents i que té seu al Centre LGTTBI de Barcelona, centre municipal de referència en temàtiques de diversitat afectiva sexual i de gènere. El centre és cabdal per l'OCH que disposa d'una infraestructura i un espai de relació amb el teixit associatiu LGTTBI de la ciutat que permet una millor visibilitat de les tasques de l'entitat i que facilita el treball en xarxa amb el teixit associatiu LGTTBI i diferents administracions per a tractar incidències conjuntament. Cal mencionar que des de l'any 2017, les incidències registrades han anat en augment, sent considerable en els darrers dos anys (111; 113; 160 i 189).

Pel que fa a les **recomanacions, aquestes insten als diferents agents institucionals i socials a continuar treballant conjuntament contra l'LGTTBI-fòbia, específicament a implementar polítiques, programes i accions previstes en els marcs normatius legals de garantia de drets que ens regeixen.** És l'apartat amb una visió i objectiu d'aconseguir un impacte polític, i entenem que l'informe contribueix al debat, reflexió i aprenentatge sobre establir estratègies d'intervenció contra l'LGTTBI-fòbia.

Des de 2016, s'inclou una bona pràctica en l'informe. Aquest any, per la seva transcendència, hem escollit el mencionat **Protocol d'actuacions davant situacions de discriminació per LGTTBI-fòbia** de l'Ajuntament de Barcelona i la publicació del llibre "**LGTTBI. Claus Bàsiques**" editat per Sembra Llibres, una manera pedagògica de transmetre una introducció sobre la història del moviment LGTTBI (sense pretensió de veritat absoluta) i sobre com opera l'LGTTBI-fòbia en els nostres àmbits educatius, tot incorporant eines per la prevenció, detecció i intervenció sobre l'assetjament escolar per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere.

L'equip directiu format per Patrícia Aljama, que s'encarrega de les tasques de direcció d'anàlisi i investigació i Cristian Carrer, de les tasques de direcció tècnica i gestió d'equips, composts per activistes, professionals i voluntariat de diferents àmbits com la sociologia, la psicologia clínica i social, el dret, el periodisme, la politologia, i el disseny gràfic contribueixen a la realització de l'Estat de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya 2020, de manera que **esdevé un producte co-construït per l'equip que configura l'OCH.**

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

2. OBJECTIUS I METODOLOGIA

2.1 Objectius

L'Informe Estat de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya 2020 es marca **quatre objectius** principals:

1. Fer un seguiment de l'aplicació del marc legal a Catalunya i la seva afectació sobre la realitat de l'LGTTBI-fòbia.
2. Analitzar el fenomen de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya.
3. Aproximar-nos a les vivències discriminatòries de les persones que han comunicat una incidència a l'Observatori Contra l'Homofòbia.
4. Proporcionar una sèrie de conclusions i recomanacions que guiaran l'activitat de l'entitat del proper any.

2.2 Metodologia

Aquest apartat explica les metodologies utilitzades per a l'elaboració de l'informe, tant en el seu vessant quantitatiu com qualitatiu.

Anàlisi quantitativa - Registre i anàlisi de les incidències rebudes

En el cas de la secció quantitativa de l'informe, el mètode aplicat ha estat el de registrar per escrit les incidències rebudes i/o realitzades d'ofici, sobre la base de criteris estandarditzats a través d'un protocol de registre sistemàtic atorgant un número identificador, codificant el canal de recepció i omplint diferents indicadors relacionats amb la incidència comunicada pel seu posterior anàlisi. Tanmateix, s'omple una fitxa de consulta¹ per a cada incidència amb tota la informació i material de les mateixes. Les dades es centren, principalment, en la situació discriminatòria i no en la víctima o persona afectada. Aquestes, suposen una radiografia quantitativa molt interessant per apropar-se al fenomen de l'LGTTBI-fòbia a la Catalunya d'avui.

La construcció d'indicadors pretén apropar-se, de la manera més fidel i completa, a les situacions que ens són comunicades. En aquest sentit, els indicadors són revisats pel nostre equip de professionals per a la seva adaptació i/o incorporació de nous, sempre que proporcionin informació rellevant sobre la manera d'operar de l'LGTTBI-fòbia i de la vivència de les víctimes i/o persones afectades. D'aquesta manera, els nous indicadors poden ser adaptats en posteriors informes, sempre amb l'objectiu d'analitzar d'una forma més completa les diferents situacions d'LGTTBI-fòbia registrades per l'OCH. A continuació exposem els indicadors del protocol de registre:

1. **Dades globals - Número d'incidència.** Números correlatius a partir de l'1 sense interrupcions ni repeticions, de manera que ens permet conèixer fàcilment el número d'incidències registrades per l'equip de l'OCH i quantificar-les.

(1) Veure Annexos.

- 2. Identificació amb el col·lectiu LGTTBI.** A l'Observatori Contra l'Homofòbia no pressuposem l'orientació afectivosexual de les persones i, si bé és cert que en les narratives, informació facilitada i/o atencions sovint s'especifica l'orientació afectivosexual i la identitat de gènere, no sempre succeeix². Així doncs, per tal de tenir en compte la diversitat afectiva, sexual i d'identitats de gènere, així com les diferents tipologies de discriminació, els col·lectius descrits són: (1) gai; (2) lesbiana; (3) trans*; (4) bisexual; (5) intersexual; (6) heterosexual i (7) altres (+). En aquest sentit, utilitzem la categoria de persona bisexual quan tenim la certesa de la seva identificació, tot i que la discriminació soferta pot estar motivada per la seva orientació bisexual i/o bé per la pràctica afectivosexual del moment (gaifòbia/lesbofòbia). Per tal de no invisibilitzar-les decidim incorporar-les a l'anàlisi. En la categoria altres (+), registrem totes aquelles orientacions afectivosexuals i/o identitats de gènere que no són contemplades en la Llei 11/2014³.
- 3. Edat.** Fa referència als anys que té la víctima i/o persona afectada. Si qui denuncia no és la persona agredida, no es registren les dades del/de la denunciant, de manera que l'edat correspon sempre a la víctima i/o persona afectada. En cas que no hi hagi autorització de dades, no es registra l'edat. El registre s'agrupa per trams: (1) menor de 18 anys; (2) 18 a 25 anys; (3) 26 a 35 anys; (4) 36 a 45 anys; (5) 46 a 60 anys i (6) + de 61 anys
- 4. Territori.** Dades en relació a la ubicació física i espacial de la incidència en el territori català. Distingim:
- (a) Província.** Província de Catalunya en la qual van ocórrer els fets discriminatoris (Barcelona, Girona, Tarragona i Lleida). En cas que la discriminació/agressió hagi estat no presencial no es registra aquesta dada. Els casos amb relació a Internet i xarxes socials i els mitjans de comunicació, a vegades, poden afectar el total del territori; per aquest motiu no se'ls pot assignar un territori determinat i, per tant, queden fora de l'anàlisi territorial de les incidències. Finalment, podem tenir informació sobre la situació discriminatòria però no de la seva ubicació. En aquest cas, es registren els casos sota l'etiqueta sense dades.
  - (b) Població.** Població de Catalunya en la qual van ocórrer els fets discriminatoris. L'indicador és més específic, registrant la ciutat o municipi on ha ocorregut el succés. En cas que la discriminació/agressió hagi estat no presencial, no es registra aquesta dada. Finalment, podem tenir informació sobre la situació discriminatòria però no de la seva ubicació. En aquest supòsit, es registra aquest indicador sota la categoria sense dades.
  - (c) Districte.**⁴ Districte de Barcelona en el qual van ocórrer els fets discriminatoris. En cas que la discriminació/agressió hagi estat no presencial no es registra aquesta dada. Finalment, podem tenir informació de que es tracta d'una situació ocorreguda a la ciutat de Barcelona però no disposem de l'ubicació exacta, aspecte que es registra amb la categoria sense dades.
  - (d) Barri.**⁵ Barri de Barcelona en el qual van ocórrer els fets discriminatoris. En cas que la incidència hagi estat no presencial, no es registra aquesta dada. La mateixa lògica que l'indicador anterior, sumant una especificitat en qüestió del territori.

(2) En l'indicador, podem no tenir explícitament l'orientació afectivosexual o identitat de gènere de la persona i per tant, per això el títol del indicador pot basar-se en la percepció mitjançant la informació i narratives proporcionades de les persones afectades sense la pretensió de categorització essencial.

(3) Enguany hem registrat una incidència d'una persona que s'identifica com asexual.

(4) Aquest indicador està basat en la relació de treball amb l'Oficina per a la No Discriminació (OND) de l'Ajuntament de Barcelona. L'OCH participa en la "Taula d'Entitats" per a l'elaboració de l'informe "Observatori de les Discriminacions Informe de la taula d'entitats" amb servei d'Atenció a Víctimes de discriminació.

(5) Idem que l'anterior.

5. Distribució temporal. Mes en que arriba la incidència a l'OCH i es registra de manera escrita (gener, febrer, març...).

(a) **Data dels fets.** Data en la qual van ocórrer els fets discriminatoris en format dd/mm/aaaa. Tanmateix, en un subindicador, es recull el dia de la setmana en el que succeeixen els fets discriminatoris. Tanmateix, també es classifiquen **entre setmana** (dilluns a divendres fins les 00:00 hores i **cap de setmana** divendres, de les 00:00 a dilluns a les 6:00. Finalment, si no disposem d'aquesta informació es registra amb l'etiqueta sense dades.

(b) **Horari dels fets.** Hora en què succeeixen els fets discriminatoris. Les hores són estratificades en quatre franges horàries pel seu anàlisi agregat en l'informe: **matí** (6:00 a 12:00 hores); **tarda** (12:00 a 20:00 hores); **nit** (20:00 a 0:00 hores) i **matinada** (0:00 a 6:00 hores). Finalment, si no disposem d'aquesta informació es registra sota la categoria sense dades.

6. Tipus d'LGTBI-fòbia. Tipus de discriminació/agressió percebuda per la víctima i/o persona afectada que no té perquè correspondre, necessàriament, amb el col·lectiu amb el què s'identifica. Per exemple, un home trans que és llegit com a cis i insultat per "maricón". La seva identificació és amb el col·lectiu trans* però el tipus de violència rebuda és gaifòbia. Aquest indicador, doncs, es centra en les pràctiques i no en les identitats, ja que ens interessa conèixer la tipologia discriminatòria. En distingim: **(1) Gaifòbia; (2) Lesbofòbia; (3) Bifòbia; (4) Transfòbia; (5) Intersexfòbia, (6) LGTBI-fòbia - Generalista i (7) Altres fòbies (+).**

7. Mitjà de discriminació. Canal per mitjà del qual es dona la discriminació/agressió. Distingim:

(a) **Presencial**, situacions ocorregudes en persona;

(b) **Telefònica/virtual**, situacions ocorregudes via telefònica o en internet i xarxes socials com Twitter, Instagram, entre d'altres.

(c) **Mitjans de comunicació**, situació ocorreguda en premsa escrita, TV, ràdio, entre d'altres;

(d) **Suport físic**, quan és a través de cartellera, fulletons, pintades, entre d'altres.

(e) **Sense dades.** Si no disposem de suficient informació per categoritzar el mitjà de discriminació.

8. Context i Àmbit. Ens referim a les circumstàncies i condicions que envolten la incidència com espai concret on ocorre l'acte discriminatori i/o agressió. Distingim:

(a) **Presencial**, on distingim les incidències en:

- **Espai públic**, via pública, places, institucions públiques, escoles, entre d'altres;
- **Espai privat**, correspon a la llar personal, l'edifici o comunitat de residència i el lloc de treball
- **Espai Privat de concurrència pública**, (locals gastronòmics, discoteques, botigues, bars, mútues, institucions privades relacionades amb la salut, educació, entre d'altres).

(b) Virtual, on distingim les incidències en:

- **Telefònic**, la incidència es dona en un context telefònic;
- **Mitjans de comunicació**, la incidència s'ha publicat en un mitjà de comunicació, com premsa, TV, ràdio, entre d'altres;
- **Internet i xarxes socials**.
- **Altres**, essent incidències d'institucions, entorns familiars, etc. però que s'han donat per un mitjà virtual.
- **Sense dades**. No disposem de suficient informació per categoritzar el context.

En un segon nivell d'anàlisi desglossem els àmbits en els diferents contextos. Distingim:

(c) Públic on separem les incidències en:

- **Via pública**, carrers, avingudes, places, esdeveniments a l'aire lliure, etc.;
- **Institucional**, administracions públiques, Oficines d'Atenció a la Ciutadania i, en general, centres que depenguin de poders públics;
- **Educatiu**, escoles públiques, universitats i altres centres d'ensenyament, etc.;
- **Salut hospitals**, centres d'atenció primària, etc.;
- **Esportiu**, equipaments esportius, equips esportius, competicions...;
- **Transport públic**, metro, bus, tren, tramvia, etc.

(d) Privat, on distingim les incidències en:

- **Familiar/Nucli de convivència**, l'agressió es dona dins del nucli familiar de la persona.
- **Habitatge**, l'agressió prové de veïns/es/, immobiliàries, llogaters/eres o té relació amb el lloguer, les hipoteques, etc.
- **Laboral**, lloc on treballa la persona, empreses, associacions, fundacions, etc.
- **Educatiu**, escoles privades, universitats privades i altres centres d'ensenyament privats, etc.;
- **Salut hospitals**, mútues, consulta privada, etc.

(e) Privat de concurrència pública, on distingim les incidències en:

- **Espai d'oci nocturn**, discoteques, bars, etc.
- **Espai gastronòmic i/o espais d'oci diürn**, inclou espais on es desenvolupen activitats culturals, d'oci, restaurants, bars, cafeteries, etc.
- **Establiment comercial**, botigues, comerços, supermercats, centres comercials, etc.
- **Espai de lleure**, espais destinats al lleure i/o descans, càmpings, bungalows, piscines, etc.
- **Laboral**, lloc on treballa la persona, empreses, associacions, fundacions, etc.
- **Institucional**, teixit institucional, etc.

(f) **Virtuals**, incidències ocorregudes en internet i xarxes socials, en mitjans de comunicació o per telefonia.

(g) **Sense dades**. No disposem de suficient informació per categoritzar l'àmbit.

9. Tipus d'agressió/discriminació. És el tipus d'agressió/discriminació rebuda. Hi ha un gradient en l'escala de l'agressió i sempre es registra el més greu. Per exemple, si a una persona la insulten i després la colpegen registrem l'agressió física per a deixar constància de la magnitud del fet, tot i que això no significa que restem importància a la resta de tipologies. Des de l'equip jurídic i psicosocial treballem per acompanyar a la persona en el procés de reparació de la seva dignitat, sent la persona afectada la que té agència i decisió en tot moment sobre el procés recorregut. En distingim:

(a) **Agressió verbal**, insults de tota mena rebuts en persona o per altres mitjans.

(b) **Agressió física**, tot tipus d'agressions que impliquin un contacte físic. Pot anar d'empentes o cops lleus a cops més greus.

(c) **Amenaces**, de tota mena, com amenaces d'ús de força física, intimidació per revelar l'orientació afectivosexual, etc;

(d) **Assetjament**, tot tipus d'assetjament sistemàtic, repetit en el temps (educatiu, laboral -inclòs l'acomiadament-, sexual, per part de companys/es de treball, veïns/es, familiars, etc);

(e) **Tractament inadequat**, no es respecta la identitat de gènere o orientació afectivosexual, es formulen preguntes discriminatòries, s'exclou a la persona i/o col·lectiu, etc. Per exemple, cridar a una persona trans per la seva identitat registral (deadname) i no per la seva identitat sentida.

(f) **Odi i exaltació**, expressions i/o insults que inciten a l'odi. Foment, instigació o promoció d'odi, humiliació o menyspreu d'una persona o un grup de persones, així com descrèdit, difusió d'estereotips negatius o estigmatització, pel fet de presentar una diversitat afectiva sexual i de gènere.

(g) **Dret d'admissió**, quan s'impedeix l'entrada o s'expulsa a una persona d'un local públic o privat, de qualsevol tipus (gastronòmic, oci nocturn, institució pública, bar, etc.) per la seva orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere.

(h) **Altres**, inclou totes les situacions que no poden ser inserides en les categories anteriors com, per exemple, el descuit a monuments LGTBI.

10. Itinerari. Es refereix al recorregut - que pot ser jurídic o d'altra naturalesa - que es dona a la incidència en funció dels instruments que es decideixin utilitzar. En distingim:

(a) **Comunicat públic**, incidència pública sobre la situació discriminatòria.

(b) **Procés penal**, actuacions dirigides a l'obertura d'un procediment penal, ja sigui a través de la interposició d'una denúncia a les autoritats competents - Policia, Fiscalia o Jutjats - o, bé, mitjançant la personació com a acusació particular o popular en un procediment penal ja incoat. És l'itinerari adequat quan, de la incidència rebuda per l'OCH, es desprenen elements que podrien ser constitutius d'un delictes previst en el Codi Penal.

- (c) **Llei 11/2014 - Procés administratiu**, es comuniquen els fets a l'Àrea LGTTBI de la Generalitat de Catalunya, des d'on s'inicien actuacions per a aclarir els fets i, donat el cas, s'incoa expedient sancionador que pot acabar amb l'efectiva imposició de sanció o en l'arxiu de l'expedient. La resolució pot contenir mesures pedagògiques, per exemple, com l'obligatorietat d'assistir a cursos en defensa dels drets humans.
- (d) **Estat LGTTBI-fòbia OCH - No denunciat**, aquestes incidències, o bé no han tingut cap recorregut (només s'han registrat) o bé només s'ha atès a la víctima i/o persona afectada. Moltes persones decideixen que no volen continuar amb un procés judicial o administratiu pel que suposa en el pla personal, emocional i econòmic o per altres motius.
- (e) **Procés laboral**, la incidència és relativa a una situació de discriminació o assetjament en el lloc de treball, la via adequada pot ser l'inici d'un procediment judicial en la jurisdicció social – sens perjudici de que els fets puguin constituir també un delictes - o, bé, posant els fets en coneixement de la Inspecció de Treball.
- (f) **Síndic de Greuges**, institució que funciona com a defensor del poble, supervisant l'actuació de les administracions públiques catalanes. Pot obrir una investigació que acaba amb resolucions que no tenen caràcter executiu obligatori però sí que són recomanacions i beneficia en incidència pública.
- (g) **Atenció Psicosocial OCH**, incidències que no són denunciades per un canal oficial o que no tenen un itinerari legal però que reben atenció psicosocial de l'OCH.
- (h) **Altres administracions estatals**, derivació d'incidències a altres administracions competents.

Enguany, hem procedit a modificar diferents indicadors per a obtenir un primer nivell d'anàlisi més general que aporti dades més fàcils de llegir i interpretar en les situacions discriminatòries per motius d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere. Concretament, hem agrupat una primera categoria d'anàlisi en els indicadors de: mitjà de discriminació, context, àmbit i tipus d'agressió i/o discriminació (en verbal o física). Tanmateix, en el segon nivell d'anàlisi d'alguns indicadors ens permet realitzar les comparacions amb les dades d'anys anteriors i ens aporta una informació més detallada i complexa sobre les incidències registrades.

Finalment, a l'indicador d'identificació amb el col·lectiu LGTTBI s'elimina la categoria generalista que s'anàlitzava en l'indicador de tipus d'LGTTBI-fòbia i s'introdueix altres fòbies (+) per fer cabuda a totes les "fòbies" que escapen o excedeixen la nomenclatura LGTTBI i l'indicador de l'itinerari.

Anàlisi qualitativa: aproximació social

Amb la intenció de procurar una visió més exhaustiva sobre el que suposa el fenomen de l'LGTTBI-fòbia per a la ciutadania a Catalunya, aquest informe afegeix al seu contingut una aproximació qualitativa.

La recerca qualitativa vol aproximar-se a les vivències discriminatòries patides per persones LGTTBI a Catalunya i problematitzar aquest fenomen psicosocial. Per tant, l'utilitzem amb la finalitat d'obtenir la vivència psicosocial de l'LGTTBI-fòbia, a la qual ens aproximem a partir de dues tècniques: (1) **l'anàlisi de casos** de diferents situacions registrades i ateses i (2) **produccions narratives**, amb persones afectades per l'LGTTBI-fòbia.

Anàlisi de casos. És una tècnica d'estudi fonamentada i holística que permet proporcionar informació descriptiva d'un esdeveniment recent (Ceballos-Herrera, 2009; Martínez, 2006); en aquest cas, una situació discriminatòria que és comunicada i atesa per l'equip de l'OCH. El seu objectiu és contribuir a l'enteniment de fenòmens socials complexos (Yin, 2014), de manera que aporta informació simplificada, aclareix significats i comunica un coneixement tàctic que facilita la comprensió a la persona lectora. A més, esdevé una eina útil per a valorar la informació a ressaltar en un judici i per a detectar polítiques a implementar (Stake, 2000). Des de 2014, aquesta tècnica s'utilitza en els informes de l'Estat de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya.

A manera d'exposició d'antecedents que justifiquen la recerca, al capítol 5 es fa un recorregut a través de trenta incidències destacades recollides durant el 2020 per l'OCH. Aquest punt inclou l'objectiu d'aproximar-nos al fenomen de l'LGTTBI-fòbia i aprofundir en les situacions discriminatòries que pateix el col·lectiu en diferents àmbits de la vida social a través dels anàlisis de casos. Tanmateix, som conscients que aquesta anàlisi és una petita part de les agressions i/o discriminacions patides, ja que no totes les persones afectades per una situació discriminatòria comuniquen aquest fet o no totes ho fan a l'OCH.

L'increment d'incidències registrades i la seva heterogeneïtat fa que sigui el tercer any que augmentem el nombre de casos analitzats. La diversitat i intensitat de les situacions que s'han registrat han fet necessària aquesta ampliació per a cobrir tota la diversitat que engloba el col·lectiu LGTTBI, els àmbits on es produeix l'LGTTBI-fòbia i els itineraris que prenen les incidències comunicades.

Produccions Narratives. La narrativa implica un procés de comunicació dins del qual la persona informant i la investigadora poden intercanviar experiències, donant lloc a un relat final sobre l'experiència compartida d'un tema en concret, en aquest cas, l'LGTTBI-fòbia i la seva situació discriminatòria (Balasch i Montenegro, 2003; Biglia i Bonet-Martí, 2009). La narrativa implica un esforç d'immersió per la persona investigada, en aquest cas, persones que han viscut una situació discriminatòria per motius de la seva orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere, que assisteix activament a aquest exercici de reposició vital. La narrativa, en aquest sentit, és un instrument d'indagació que intenta posar de manifest l'estructuració del sentit del relat conjunt produït. És el segon any que utilitzem aquesta tècnica en l'aproximació qualitativa.

L'argument principal és que les narratives proporcionen un coneixement amb l'agència i participació de la víctima i/o persona afectada, que participa en el procés de traslladar la seva vivència discriminatòria. Si ho aterrem a la pràctica realitzada, el que volem mostrar, és la vivència de les persones participants sobre tres eixos que guien la producció de la narrativa: la seva comprensió sobre l'LGTTBI-fòbia, la situació discriminatòria viscuda en primera persona i el paper d'acompanyament i accions realitzades per l'OCH i/o altres agents en la situació discriminatòria, així com el d'altres agents que hagin estat implicades. Cal dir que les narratives expressen les opinions, els punts de vista i l'experiència viscuda de les persones participants, a través del seu relat, i que es conserva el material (àudios i textualitzacions) per a la posterior producció del text, que és co-produït i revisat per ambdues parts (persona investigadora i participant). A continuació exposem el procediment seguit per a la realització de les narratives:

1. Es parteix d'un fenomen a estudiar, en aquest cas l'LGTTBI-fòbia. La persona investigadora exposa diferents temàtiques i contingències relacionades amb el fenomen a través del material teòric existent o les seves experiències.

2. La persona investigadora s'interessa per trobar persones que han viscut el fenomen a estudiar. Aquesta cerca està cribrada per les incidències rebudes a l'OCH durant tot l'any, especialment les que assisteixen als serveis de l'entitat, independentment de variables que poden influir com la disponibilitat d'accés a les persones per la seva ubicació de residència i/o convivència o altres. Aquest any, i degut a l'emergència sanitària per la progressió de la COVID-19, s'han realitzat de forma telemàtica. Es notifica a la persona informant, que ha patit una situació per LGTTBI-fòbia en primera persona, la proposta de participar en l'informe i el procediment complet a seguir. La narrativa neix d'una "ignorància" conscient per part de la persona investigadora, que lluny de suposar que coneix el sentit que les persones donen als seus actes, es compromet a proposar temàtiques i qüestions directament a les persones interessades, de tal forma que puguin expressar-se en els seus propis termes i amb la suficient profunditat per a recollir la riquesa de significats, els quals poden ser els mateixos o no que la persona investigadora.
3. La persona investigadora ha de tractar d'establir una relació personal amb les seves interlocutores, avançant lentament al principi, formulant inicialment preguntes que permetin saber què és important per a la persona informant.
4. La persona investigadora ha de portar a terme un apropament gradual a l'estructuració de sentit sobre la vivència social sobre la que s'està parlant. Aquesta estructuració de sentit, que a poc a poc es va construint en la conversa, és la que esdevé un marc de referència flexible sense rigidesa premeditada.
5. La persona investigadora, en el decurs de la narrativa, s'anirà interessant més pels significats que pels fets, més pels sentiments que per coneixements, més per interpretacions i vivències que per descripcions. La persona informant, llavors, és un subjecte partidista i que parla des d'una posició determinada.
6. La persona investigadora realitza un text amb les temàtiques tractades a les sessions; aquest procés es denomina textualització.
7. La persona investigadora retorna el text de la sessió realitzada a la persona informant, les vegades que siguin necessàries per a portar a terme els successius canvis, fins que la persona informant es vegi plenament reflexada sobre les temàtiques tractades.
8. Finalment, es considera que la narrativa textualitzada és un text amb un significat polític que reflexa el posicionament de la persona, respecte a les temàtiques i qüestions tractades de forma conjunta.

Partint del supòsit que els marcs discursius d'una societat es reproduïxen a escala microsocial (Íñiguez, 2003), la unió dels testimoniatges aconseguits forma un relat col·lectiu que dona lloc a un corpus discursiu. Una vegada concloses les narratives, passen a ser analitzades. Els resultats s'exposen a les narracions que recull el capítol cinquè. Amb la informació proporcionada a les narratives i els anàlisi de casos, es realitza un quadre de consensos i dissensos a mode de resum, que permet conèixer les característiques del relat esmentat. Les qüestions més destacades d'aquesta anàlisi comparativa són incorporades a l'apartat de conclusions i recomanacions de l'informe.

La finalitat que es pretén és la de conèixer i apropar a la ciutadania a la realitat LGTTBI-fòbica a través del relat de les mateixes persones afectades. La pretensió de l'equip era aplicar l'heterogeneïtat de subcol·lectius, la diversitat territorial i multiplicitat d'àmbits discriminatoris en les narratives, però donada la situació d'emergència sanitària i que la

implicació de les persones afectades pot ser complicada per diversos motius (motivació, revivència de la situació discriminatòria, impacte en el benestar psicosocial, entre d'altres) s'ha aconseguit realitzar 4 produccions narratives: 1) Lesbofòbia en un context educatiu; 2) Agressió gaifòbica en un espai d'oci nocturn; 3) Assetjament homòfob continuat a un municipi del Vallès i 4) Discriminació i amenaces a un noi que practica crossdressing per part del veïnat municipal.

Construcció de mapes

Per últim, incorporem uns mapes per ubicar les incidències LGTBI-fòbiques registrades durant l'any 2020 a tota Catalunya. El programa utilitzat per a la seva realització ha estat Adobe Illustrator 2020, editor gràfic de vectorials en forma de taller d'art que es treballa sobre un tauler de dibuix, conegut com a "taula de treball" i que està destinat a la creació artística de dibuix i pintura d'il·lustració, per crear i dissenyar imatges. El programa pertany a la rama de l'art digital, aplicada a la il·lustració tècnica i/o el disseny gràfic. Els mapes són convertits en un format vectorial pel seu disseny. Una vegada dibuixats es decideix ubicar amb punts de colors a sobre de la zona aproximada on han succeït les situacions discriminatòries.

A través d'aquesta tècnica es construeix un mapa de Catalunya per comarques, marcant aproximadament en quin punt de la comarca han ocorregut les incidències registrades i posant, a sobre, el nombre de casos registrats. L'objectiu és aconseguir una primera aproximació visual del nombre d'incidències registrades i la seva ubicació.

Gràcies a aquesta reflexió múltiple que permeten tant les eines quantitatives com les qualitatives, el resultat de l'informe és una valoració rigorosa i completa dins de les seves possibilitats. Tot això amb l'objectiu de mostrar d'una manera veraç i fundada el que anuncia el seu títol: "L'Estat de l'LGTBI-fòbia a Catalunya l'any 2020".

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

3. MARC LEGAL A CATALUNYA

Malgrat que aquest informe no és un document jurídic, el present capítol pretén analitzar el marc legal i la seva afectació en l'itinerari que prenen les incidències registrades per LGTTBI-fòbia a Catalunya, segons les dades de l'OCH, recollides de l'1 de gener al 31 de desembre de 2020. Per aquest motiu, es fa un recorregut descriptiu que permet identificar els elements principals de la Llei 11/2014, així com d'altres normatives, que condicionen la implementació d'accions en diferents àmbits de la vida social i que afecta al col·lectiu LGTTBI. Concretament, s'inclou un apartat, on resumidament es presenten les principals normatives estatals i autonòmiques que defensen els drets de les persones LGTTBI, prestant especial atenció a la Llei 11/2014 que vertebrava les principals polítiques públiques en matèria LGTTBI a Catalunya. Tanmateix, es realitza una anàlisi en relació amb la dimensió social de la Llei i, finalment, una explicació de la relació d'aquest informe amb l'esmentat text legal.

D'aquesta manera, el cos legal és pres en consideració en totes les parts de l'estudi, i ofereix un punt de vista transversal amb l'objectiu d'ajudar en la seva comprensió pràctica i en el seu desenvolupament a través de polítiques públiques que afecten a les persones LGTTBI. El marc legal que regeix la discriminació en diversitat afectivosexual, d'identitat i/o d'expressió de gènere es recull en diverses instàncies normatives de diversos nivells i àmbits (estatal i autonòmic), que es concreten en les següents:

Constitució espanyola: És la norma superior de l'ordenament jurídic espanyol, per sobre de qualsevol altra llei o reglament. En el cas de la protecció de l'orientació afectivosexual, la identitat i/o expressió de gènere, l'article 10 reconeix el dret a la dignitat personal i al lliure desenvolupament de la personalitat. D'altra banda, l'article 14 reconeix com a dret fonamental el principi d'igualtat i no discriminació. Les conseqüències jurídiques de la vulneració d'aquests drets es concreten en la legislació ordinària, especialment en matèria penal i laboral.

Codi Penal: El Codi Penal de 1995 conté diverses eines de protecció dels drets de les persones LGTTBI, criminalitzant actituds d'odi i retraient conductes discriminatòries. D'una banda, els articles 510 i següents tipifiquen els anomenats delictes d'odi, criminalitzant conductes de foment de l'hostilitat, la discriminació, l'odi i la violència per motiu d'orientació afectivosexual i/o identitat de gènere, i de lesió de la dignitat de les persones del col·lectiu, o de denegació d'una prestació a la qual es tingui dret per motiu discriminatori, entre d'altres. Aquests delictes d'odi a dia d'avui no tenen uns criteris interpretatius clars per falta de jurisprudència a causa de que són relativament recents al nostre ordenament jurídic. Alhora, la previsió de l'article 22.4 agreuja la pena de qualsevol delicte comès amb motivació discriminatòria per la orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere. En conseqüència, aquesta és l'eina jurídica principal per defensar els drets de les persones LGTTBI davant les vulneracions més greus. A més, cal tenir en compte l'article 314, que pena les discriminacions en l'àmbit laboral. De tota manera, és un article poc aplicat a la pràctica i que necessitaria ser revisat en futures reformes penals.

Estatut d'Autonomia: És la norma superior a Catalunya i preveu diverses disposicions de protecció dels drets de les persones LGTTBI. D'una banda, l'article 15 reconeix el dret de totes les persones a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures de tota mena de discriminació, així com al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal. D'altra banda, els articles 40.7 i 40.8 preveuen la promoció de la igualtat entre totes les persones i tots els tipus de famílies, així com l'eradicació de l'homofòbia i de qualsevol altre expressió que atempti contra la igualtat i la dignitat de les persones.

Llei catalana 11/2014. Vertebradora de les polítiques públiques LGTTBI a Catalunya

És una llei autonòmica, que té com a objectiu garantir els drets de les persones LGTTBI i eradicar l'homofòbia (lesbofòbia i gaifòbia), la bifòbia i la transfòbia. Regeix i garanteix els drets de les persones LGTTBI, i estableix un règim d'infraccions i sancions propi, relacionat amb el contingut de la llei, aplicable sempre dins el marc d'aquesta. Avui dia, l'òrgan competent per a vetllar sobre l'aplicació d'aquesta llei, així com d'instruir els expedients sancionadors derivats de possibles infraccions previstes en aquesta, és l'Àrea per a la igualtat de tracte i no discriminació de persones LGTTBI, que depèn de la Direcció General d'Igualtat del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

La Llei 11/2014 és preventiva i garantista, específica per a les persones LGTTBI. Incorpora a la legislació catalana algunes de les normes internacionals sobre drets humans que consagren els principis bàsics d'igualtat i no discriminació. La naturalesa de la llei és de caràcter administratiu. En aquest sentit, estableix una sèrie d'obligacions que ha de complir l'Administració Pública per tal de fer efectius els drets del col·lectiu LGTTBI. Així mateix, estableix un règim d'infraccions i sancions que tipifica determinades conductes de caràcter discriminatori.

La Llei 11/2014 constitueix una eina jurídica que delimita una sèrie d'accions a desplegar, mitjançant l'establiment d'uns objectius que permeten realitzar accions específiques, encaminades a evitar que les persones LGTTBI siguin discriminades per motius d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere. Abasta els diferents àmbits de la vida pública i introdueix mecanismes punitius i pedagògics per eradicar les manifestacions i violències cap al col·lectiu. L'articulat de la Llei 11/2014 recull una sèrie de mesures per fer efectiva la garantia de drets i llibertats de les persones LGTTBI, en els diferents espais i escenaris que conformen el seu esdevenir diari, abastant sectors concrets on implementar polítiques actives i operatives, destinades a garantir i promoure una igualtat efectiva.

Malgrat que el règim d'infraccions i sancions de la Llei 11/2014 està tenint una aplicació molt escassa, en els darrers tres anys s'han desenvolupat àmbits importants en relació amb molts dels drets reconeguts en el cos normatiu. En aquest sentit, l'any 2019 destaca la incorporació, en els registres municipals de l'Ajuntament de Barcelona, de noves categories per a identificar el gènere de les persones i un nou camp per a especificar el nom pel qual les persones transsexuals, transgènere i intersexuals volen ser reconegudes per l'Administració. Les modificacions són un pas important de respecte cap als drets i la identitat de totes les persones, amb independència de la seva identitat de gènere. Així mateix, el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya ha aprovat una instrucció per tal d'adaptar tots els seus formularis i comunicacions administratives a la diversitat afectivosexual, d'expressió de gènere i familiar, encara que actualment aquesta adaptació no s'ha realitzat completament. La Generalitat de Catalunya, també, ha ofert la possibilitat a joves entre 18 i 21 anys víctimes d'LGTTBI-fòbia, accedir a una renda garantida a la ciutadania¹ o oferir un servei d'orientació a persones trans* en algunes oficines de treball del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC)².

(1) Notícia: <https://www.social.cat/noticia/10851/els-joves-lgtbi-victimes-de-maltractaments-fisics-o-psicologics-podran-beneficiar-se-de-la>

(2) Notícia: <https://infocamp.cat/arxiu-seccio-societat/item/45925-les-oficines-del-soc-oferiran-atencio-i-orientacio-laboral-especifica-a-persones-trans>

Per tant, la Llei 11/2014, ha permès el desplegament de polítiques públiques, fent de la diversitat afectiva, sexual i de gènere una realitat més transversal i responnent a les necessitats específiques del col·lectiu. S'han desenvolupat productes específics del mandat de la Llei com pot ser el protocol del deure d'intervenció³, el protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGTTBI⁴, el protocol per a l'atenció i acompanyament a l'alumnat transgènere en els centres educatius; el protocol de les tècniques reproducció humana assistida⁵, adaptació de la targeta sanitària, el carnet universitari, el de les biblioteques i el del transport públic amb la seva identitat de gènere⁶, guia de recomanacions de tractament de les persones LGTTBI als mitjans audiovisuals; entre d'altres.

No obstant això, sembla que, des de la seva aprovació, la implementació de la Llei és ambivalent i no del tot efectiva. Concretament, des de la seva aprovació, s'han interposat un total de 6 sancions d'acord amb el seu règim sancionador, segons els informes publicats pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies⁷. Així mateix, no s'ha creat l'organisme coordinador de les polítiques LGTTBI, encarregat de vertebrar les polítiques a implementar, de manera que aquesta funció l'està realitzant l'Àrea per la igualtat de tracte i no-discriminació de les persones LGTTBI de la Generalitat de Catalunya. Amb l'aprovació de la llei d'igualtat de tracte, la vertebració de les polítiques LGTTBI passa a ser competència de la creació de l'Organisme de protecció i promoció d'igualtat de tracte i no-discriminació (pendent de crear-se).

D'altra banda, a data d'avui, el Reglament específic per a regular el règim d'infraccions i sancions que preveu la Llei està pendent d'aprovació des de 2017. Així doncs, manca un instrument legal específic que reguli el procediment sancionador de la Llei 11/2014, de manera que els expedients s'han de tramitar mitjançant el procediment administratiu general o, bé, a través de l'activació del deure d'intervenció. L'aprovació del Reglament sancionador, específic per a la Llei 11/2014, permetria adaptar el procediment a les necessitats específiques de la Llei, regulant quines haurien de ser les parts interessades en el procediment o proporcionant una gradació més concreta i efectiva de les sancions, per exemple. És important que el Decret de procediment sancionador de la Llei 19/2020 tingui en compte que existeix una llei prèvia, la 11/2014, que preval sobre la primera en base al principi d'especialitat, i que ja preveu la necessitat que un posterior reglament desenvolupi el seu propi procediment sancionador (Disposició Final Primera). El Decret objecte de consulta pública no pot obviar, ni molt menys substituir, la necessitat de dotar d'un decret de desenvolupament del procediment sancionador de la Llei 11/2014.

Sobre els canvis legislatius aprovats el 2020

A finals de l'any 2020 es va aprovar la **Llei catalana 19/2020, d'igualtat de tracte i no-discriminació**. Aquesta llei ja es preveia en el moment de tramitar-se la Llei 11/2014 i cerca ser la llei general del dret antidiscriminatori català, ja que tracta transversalment tota mena de discriminacions (per motiu ètnic-racial, de gènere, d'orientació afectivosexual, etc.). La Llei no és aplicable al 2020, ja que entra en vigor el dia 30 de gener del 2021. Tot i això, mereix alguns comentaris.

(3) Accés al protocol: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematicos/09lgtbi/Llei11_2014/deure_intervencio/protocolintervencio.pdf

(4) Aquest protocol es pot consultar al següent enllaç: <http://xtec.gencat.cat/ca/centres/projeducatiu/convivencia/protocols/assetjament-escolar-persones-lgtbi/index.html>

(5) El protocol es pot consultar en línia al següent enllaç: https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/_A-Z/R/reproduccio_assistida/documents/protocol_rha_def.pdf

(6) Al web de la Generalitat es poden consultar els documents que permeten canviar el nom d'una persona trans*, independentment de si han realitzat aquest canvi al seu DNI: https://web.gencat.cat/ca/tramits/tramits-temes/Targeta_amb_nom_sentit?evolutiuTramit=1

(7) Es poden consultar les memòries en el següent enllaç: https://treballiaferssocials.gencat.cat/ca/el_departament/memoriesestadistiques/memories_anuals/

Primer de tot, la Llei 19/2020 modifica la Llei 11/2014 tot unificant els procediments antidiscriminatoris i LGTTBIfòbics en una única instància especialitzada. Més enllà d'això, i fruit de la seva voluntat generalista, la Llei 19/2020 se situa en un caràcter supletori respecte la Llei 11/2014. D'aquesta manera, en primer lloc, sempre és aplicable la Llei 11/2014 i, en defecte d'aplicació d'un supòsit concret, es recorre a la Llei 19/2020.

La Llei 19/2020 es divideix en una part de foment i una part sancionadora. La part de foment tracta de manera integral i transversal les principals accions per evitar la discriminació en el sí de l'administració i la societat. Més destacable és el règim sancionador creat per la nova Llei. Així, als supòsits de la Llei 11/2014, se n'afegeixen de nous, com per exemple sancionar pintades a murals o mobiliari públic que generin rebuig o menyspreu a la diversitat. Alhora, el principal problema que té la Llei 11/2014, que és la frontera entre el dret administratiu amb el codi penal, no queda del tot solucionat amb la Llei 19/2020, llevat d'alguns supòsits innovadors. D'aquesta manera, la Llei 19/2020 sanciona conductes –com determinats actes de menyspreu públics LGTTBIfòbics– que ja es recullen al Codi Penal i no en recull d'altres que el Codi Penal té més dificultats per penar, com, per exemple, les teràpies de conversió –conducta sancionada a altres Comunitats Autònomes (CCAA). Per altra banda, la Llei 19/2020 recolleix com a infracció “conductes relatives als delictes d'odi”, essent una remissió al propi Codi Penal que afegeix confusió a l'hora de saber quina norma aplicar, si administrativa o penal. En qualsevol cas, cal destacar en positiu la introducció de la justícia restaurativa i de mitjans alternatius de resolució de conflictes com la mediació que obre la porta a un procediment menys punitivista.

Tramitació d'una Llei LGTTBI, d'una Llei trans i d'una Llei d'igualtat de tracte i no discriminació estatals

En aquests moments, a nivell estatal, es plantegen diverses possibles novetats legislatives. La primera és la Llei Trans. Aquesta llei té dues versions. La primera és un esborrany del Ministeri d'Igualtat que es troba bloquejada. Per altra banda, davant del bloqueig a la Llei trans del Govern i la pressió dels moviments socials, s'ha registrat una proposició de Llei Trans redactada per la Federació Plataforma Trans. Aquesta segona proposta no es va acceptar a tràmit pel ple del Congrés. El text de la Llei Trans ha generat molta polèmica i sembla que en un moment o altre es tornarà a portar a les Corts Generals. Paral·lelament a la Llei Trans, el Ministeri d'Igualtat també ha presentat un esborrany de Llei LGTTBI estatal. En resposta a aquesta llei, ha entrat a les Corts Generals la Llei d'igualtat de tracte i no discriminació, coneguda popularment com a “Ley Zerolo”⁸, que tracta transversalment tota possible discriminació per qüestions socials en un únic text normatiu i amb un caràcter principalment punitivista. Així, el marc jurídic segurament s'ampliarà aquests anys i cal parar esment i comentar totes les possibles novetats legislatives.

L'esborrany de la **Llei LGTTBI**⁹, en trets generals, contempla una llarga bateria de sancions, entre les quals destaquem la pràctica de les conegudes com a “teràpies de conversió” que pretenen “convertir” les persones LGTTBI en heterosexuales i cis. També recull un reconeixement integral per a la violència intragènere i la prohibició de les cirurgies de “modificació genital” de les persones intersexuales acabades de néixer, no havent de determinar-ne el gènere de l'infant fins a l'any. Finalment, soluciona també la problemàtica que comportava la regulació sobre filiació per a una parella de dues dones no casades de les quals una en sigui la gestant. Amb aquesta nova llei, tan sols caldria que el progenitor no gestant fes una declaració conforme el corresponent formulari oficial.

(8) Notícia: <https://www.newtral.es/ley-zero-lo-igualdad-de-trato-discriminacion/20210203/>

(9) L'esborrany de l'Avantprojecte de llei per la igualtat de les persones LGTTBI i per la no discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere, expressió de gènere o característiques sexuals presentat pel Ministeri d'Igualtat es pot consultar en el següent enllaç: https://www.newtral.es/wp-content/uploads/2021/02/2021-02-02_BORRADOR-LEY-IGUALDAD-LGTTBI-.pdf?x92532

D'altra banda, l'esborrany de **Llei Trans Estatal**¹⁰, centrant-nos en la presentada pel Ministeri d'Igualtat, suposa importants avenços en matèria d'identitat de gènere. L'esborrany reconeix el dret a la identitat de gènere lliurement manifestada, eliminant el requisit d'aportar diagnòstic mèdic i/o psicològic que declari que la persona no pateix cap trastorn de la personalitat. També s'elimina el requisit de la majoria d'edat per sol·licitar la rectificació registral. Les persones d'entre 12 i 18 anys poden realitzar la sol·licitud per si mateixes i a partir dels 16 anys no es requereix el consentiment legal del les seves progenitores, representants o tutores legals. Pel que fa al canvi de nom, es permet modificar el sexe registral sense haver de canviar el nom de naixement i també es permet l'opció inversa, és a dir, canviar el nom sense que es requereixi el canvi de sexe registral.

Les persones estrangeres també poden accedir a aquests drets, però s'exigeix com a requisit que el dur-ho a terme al seu país d'origen sigui legalment impossible o que de fer-ho suposés un risc per la seva vida o integritat.

Finalment, a l'igual que en la Llei LGTBI, s'incorporen un seguit de mesures en forma de polítiques públiques per assolir la igualtat efectiva en àmbits com l'educació, el treball, els centres penitenciaris i l'esport. També en l'àmbit de la salut, on s'inclou una atenció sanitària específica per a les persones trans* al Sistema Nacional de Salut, així com el seu acompanyament en tot moment. Dins d'aquest àmbit, també es reconeix la possibilitat que les persones trans* amb capacitat de gestar puguin ser receptores o usuàries de tècniques de reproducció assistida.

La Llei Trans presentada per la Federació Plataforma Trans, a diferència de l'esborrany del Ministeri d'Igualtat, incorpora també la introducció de l'opció no binària als documents oficials. Alhora, permet el canvi de nom sense necessitat de canviar de sexe. L'esborrany del govern només ho preveu pels menors. Ampliar la possibilitat de canviar de nom sense necessitat d'haver de fer el canvi de sexe a totes les persones trans* garanteix aquest dret, sense que el Registre Civil s'hi pugui oposar, com passava fins ara, al·legant-se que el nou nom podria donar lloc a "confusió". Una altra diferència és la introducció de mesures de reparació i de memòria històrica del col·lectiu. Un darrer punt important de diferència és permetre el canvi de sexe registral a persones estrangeres, independentment de la seva situació administrativa. Pel que fa a la resta, a trets generals, és molt similar a l'esborrany del ministeri¹¹. Ara bé, aquesta segona proposta ha estat tombada al Congrés al no admetre's a tràmit amb els vots en contra de VOX i PP i l'abstenció del PSOE. Així doncs, queda la via de presentar com a projecte de Llei el primer esborrany per part del Ministeri d'Igualtat en competència de Unidas Podemos. De tota manera, en aquests moments, la Llei trans estatal segueix bloquejada.

Itineraris de les incidències registrades

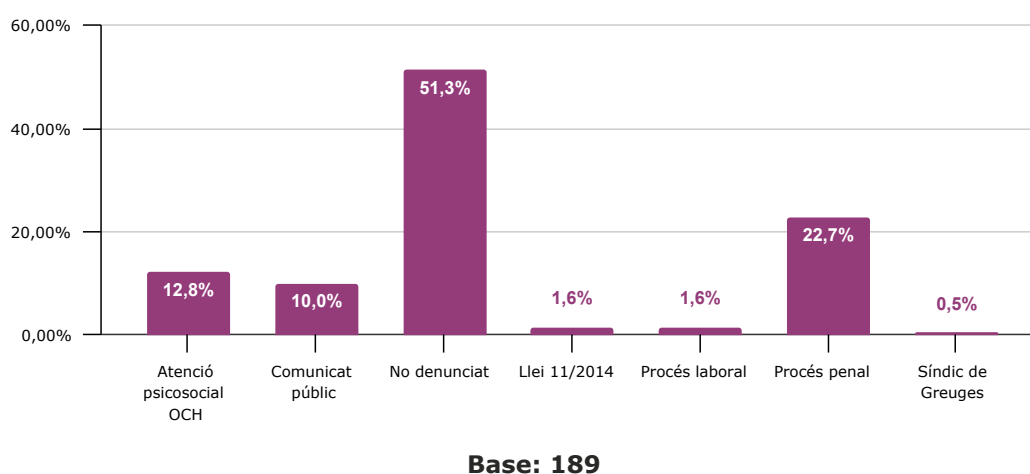
Una **incidència és qualsevol comunicació per escrit que envia una persona, entitat o institució, denunciant un possible fet LGTBI-fòbic**, és a dir, una discriminació i/o agressió a una persona LGTBI i/o al seu patrimoni, pel fet de ser-ho o a qui s'hagi vulnerat algun dret, o que l'OCH observa d'ofici. Les incidències arriben a l'OCH per diferents vies (app web, correu electrònic, telèfon o presencial) i es registren per escrit. Enguany, l'OCH ha registrat 189 incidències que poden tenir diversos itineraris. Un cop rebuda la incidència, l'equip jurídic de l'OCH en fa una valoració i proposa un itinerari a la persona afectada. Els principals itineraris utilitzats per l'OCH es poden consultar en el capítol 2 de l'informe on es detallen els indicadors.

(10) L'esborrany de la llei per la igualtat real i efectiva de les persones trans presentat pel Ministeri d'Igualtat es pot consultar en el següent enllaç: https://www.newtral.es/wp-content/uploads/2021/02/2021-02-02_Borrador-Ley-Trans.pdf?x42453

(11) Per més informació dels aspectes diferencials: <https://www.newtral.es/proposicion-ley-trans-congreso-2021/20210407/>

Les dades relatives als itineraris de les incidències recollides mostren el principal itinerari de cada incidència. En aquest sentit volem matisar que, per exemple, una incidència pot tenir com a itinerari principal el deure d'intervenció, però, posteriorment, també en pot haver seguit d'altres, en funció de la incidència, com ara el Síndic de Greuges, institució a la què es recorre en molts casos en relació a la implementació de la Llei 11/2014. Alhora, hi ha itineraris que són automàtics en determinats casos. Així qualsevol incidència que tingui lloc a la Ciutat de Barcelona serà comunicada i seguirà el protocol acordat amb l'OND. També, tenir en compte que moltes incidències només són comunicades i no continuen amb cap itinerari legal. De fet, **aquest 2020, la majoria de les incidències rebudes no han tingut un itinerari oficial de denúncia (51,3%).**

Gràfic 1. Descripció dels itineraris de les incidències, 2020. Percentatges

El procés penal és un itinerari present aquest 2020 (22,7%); el que indica que moltes agressions i amenaces sí que són denunciades, principalment, per la via penal, a les autoritats competents. En referència a aquest indicador, volem agrair a totes les persones que col·laboren en l'oficina de denúncies, que hagin posat a disposició la seva representació lletrada. Aquest 2020 s'ha assumit una acusació particular, que es suma a les que ja s'estava treballant. Així, la resta d'accions on l'OCH ha actuat en representació lletrada són incidències del 2019 però que les diligències han tingut lloc al 2020. D'aquesta manera, el fet de no assumir més representacions lletrades en via penal aquest 2020 es deu, en gran part, a la interrupció de la justícia a causa de la Covid-19, que ha portat retards en moltes diligències.

A continuació, amb un percentatge menor, trobem les incidències que segueixen un itinerari de comunicat públic (10,0%) i les incidències on les atencions psicosocials han estat els itineraris principals (12,8%). La resta d'itineraris tenen una incidència per sota del 5%, entre les quals destaca el procés laboral (1,6%), la Llei 11/2014 (1,6%) i el Síndic de Greuges (0,5%).

Taula 1. Descripció dels itineraris de les incidències, 2015-2020. Percentatges

	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Comunicat públic	10,0%	8,1%	0,0%	0,9%	0,0%	0,0%
Mediació OCH	0,0%	0,6%	0,0%	2,7%	1,2%	4,4%
Síndic de Greuges	0,5%	0,6%	3,5%	1,8%	2,4%	5,3%
Procés penal	22,7%	16,3%	11,5%	16,2%	2,4%	5,3%
Reclamacions i queixes	0,0%	0,6%	2,7%	2,7%	1,2%	0,0%
Procés laboral	1,6%	1,9%	1,8%	0,0%	0,0%	1,8%
Llei 11/2014	1,6%	0,6%	0,0%	27,9%	0,0%	11,5%
No denunciat	51,3%	71,3%	62,8%	27,9%	29,8%	27,4%
Deure d'intervenció	0,0%	0,0%	15,0%	19,9%	59,5%	39,8%
Protocol de bullying	0,0%	0,0%	1,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Cartes a diaris	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	2,4%	0,0%
Altres administracions estatals	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%
Atenció psicosocial OCH	12,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
TOTAL	100,0%	10,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

En comparació amb els anys anteriors destaca l'augment del percentatge d'incidències que no segueixen cap recorregut, és a dir, que no tramiten cap tipus de denúncia ni queixa (27,4% el 2015, 29,8% el 2016, 27,9% el 2017, 62,8% el 2018, 71,3% el 2019 i 51,3% el 2020). És cert que hi ha hagut una davallada de 20 punts respecte el 2019. Ara bé, seguim amb la tendència iniciada al 2017 de clara infradenúncia. Aquest resultat reitera que la infradenúncia és molt present en el col·lectiu LGTTBI. És a dir, moltes persones comuniquen que hi ha situacions discriminatòries perquè la societat i les administracions estiguin al cas però, només en alguns casos, decideixen continuar amb un procés de denúncia. La infradenúncia pot ser deguda a diversos motius: personals i emocionals, desconfiança vers les administracions públiques... Així, el fet de no denunciar pot dependre de factors diversos contingents en cada incidència (la gravetat del cas, les circumstàncies de la víctima, etc.). No obstant, la infradenúncia continua sent un fenomen present en diferents eixos d'opressió i l'LGTTBI-fòbia no escapa de les dificultats i barreres en el procés de denúncia. Així, més enllà dels factors personals o contingents al cas, hi ha factors sistèmics que porten a no denunciar. La ja citada desconfiança en les forces de seguretat o l'administració en seria un exemple.

Enguany, volem enforçar-nos en les vies de reparació de la dignitat de les persones afectades, les quals poden ser variades i múltiples. Des d'una lectura psicosocial es poden contemplar altres estratègies no centrades en el procés de denúncia, com pot ser un comunicat públic, una mediació o un procés en els serveis psicosocials (sense estar en un altre itinerari de denúncia), que exploren vies no oficials però que repercuteixen, o aquesta és la intenció, en la millora del seu benestar emocional i una sensació de reparació del fet desagradable viscut. Tanmateix, hem observat que una de les estratègies de les persones afectades, en un primer moment, pot ser l'exposició pública de la situació discriminatòria a les seves xarxes socials. En aquests casos d'infradenúncia és cabdal el suport d'organitzacions com l'OCH que permeten aquestes vies alternatives de reparació i d'acompanyament.

El 2020 segueix la tendència iniciada el 2019 pel que fa a l'itinerari de comunicat públic (8,1% el 2019 i 10,05% el 2020), seguint la tendència a l'alça. El comunicat ha esdevingut un instrument rellevant per poder visibilitzar moltes de les situacions LGTTBifòbiques.

Un dels itineraris que es consolida és el del procés penal (9,7% el 2015, 2,4% el 2016, 16,2% el 2017, 11,5% el 2018, 16,3% el 2019 i 22,7% el 2020). D'aquesta manera, el procés penal consolida un creixement que està per veure si es sosté en el temps. La pujada o baixada d'aquest itinerari també pot anar lligada a la gravetat dels fets posats en coneixement a l'OCH. Així, és comú que casos més greus (agressions, per exemple) accedeixin a aquest itinerari. Així, hi ha una certa contingència de l'itinerari a la presència d'aquestes incidències.

Un altre itinerari que es manté amb certa estabilitat és el del procés laboral si comparem les dades obtingudes el 2019 amb les de 2018 i 2015 però no, si comparem les dades obtingudes el 2016 i 2017; anys on el percentatge d'incidències registrades en l'àmbit laboral eren inexistent. És de destacar una lleugera pujada en l'itinerari de la Llei 11/2014, on, respecte el 2019, es puja un punt (11,5% el 2015, 0,0% el 2016, 27,9% el 2017, 0,0% el 2018, 0,6% el 2019 i 1,59% el 2020). Si comparem amb el 2015 o el 2017, el 2020 queda molt per sota en aquest itinerari. Prenent aquesta perspectiva crítica, les dades, tot i la lleugera pujada, encara són baixes si s'atén que la Llei 11/2014 es planteja com una de les eines principals per lluitar contra l'LGTTBI-fòbia a Catalunya. Aquest fet ens porta a repensar, un cop més, l'itinerari i el seu contingut per fer d'ell una eina efectiva.

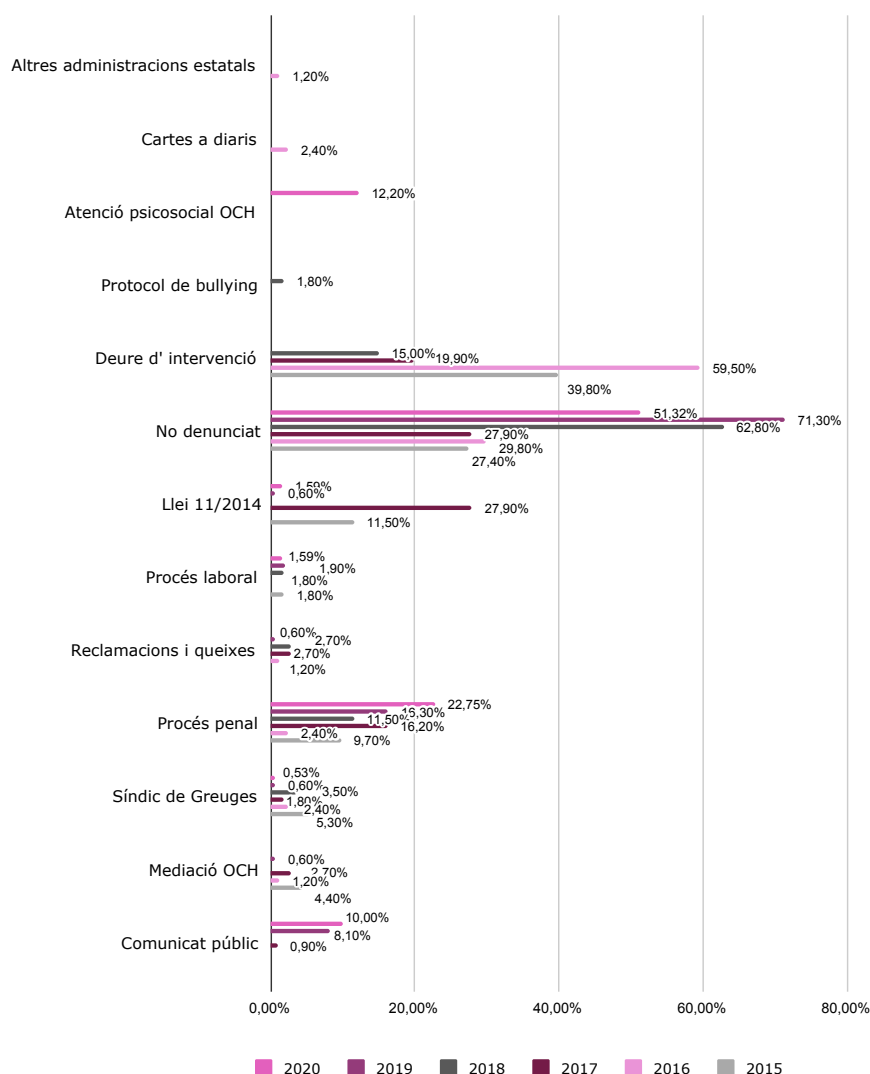
El percentatge d'incidències que segueixen l'itinerari del Síndic de Greuges de Catalunya (5,3% el 2015, 2,4% el 2016, 1,8% el 2017, 3,5% el 2018, 0,6% el 2019 i 0,5% el 2020) segueix les tendències d'altres anys. Així, com ja apuntàvem a l'anterior informe, es pot considerar que l'any 2018 va ser una excepcionalitat que no s'ha tornat a repetir. Pel que fa al deure d'intervenció (39,8% el 2015, 59,5% el 2016, 19,9% el 2017, 15,0% el 2018 i 0,0% el 2019 i 2020) segueix la lògica del 2019, quan no es registra cap cas, consolidant-se aquest decreixement en comparació amb els anys anteriors.

Finalment, l'aplicació del protocol de l'assetjament escolar per LGTTBI-fòbia, creat per primera vegada el 2018 (1,8% el 2018 i 0,0% el 2019 i 2020), no ha registrat cap incidència. A més, els itineraris de cartes a diaris i altres administracions estatals no registren cap incidència des del 2016. Altres itineraris que no registren incidències són la mediació de l'OCH, que ja al 2019 pràcticament no es va emprar. De tota manera, quan s'ha necessitat una mediació, ens molts casos la OND ha estat la responsable de dur-la a terme.

Per últim, cal destacar que, durant el 2020 es va activar un protocol amb l'Oficina per la No Discriminació de Barcelona, per tractar les situacions d'LGTTBI-fòbia a la ciutat i triangular la informació conjuntament amb el Centre LGTTBI de Barcelona. Per tant, des del maig de 2020, totes les incidències han estat comunicades i gestionades. A partir de 2021, aquestes dades es tindran sistematitzades en el conjunt del curs natural. L'informe de l'Observatori de les discriminacions, liderat per l'OND amb la col·laboració de la Taula d'Entitats amb Serveis de Víctimes de la ciutat, recull **115 incidències per LGTTBI-fòbia**¹². Per tant, aquest informe recull i analitza les incidències gestionades per l'OCH però ens sembla important homogeneïtzar les dades i facilitar-les de manera idònia, sent 115 incidències en total a la ciutat, 77 registrades per la nostra entitat.

Com a conclusió, cal destacar l'alt percentatge d'incidències que no recorren a cap itinerari oficial de denúncia, de manera que les persones afectades decideixen no denunciar, tot i que, quan les persones pateixen una agressió física i/o amenaces recorren a l'itinerari del procés penal. En canvi, en altres tipologies d'agressions, com les verbals i/o el tracte inadequat, recorren al comunicat públic. Per últim, destacar que altres itineraris que haurien de ser centrals en la lluita contra l'LGTTBI-fòbia no han tingut tant recorregut, com és el cas de la Llei 11/2014.

Gràfic 2. Itinerari principal d'incidències, 2015-2020. Percentatges

Base: 189 (2020), 160 (2019), 113 (2018), 111 (2017), 84 (2016), 113 (2015)

(12) L'informe es publicarà el 29 de juny de 2021.

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

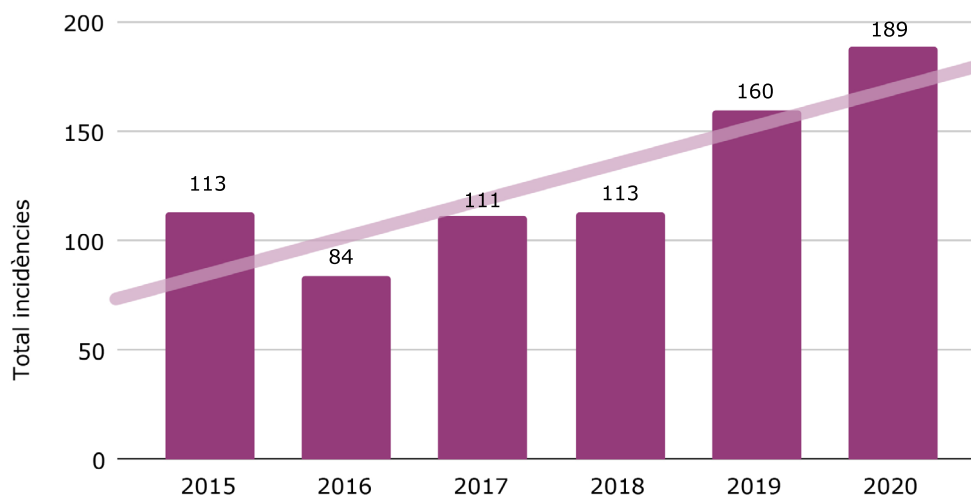
4. ANÀLISI QUANTITATIVA

Aquest capítol analitza quantitativament els casos d'LGTTBI-fòbia recollits el 2020 per l'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH), amb l'objectiu d'oferir una imatge descriptiva de les discriminacions i/o agressions, motivades per l'orientació afectivosexual, la identitat i/o expressió de gènere, en el territori català, segons el conjunt d'indicadors detallats al capítol dos i que, a continuació, desglossem.

4.1. Dades globals

Les **dades globals** ens indiquen el nombre total d'incidències que ha registrat l'OCH durant un any natural; en aquest cas, el 2020. No obstant això, també inclou les dades de les incidències dels anys anteriors, específicament des de 2015, amb l'objectiu de realitzar una comparativa dels casos de discriminació i/o agressions (Gràfic 3).

Gràfic 3. Total d'incidències, 2015-2020

Base: 189 (2020), 160 (2019), 113 (2018), 111 (2017), 84 (2016), 113 (2015)

En 2020, l'OCH ha registrat un **total de 189 incidències**, esdevenint l'any que més n'ha registrat des que s'elaboren els informes de l'Estat de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya. Aquest major nombre d'incidències **suposa un increment d'un 18,1% respecte del 2019**.

Com podem veure en aquest gràfic, on es compara el nombre d'incidències registrades durant el període 2015 - 2020, l'evolució en el registre d'incidències inicia amb un decreixement d'un 25,7% en el nombre d'incidències comunicades, passant de 113 incidències registrades el 2015 a 84 incidències el 2016. Possiblement, aquesta davallada pot atribuir-se a un tancament temporal de l'entitat per problemes en la infraestructura, ja que, el següent any es va produir un creixement d'un 32,1% en el nombre d'incidències registrades (111), reprenent els valors obtinguts en 2015. Aquests valors es mantenen pràcticament igual durant el 2018 (113 incidències) fins que els anys posteriors es veuen considerablement

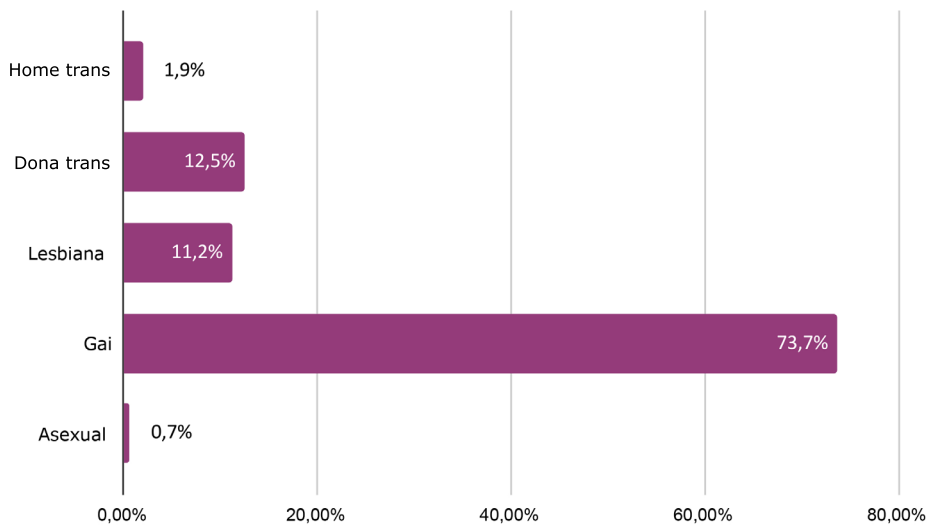
incrementats. Concretament, el 2019 es produeix un increment d'un 41,6% en el registre d'incidències, arribant a registrar-ne 160 casos, i el 2020, d'un 18,1% (189 incidències), mostrant-se una tendència actual a l'alça.

La tendència creixent, que pot observar-se en el gràfic 3, quant al nombre d'incidències registrades, mostra com **la discriminació i/o les agressions per motius d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere continuen presents en diversos àmbits de socialització a Catalunya i com aquestes són comunicades i registrades per l'OCH.**

4.2. Identificació amb el col·lectiu LGTTBI

Per tal de tenir en compte la diversitat afectivosexual i d'identitat/expressió de gènere, així com les diferents tipologies de discriminació, l'indicador **d'identificació amb el col·lectiu LGTTBI** presentarà el nombre d'incidències específiques per visibilitzar els diferents seguiments del col·lectiu que van ser objecte d'LGTTBI-fòbia (Gràfic 4) i també les distribucions d'incidències entre 2015 i 2020 (Gràfic 5). Aquest any hem eliminat de l'informe la categoria LGTTBI-fòbia generalista¹, però incloem les categories "col·lectiu trans", "home trans" i "dona trans" per visibilitzar, com indiquen els diferents informes i estudis científics, que les dones trans pateixen més discriminacions i/o agressions que els homes trans.

Gràfic 4. Distribució d'incidències per col·lectiu, 2020. Percentatges

Base: 152

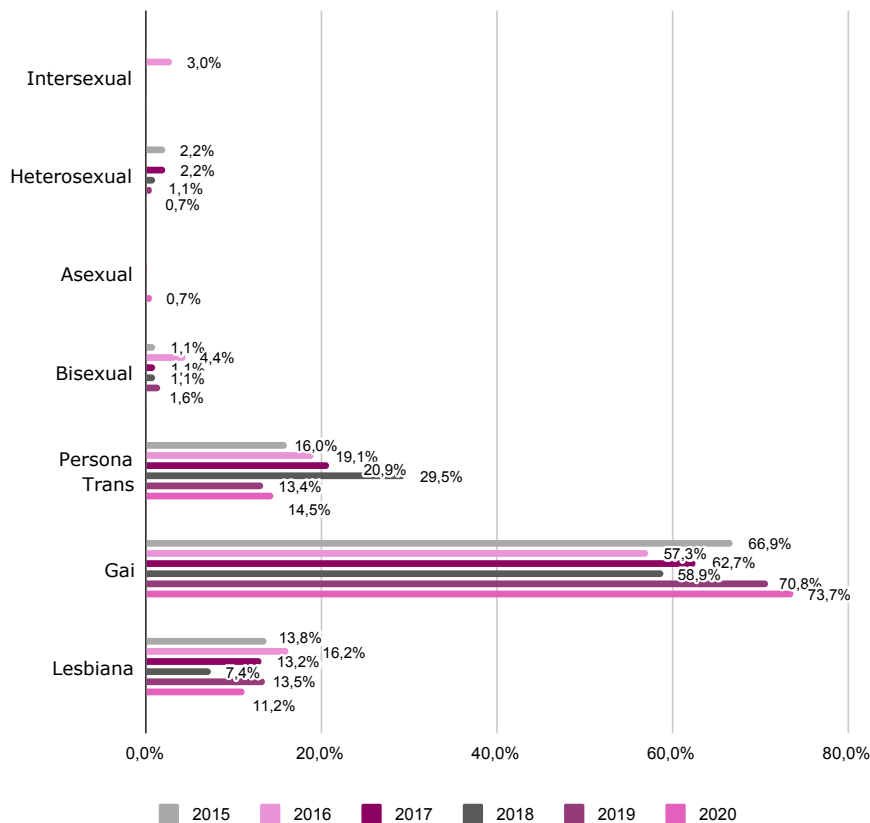
L'anàlisi sobre la pertinença al col·lectiu LGTTBI ens indica que, els homes gais és el col·lectiu que més incidències ha registrat (73,7%) aquest 2020, representant més de la meitat de les incidències registrades, amb un total de 112 casos.

A continuació, trobem les incidències comunicades pel col·lectiu trans* (14,4%) amb un total de 22 casos (3 homes trans/19 dones trans). Al voltant del llindar del 10%, ens trobem al col·lectiu de dones lesbianes (11,2%), amb 17 incidències registrades. Finalment, aquest any, hem rebut una incidència relacionada amb una persona que s'identifica com asexual (0,7%).

(1) Enguany, hem eliminat la categoria generalista ja que no es correspon amb una identitat percebuda en el col·lectiu LGTTBI.

Per últim, destacar que aquest any no hem registrat cap incidència dels col·lectius de dones i homes bisexuals i heterosexuales. Tanmateix, pel que fa al col·lectiu intersexual, aquest és el quart any consecutiu que no registrem cap incidència.

Gràfic 5. Distribució d'incidències per col·lectiu, 2015-2020

Base: 152 (2020), 134 (2019), 95 (2018), 91 (2017), 68 (2016), 94 (2015)

Sobre la distribució d'incidències per col·lectius entre 2015 i 2020, si comparem les dades d'aquest 2020 amb les dades dels cinc darrers anys (Gràfic 5), podem apreciar que els homes gais continuen essent el col·lectiu que més percentatge d'incidències registra. Aquest any la dada estadística és molt similar a la de 2019, amb gairebé el mateix percentatge.

El col·lectiu de persones trans* augmenta en el percentatge d'incidències registrades respecte a l'any anterior, encara lluny del registre de l'any 2018 però similar a les dades obtingudes en els anys 2015 i 2016.

En relació amb les incidències registrades pel col·lectiu de lesbianes, les dades d'aquest any pateixen un petit decreixement en termes percentuals respecte l'any anterior, registrant 17 incidències (11,2%).

Aquest any, el registre d'incidències pel col·lectiu bisexual ha continuat decreixent, sent el primer any que no se'ns comunica cap incidència a l'OCH. Tanmateix, no s'ha registrat cap incidència del col·lectiu heterosexual, que també pot patir discriminació i agressions per atribució errònia o per associació al col·lectiu LGTTBI, mantenint-se estable les dades a nivell absolut on es registrant-ne 1 o cap incidència per any.

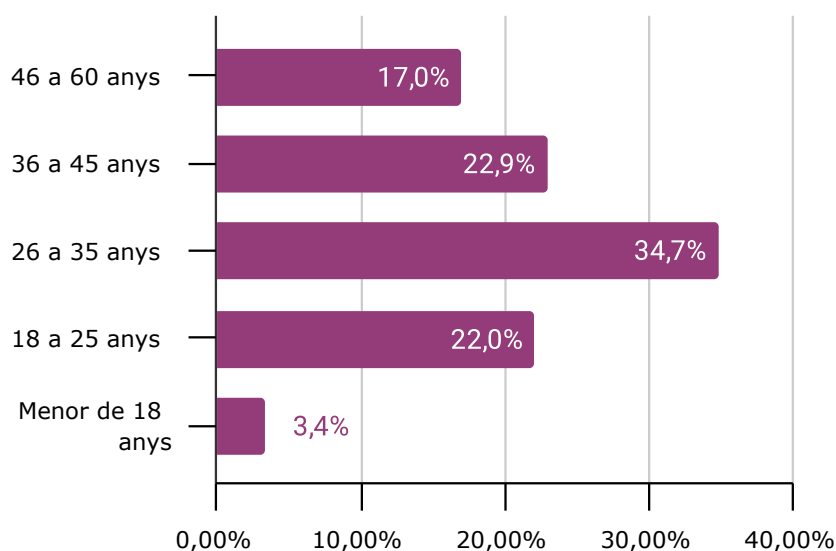
Pel que fa al col·lectiu de persones intersexuals, les incidències registrades, aquest 2020, continuen sent inexistent, i només vam registrar incidències l'any 2016 (2,4%), el que representa 2 incidències registrades en nombres absoluts. Això no implica que el col·lectiu intersex no pateixi discriminacions i agressions, sinó que possiblement hi hagi una invisibilització d'aquests casos.

Finalment, aquest 2020, és la primera vegada que registrem una incidència relacionada amb una persona que s'identifica com asexual (0,7%). Això indica que l'abast de la feina de l'OCH està arribant a tota la diversitat que arreplega el paraigües del col·lectiu LGBTI.

4.3. Edat

El subapartat **edat** fa referència a l'edat de la víctima o persona afectada per una situació de LGBTI-fòbia. En aquest subapartat es presentaran els números d'incidència per edat (Gràfic 6), a més de la distribució per edat (Gràfic 7) i l'evolució de les incidències per edat (Gràfic 8), tots tres entre 2016 i 2020.

Gràfic 6. Distribució d'incidències per edat, 2020. Percentatges

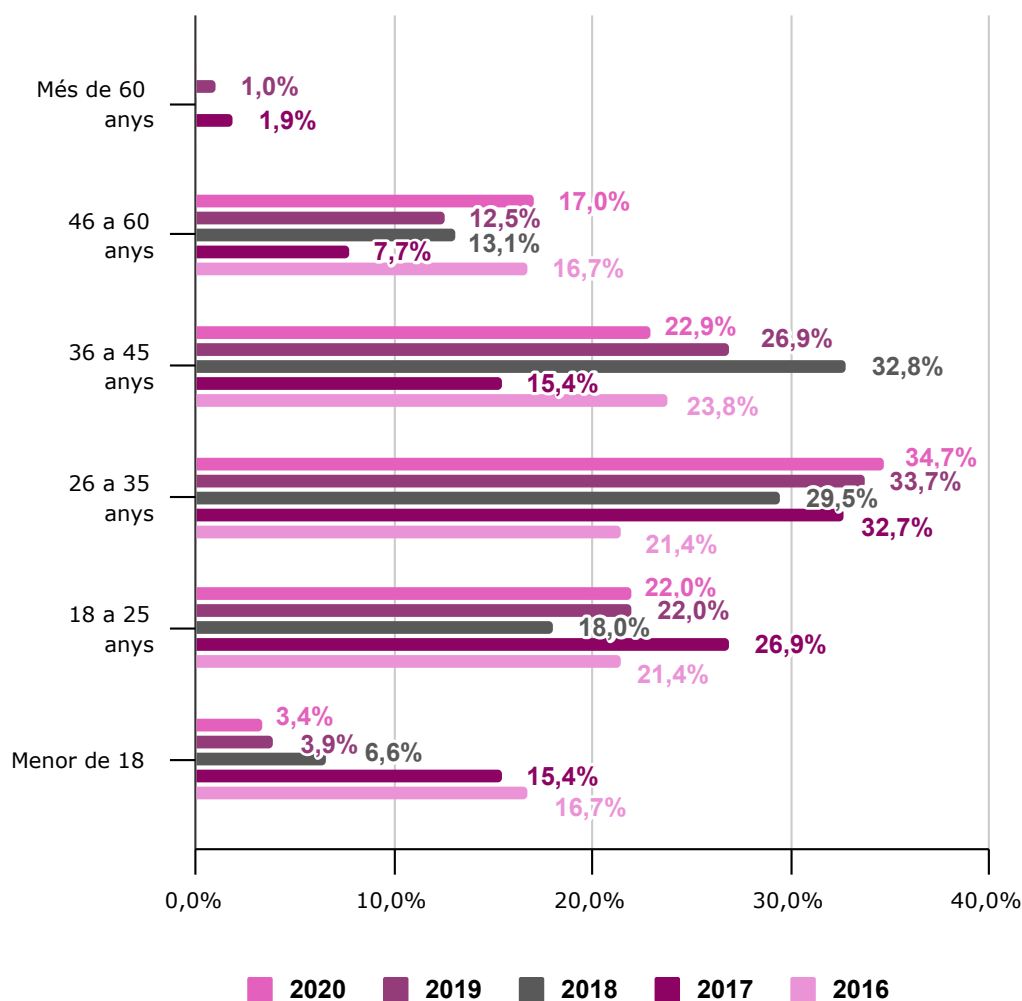
Base: 118

Les dades indiquen que la mitjana d'edat de les persones que pateixen una discriminació o agressió i ho comuniquen a l'OCH és de 33,8 anys. Aquest resultat concorda amb el percentatge de la franja d'edat que, amb més freqüència, ha comunicat una incidència a l'OCH. Concretament, i com podem veure al gràfic 6, aquesta franja va dels 26 als 35 anys (34,7%).

A continuació, els grups de persones més afectats estan entre 36 i 45 anys (22,9%) i 18 a 25 anys (22%), que presenten números molt similars. Encara per sobre dels 15 punts percentuals trobem la franja d'edat que va dels 46 als 60 anys (17%). Per últim, amb un percentatge inferior, tenim la franja d'edat de menors de 18 anys (3,4%). Enguany, no hem registrat cap incidència en persones de més de 61 anys.

Si comparem les dades obtingudes en els diferents informes (2016 - 2020), hi ha hagut un decreixement progressiu de les persones menors de 18 anys que han comunicat a l'OCH una incidència LGTTBI-fòbica, passant d'un 16,7% a un 3,4%. És important observar aquesta tendència decreixent en els propers anys, ja que podria ser resultat de la lluita dels moviments socials per la igualtat de drets i, amb això, l'acceptació i normalització de les identitats LGTTBI entre les persones més joves. En canvi, la resta de trams d'edat presenten uns resultats bastant irregulars.

Gràfic 7. Distribució per edat, 2016-2020. Percentatges

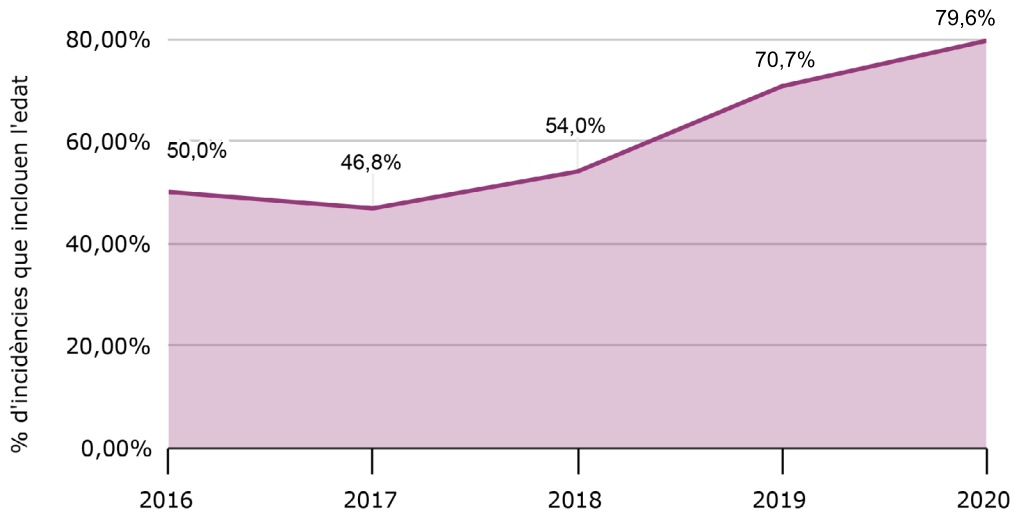
Base: 152 (2020), 104 (2019), 61 (2018), 52 (2017), 42 (2016)

Pel que fa al grup d'edat de 18 a 25 anys, el percentatge de persones afectades és idèntic al de 2019, sent la mitjana d'aquests darrers anys un 22% del total de les incidències registrades. D'igual manera ha augmentat lleugerament el grup d'edat de 26 a 35 anys respecte de l'any anterior, essent el grup d'edat que més incidències registra aquest 2020. En canvi, ha disminuït el percentatge per segon any consecutiu de persones de 36 a 45 anys que ha patit LGTTBI-fòbia (32,8% el 2018; 26,9% el 2019; 22,9% el 2020), tot i que continua essent un dels grups d'edat que més incidències registra.

El percentatge de persones d'entre 46 i 60 anys afectades per LGTTBI-fòbia ha sofert un augment destacable de 4,5 punts respecte de 2017, amb un total del 17%. De manera estable es manté la franja d'edat de més de 60 anys, que no es va recollir cap incidència que afectés a aquest grup d'edat en els dos últims anys.

Pel que fa a aquest indicador cal remarcar que 124 persones, de les 152 que han registrat una incidència a l'OCH durant el 2020, han revelat la seva edat (79,6% del total d'incidències). Això pot ser degut a dues principals raons: al fet que la persona denunciant i l'afectada per la situació discriminatòria no és la mateixa persona i/o a que la persona afectada no autoritza la publicació d'aquesta dada.

Gràfic 8. Evolució de les incidències per edats, 2016-2020. Percentatges

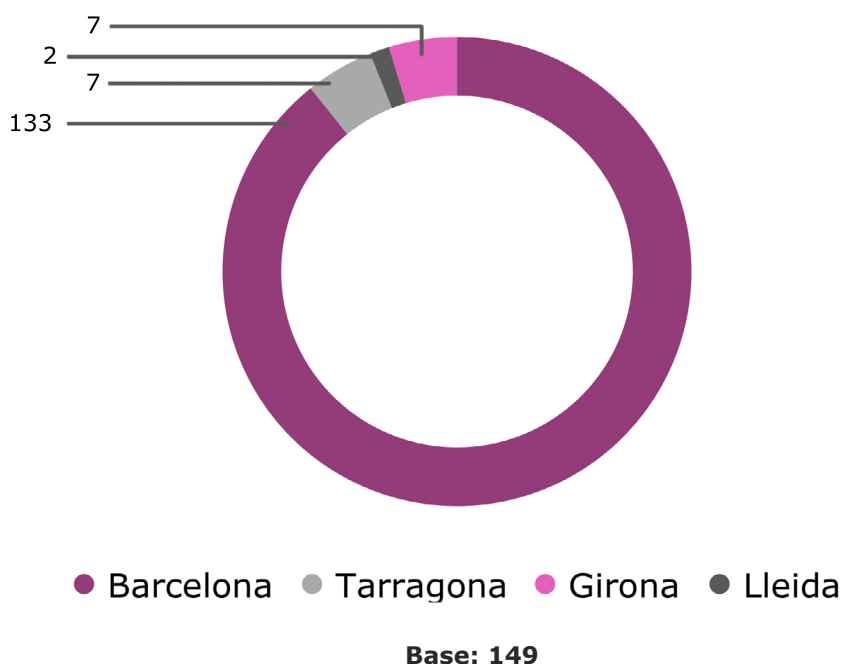

Base: 152 (2020), 104 (2019), 61 (2018), 52 (2017), 42 (2016)

En anys anteriors, el indicador evolució de les incidències per edats ha tingut poca consistència i només un 50% de les persones afectades per LGTBI-fòbia han comunicat la seva edat. En canvi, els últims dos anys hem aconseguit que més persones informin d'aquesta dada, produint-se un increment de quasi 40 punts. Tot i la millora en aquest indicador, cal assenyalar que són dades amb informació encara limitada i, ara per ara, només es poden prendre de manera informativa.

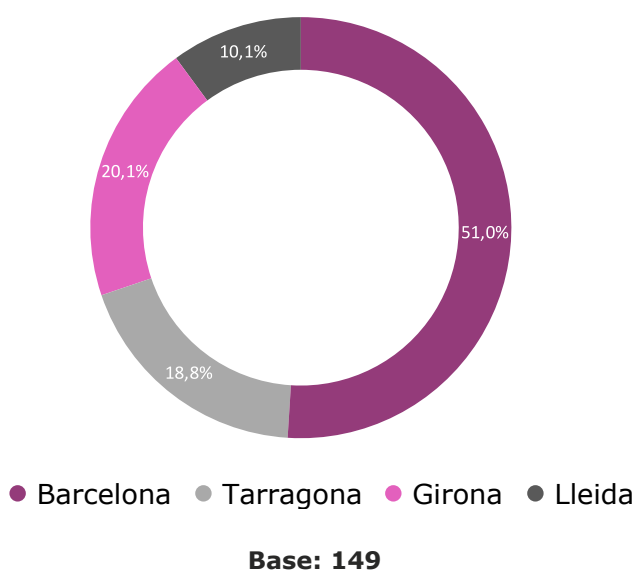
Gràfic 9. Distribució d'incidències per províncies, 2020. Totals

Com podem veure en el gràfic 9, Barcelona continua sent la província de Catalunya amb més incidències registrades, amb un total de 133 casos. A continuació, i amb gran diferència de la resta de províncies, trobem Tarragona i Girona amb 7 incidències registrades, i, en darrer lloc, la província de Lleida, amb 2 incidències.

Pel que fa la distribució percentual de les incidències segons la projecció territorial (Gràfic 10), Barcelona continua sent la província que més incidències registra, representant més de la meitat (51%). A continuació, Girona és la segona província amb més incidències registrades (20,1%) i Tarragona la segueix molt de prop (18,8%). Finalment, Lleida és la província que menys incidències registra (10,1%). Aquesta projecció ens permet ajustar les dades obtingudes a la realitat LGTTBI-fòbica que es viu a cadascuna de les províncies catalanes, ja que té en compte la proporció poblacional a cada territori.

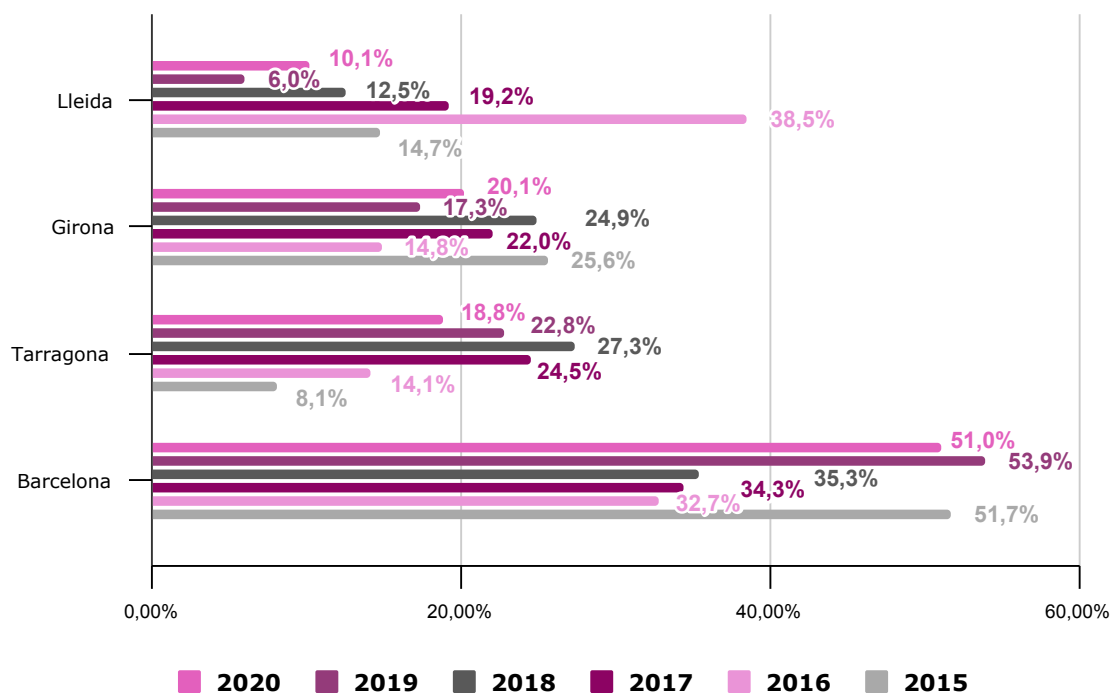
Gràfic 10. Distribució d'incidències per província, 2020. Percentatges

D'altra banda, si comparem les dades de la projecció territorial dels darrers 6 anys es poden observar els canvis que s'han produït en aquest indicador.

Gràfic 11. Projecció territorial territorial d'incidència real de l'LGTTBI-fòbia, 2015-2020. Percentatges.

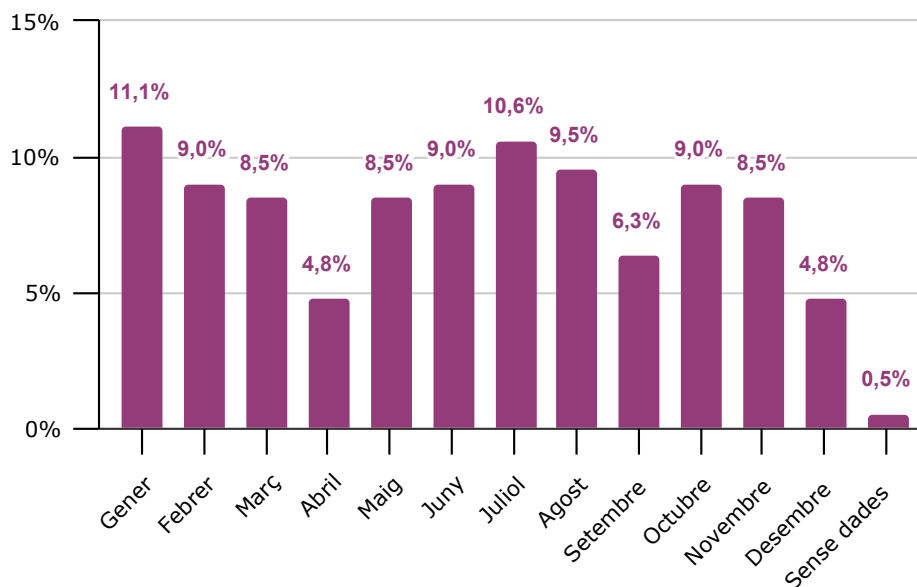
Base: 149 (2020), 128 (2019), 90 (2018), 85 (2017), 79 (2016), 99 (2015)

Com es pot observar, Barcelona és la província que només reprèn el valor dels resultats obtinguts el 2015 i el 2019 amb una davallada de quasi 3 punts (Gràfic 11). Pel que fa a la província de Tarragona, continua el decreixement dels darrers tres anys, encara que podem considerar que els números segueixen resultant significatius. El percentatge d'incidències registrades a la província de Girona, recupera quasi tres punts respecte l'any anterior, però no arriba a percentatges dels anys 2017-2018 (22% el 2017 i 24,9% el 2018). Finalment, la província de Lleida és el quart any consecutiu que registra el menor percentatge de incidències, en comparació amb la resta de províncies, tot i tenir un augment d'un poc més de quatre punts (6% el 2019 i 10,1% el 2020).

4.5. Distribució temporal

L'indicador de **distribució temporal** es refereix al mes en que es registra la incidència. A continuació, es presenta la distribució temporal de les incidències registrades durant el 2020 (Gràfic 12) i la distribució temporal d'incidències entre 2017 i 2020 (Gràfic 13).

Gràfic 12. Distribució temporal d'incidències, 2020. Percentatges

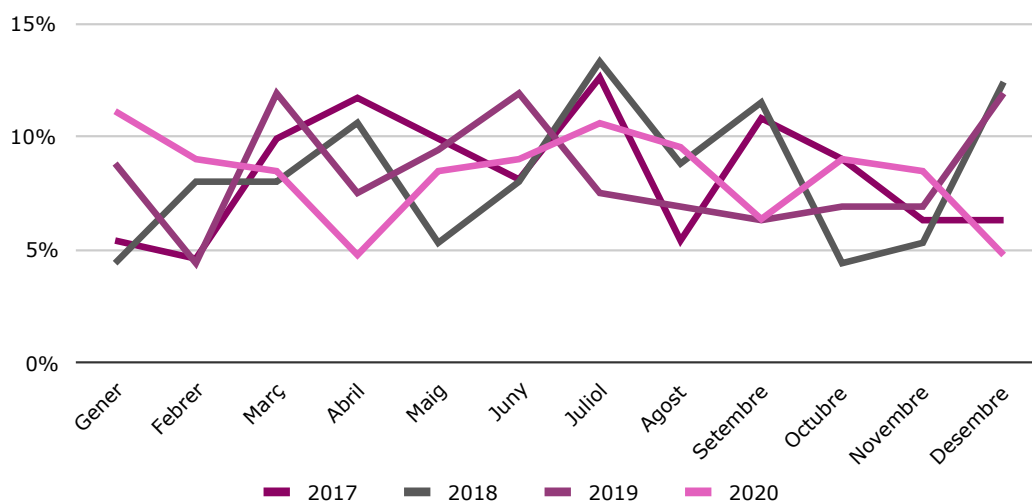

Base: 189

Com es pot observar en el gràfic 12, el mes de 2020 que més incidències ha registrat l'OCH ha estat el de gener (11,1%), el que significa en números absoluts un total de 21 incidències. Segueixen els mesos de juliol (10,6%), amb un total de 20 incidències, i el mes d'agost (9,5%) amb 18 casos. Amb 17 incidències per mes ens trobem febrer, juny i octubre (9% cada mes). Amb 16 casos, es situen els mesos de març, maig i novembre (8,5%). Finalment, amb menys nombres d'incidències, trobem setembre amb 12 incidències (6,3%) i abril i desembre amb 9 incidències cadascun (4,8%). Tanmateix, tenim una incidència que no la ubiquem temporalment (0,5%).

Si comparem les dades obtingudes en els informes de 2017 a 2020 (Gràfic 13), veiem que la distribució temporal de les incidències registrades és molt variada. Concretament, fins a l'any 2018 hi havia certa correspondència en els mesos que més incidències registren, essent els mesos d'abril, juliol i setembre. En 2018 es produeix també un augment en el percentatge d'incidències registrades al mes de desembre, que es manté aquest 2019. No obstant i a diferència dels anys anteriors (2017 i 2018), el 2019 sembla que el volum d'incidències registrades s'ha avançat un mes, passant de ser el mes d'abril al mes de març i del mes de juliol al de juny, i aquest 2020 la distribució ha estat més estable en dades absolutes, destacant gener, juliol i agost.

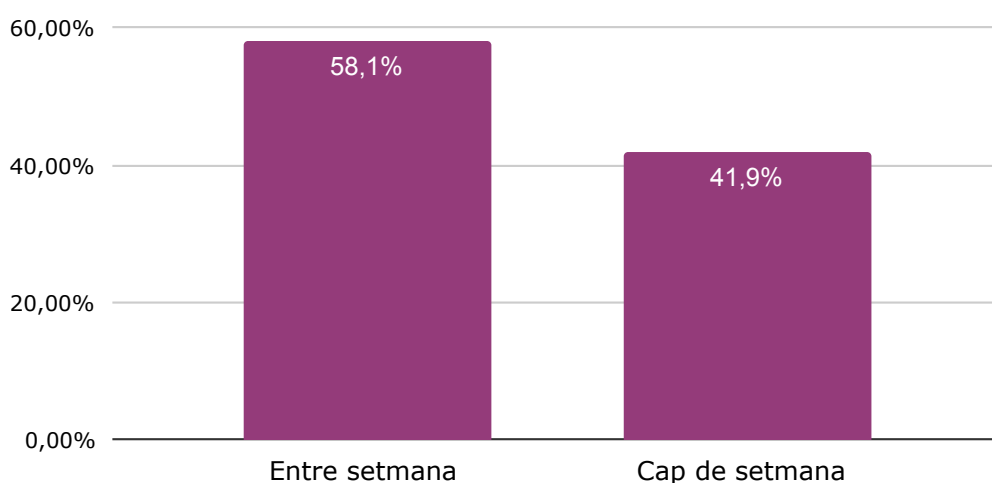
Gràfic 13. Distribució temporal d'incidències, 2017-2020. Percentatges

Tanmateix, és el quart any que s'inclou informació sobre la temporalitat de les incidències recollides (Gràfic 14), pel que encara haurem d'esperar i veure com evoluciona el registre temporal de les incidències. És a dir, s'ha publicat informació sobre el percentatge d'incidències registrades cada mes, per analitzar la distribució al llarg de l'any en els propers informes. Per a aquest informe, aquesta anàlisi és bàsicament informativa, però pot aportar coneixements sobre l'LGTBI-fòbia en els pròxims anys, sobretot quan es vagin incorporant les comparatives anuals en els successius informes.

Enguany, proporcionem informació sobre incidències distribuïdes en el moment de la setmana on s'han produït, dividint les incidències en entre setmana i cap de setmana, entenent aquesta última categorització a partir del divendres a les 17:00 hores.

Gràfic 14. Distribució temporal dins la setmana d'incidències, 2020. Percentatges

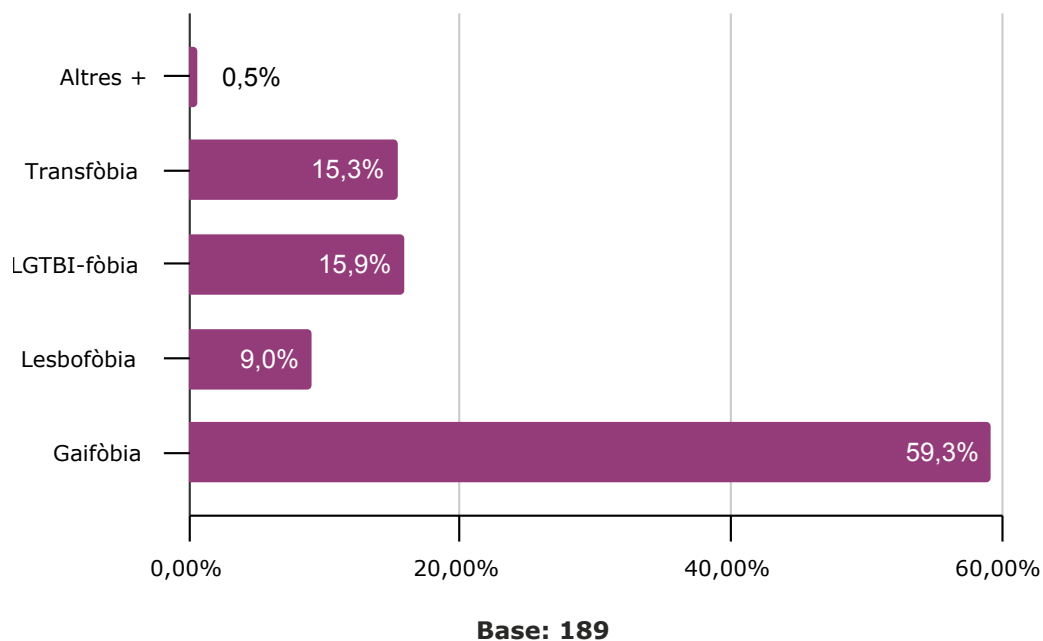
Base: 167

Com s'observa en el gràfic 14, el 41,9% de les incidències es produeixen en cap de setmana, sent en temporalitat més reduït que la resta de la setmana. Això suposa que si fem la projecció temporal, gran part del registre d'incidències i l'inici de la seva gestió s'ha de realitzar en els cap de setmana on els recursos acostumen a ser més minsos.

4.6. Tipus d'LGTBI-fòbia

L'indicador **tipus d'LGTBI-fòbia** es refereix a les discriminacions i/o agressions percebudes per la víctima o persona afectada, que no té perquè correspondre, necessàriament, amb el col·lectiu amb el què la persona s'identifica. A continuació, es presenta la distribució d'incidències per tipus d'LGTBI-fòbia (Gràfic 15).

Gràfic 15. Distribució d'incidències per tipus de LGTBI-fòbia, 2020. Percentatges

Si analitzem les incidències registrades per tipus d'LGTBI-fòbia de l'any de 2020, observem que les discriminacions gaifòbiques són les que registren més incidències, amb un total de 112 incidències (59,3%). Aquests números representen més de la meitat de les incidències registrades. En un punt intermig, tenim les incidències de tipus generalistes (LGTBI-fòbia), amb un total de 30 casos (15,9%), i les incidències per transfòbia, amb un total de 29 casos (15,3%). Per últim, trobem 17 incidències (9,0%) amb base lesbòfoba i 1 incidència (0,5%) que va patir una persona asexual³.

Com es pot observar en aquest i altres indicadors, els gais semblen ser les persones més afectades per l'LGTBI-fòbia. Potser aquesta tendència, que també s'observa en altres informes internacionals (per exemple, ILGA 2019; Oliveira i Mott, 2020), indica que hi ha molts casos invisibilitzats en les altres poblacions del col·lectiu LGTBI.

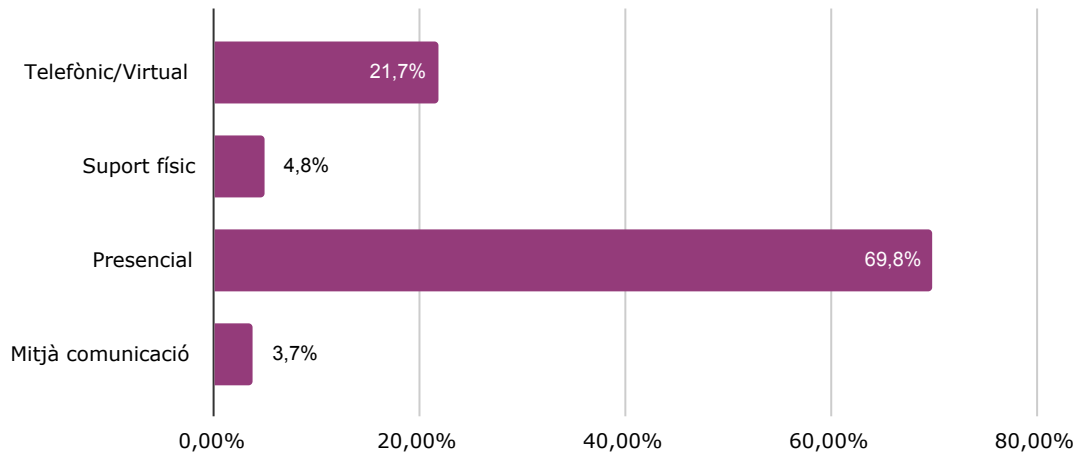
(2) Utilitzem la categoria LGTBI-fòbia per referir-nos a totes aquelles incidències que no es dirigeixen a una persona en particular, sinó a tot el col·lectiu LGTBI.

(3) En el gràfic 14 categoritzem altres (+), per visibilitzar qualsevol discriminació soferta que no és contemplada amb els paràmetres de la Llei 11/2014. Tanmateix, ens hem posat en contacte amb la Associació Catalana d'Asexuals (ACA), que ens han referit la discriminació com asexualfòbia o asecfòbia. Per a les properes revisions d'aquesta important i necessària Llei, és fonamental contemplar tota la diversitat afectivosexual i de gènere i incloure no només l'asexualfòbia o asecfòbia, sinó altres tipus de discriminacions que pateixen el col·lectiu LGTBI.

4.7. Mitjà de discriminació

L'indicador de mitjà de discriminació es refereix al canal que dona la discriminació i/o agressió, que pot ser: presencial, telefònic/virtual, mitjà de comunicació o suport físic (Gràfic 16).

Gràfic 16. Distribució d'incidències per mitjà de discriminació, 2020. Percentatges

Base: 189

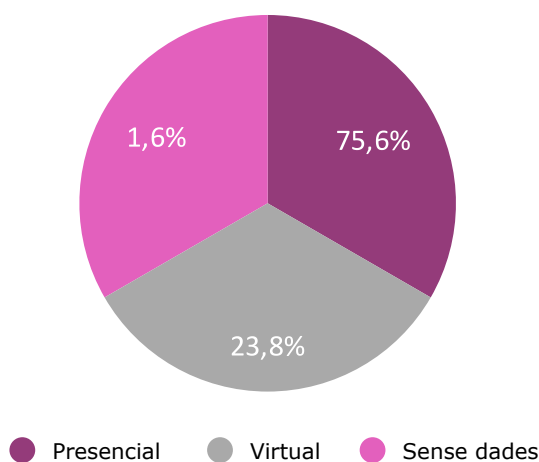
Si analitzem les incidències registrades per mitjà de discriminació, observem que les discriminacions presencials representen la majoria de les dades, amb un total de 132 incidències (69,8%). A continuació, es troba les incidències virtuals, amb un total de 40 casos (21,7%). Finalment, amb menys nombre d'incidències i amb números molt similars, trobem el suport físic (4,8%) i mitjà comunicació (3,7%).

Cal destacar que tradicionalment les discriminacions i/o agressions que el col·lectiu LGTBI pateix casí sempre han estat presencials. És probable que la popularitat de les plataformes virtuals, el fàcil accés a internet (smartphone, tablets, etc.) i l'ús problemàtic d'aplicacions com WhatsApp, o xarxes socials com Instagram i Facebook, és el que ha provocat l'augment en la LGTBI-fòbia virtual. La ciberagressió dilueix les barreres temporals i espacials, que sempre han caracteritzat la violència presencial, al possibilitar que la violència es doni en qualsevol moment i lloc. A més, el 2020, la crisi pandèmica de la COVID-19 possiblement ha influït en l'augment d'aquests casos virtuals.

4.8. Context i Àmbit

Per tal de tenir en compte la diversitat de incidències, l'indicador context i àmbit presenta la distribució d'incidències per context (Gràfic 17), però també especificarà en quin tipus de context presencial va ocórrer la incidència (Gràfic 18), la distribució d'incidències per context presencial a l'espai públic (Gràfic 19) i privat (Gràfic 20) i, per últim, la distribució d'incidències per context presencial a l'espai privat de concurrència pública (Gràfic 21). En 2020 hem modificat els nivells d'anàlisi per realitzar una lectura més objectiva sobre les incidències ocorregudes i que es va tornant més complex analitzant els àmbits específics en el què succeeixen les situacions discriminatòries.

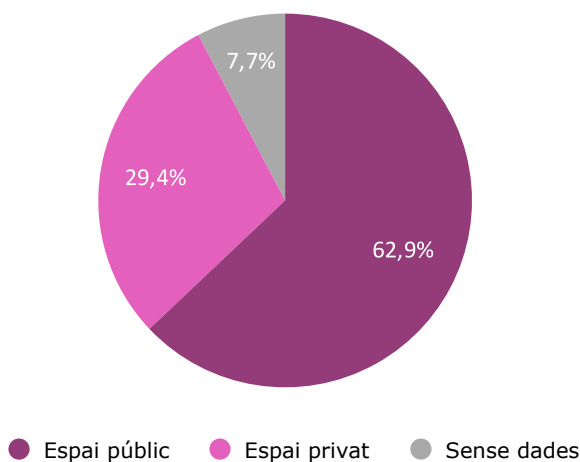
Gràfic 17. Distribució incidències per context, 2020. Percentatges

Base: 189

Com s'observa al gràfic 17, en el primer nivell, distingim les incidències realitzades en un context presencial, amb un total de 143 casos (75,6%), i en un context virtual, amb un total de 45 casos (23,8%). Aquesta dada ens mostra, una altra vegada més, com les tecnologies de la informació i comunicació, potencialitzades per la crisi pandèmica de la COVID-19, representa un context on cada vegada més observem més situacions de violència LGTTBifòbica.

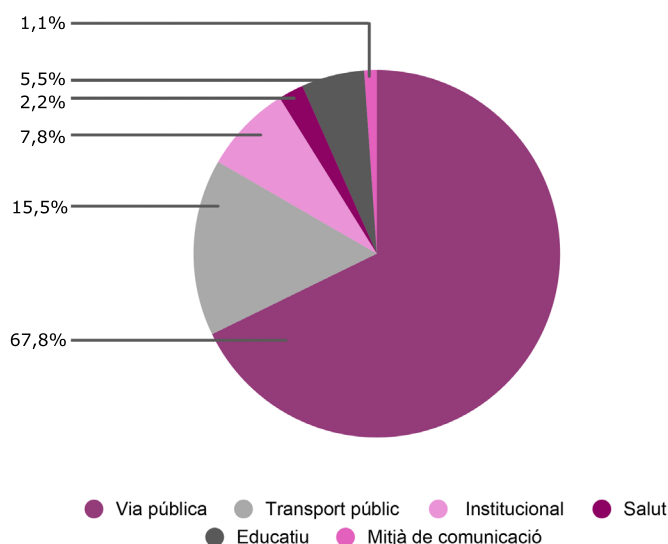
Gràfic 18. Distribució incidències per context presencial, 2020. Percentatges

Base: 143

D'altra banda, si ens fixem en el context presencial (Gràfic 18), la gran majoria de les incidències presencials succeeixen en un espai públic, amb 90 incidències, el que representa gairebé dos terços del total (62,9%). Seguidament, ens trobem 42 incidències (29,4%) en espai privat i, en darrer lloc, 11 incidències (7,7%) en espai privat de concurrència pública.

Gràfic 19. Distribució incidències per context presencial a l'espai públic, 2020. Percentatges

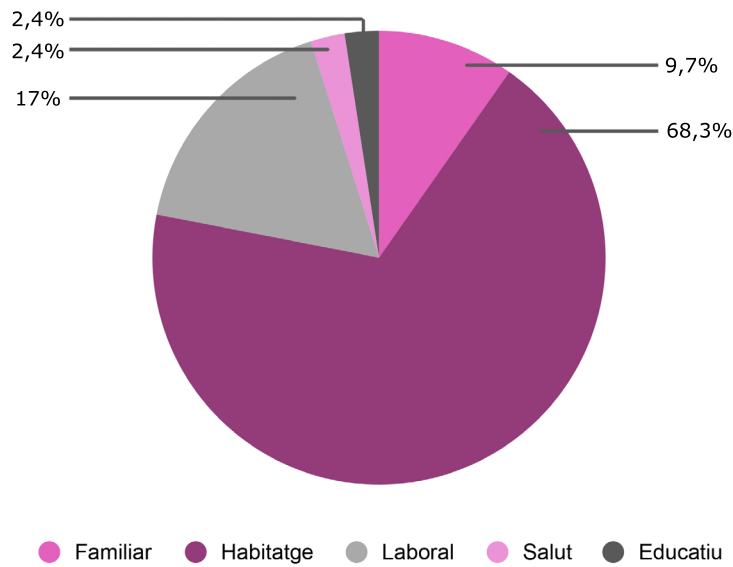

Base: 90

Sobre la distribució d'incidències per context presencial a l'espai públic (Gràfic 19), les dades indiquen que el context on les persones LGTBI pateixen més violència LGTBIfòbica és la via pública, amb 61 casos (67,8%), el que representa més de dos terços dels registres de l'OCH. A continuació, s'observa que el transport públic, que també té una relació directa amb l'espai públic, també acostuma a ser un context hostil pel col·lectiu LGTBI, amb 14 incidències (15,5%). Aquests números indiquen que gairebé la totalitat dels casos d'agressions i discriminacions LGTBIfòbiques en el context presencial ocorren a la via pública i transport públic. D'altra banda, s'observa números similars en la quantitat d'incidències en els àmbits institucional (7,8%), amb 7 incidències, i educatiu (5,5%), amb 5 incidències. Finalment, trobem que hi ha hagut poques incidències en l'àmbit sanitari (2,2%) i mitjans de comunicació (1,1%), amb 2 i 1 incidències respectivament, que representen en la seva totalitat menys del 4% dels casos.

Cal recordar que l'àmbit sanitari sempre ha estat un lloc on el col·lectiu LGTBI pateix discriminacions, especialment les persones trans* i la població LGTBI seropositiva. En aquest sentit, és important destacar el treball desenvolupat de les associacions que tenen cura de les persones trans*, per l'Atenció a les persones trans* a Barcelona que ofereix una atenció despatologitzadora a aquest col·lectiu social i també les associacions de Catalunya que segueixen treballant en la prevenció i detecció precoç de VIH.

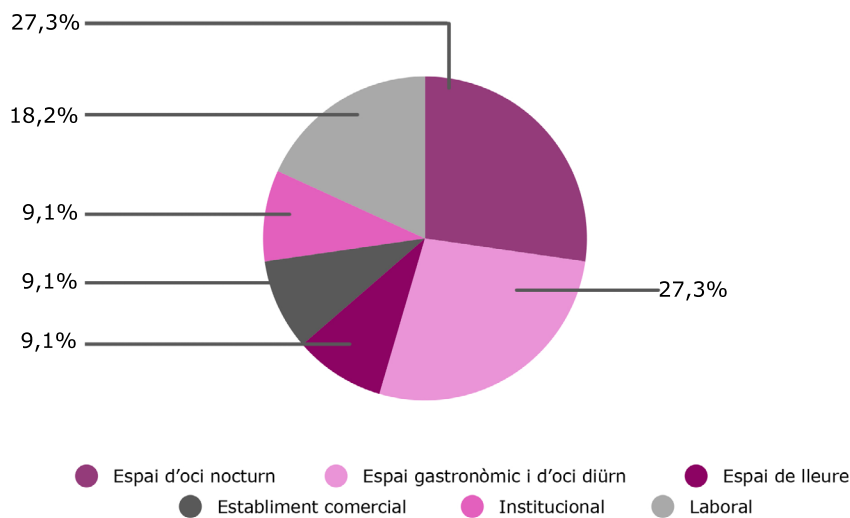
Gràfic 20. Distribució d'incidències per context presencial a l'espai privat, 2020. Percentatges

Base: 42

En relació amb la distribució d'incidències per context presencial però a l'espai privat (Gràfic 20), s'observa que l'habitatge i els àmbits laboral i familiar/nucli de convivència, representen gairebé la totalitat dels casos amb gairebé 90% de les incidències. No obstant això, els àmbits més perversos per les persones LGTTBI segueixen sent el habitatge amb 29 casos (68,3%) i el laboral amb 7 casos (17,0%). En l'àmbit familiar/nucli de convivència s'han registrat 4 incidències (9,7%). Finalment, amb molta diferència, s'observa el mateix nombre de registres (1 incidència) en els àmbits sanitaris i educatius (2,4%) .

Gràfic 21. Distribució incidències per context presencial a l'espai privat de concurrència pública, 2020. Percentatges

Base: 11

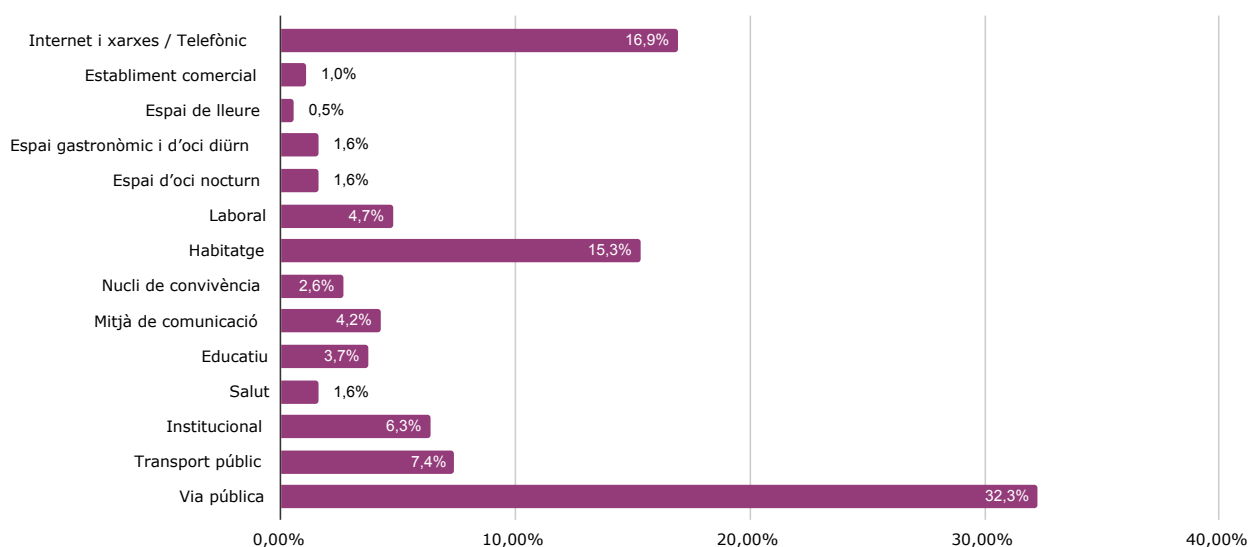
Sobre la distribució d'incidències per context presencial a l'espai privat amb concurrència pública (Gràfic 21), les dades indiquen números similars d'incidències ocorregudes en els espais gastronòmics i d'oci diürn (27,3%) i, també, en espais d'oci nocturn (27,3%), amb un total de 3 incidències en cada àmbit. En l'àmbit laboral registrem dos incidències (18,2%).

Finalment, s'observa el mateix número de casos en els espais de lleure, institucional i establiment comercial, amb un total de d'una incidència en cada context (9,1%). Cal indicar que al ser base amb nombres absoluts molt reduïdes els percentatges poden magnificar-se.

A continuació, distingim els espais concrets on ocorren els actes discriminatoris per raons d'orientació afectivosexual, identitat i expressió de gènere (Gràfic 22).

Gràfic 22, Distribució d'incidències per àmbits, 2020. Percentatges

Base: 189

La via pública és l'espai on es produeixen gairebé un terç del total de les incidències registrades, amb un total de 61 casos (32,3%), essent l'àmbit que més incidències registra per OCH.

A continuació, destaquen els espais que representen més del 10% de les incidències registrades. Dins aquest barem, trobem les incidències que es produeixen en l'espai d'internet i xarxes socials/telefònic amb un total de 32 incidències registrades (16,9%). Les incidències que es produeixen en l'habitatge representen 29 situacions (15,3%).

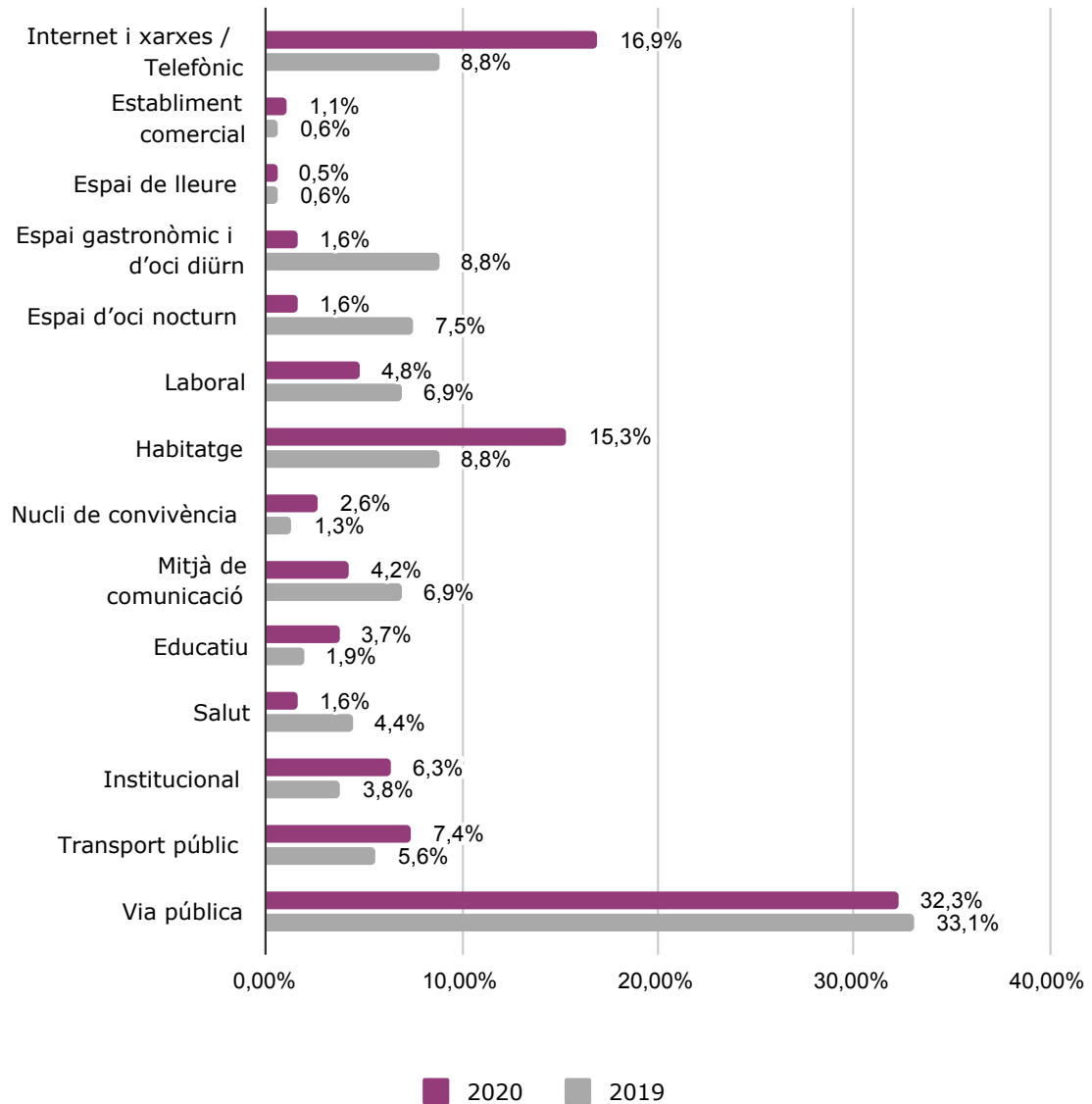
En un altre nivell, destaquem altres dos àmbits, per una banda, el transport públic amb un total de 14 incidències (7,4%) i institucional amb un total de 12 incidències (6,3%).

En un últim nivell d'anàlisi ens trobem els àmbits que estan per sota del llindar del 5%, l'àmbit laboral amb 9 incidències (4,7%), mitjà de comunicació amb 8 incidències (4,2%) i l'educatiu amb 7 incidències (3,7%). La resta d'àmbits, com establiment comercial, espai de lleure, espai gastronòmic i oci diürn, espai d'oci nocturn i salut, estan per sota del llindar del 3%.

Si fem la comparativa dels àmbits amb l'any anterior (2019), observem que les incidències en via pública són molt similars (33,1% al 2019 i 32,3% al 2020). Cab destacar els següents àmbits, intensificats per la situació pandèmica i que en relació amb el 2019 han elevat considerablement la xifra: internet i xarxes socials incrementa 8 punts percentuals (8,8% al 2019 i 16,9% al 2020) i l'habitatge incrementa quasi 7 punts percentuals (8,8% al 2019 i 15,3% al 2020), habent també un increment en les incidències en el nucli de convivència.

Tanmateix, destaca la reducció incidències d'espais en el oci diürn i espai gastronòmic i espai oci nocturn on la davallada es consumeix al voltant dels 6 i 7 punts percentuals. Aquestes dades també estan influenciades per la crisi de la COVID-19, una vegada que aquests espais han estat tancats pràcticament durant tot l'any de 2020 a causa de les mesures de contenció del virus. Per últim destacar que per sobre del 5% en trobem un increment de les incidències en l'àmbit del transport públic, amb una pujada de quasi 2 punts percentuals en relació a l'any anterior.

Gràfic 23. Distribució d'incidències per àmbits, 2019-2020. Percentatges

Base: 189 (2020), 160 (2019)

Si creuem les dades sobre els àmbits on tenen lloc les incidències amb el tipus d'LGTTBI-fòbia que es produeix en el mateix, podem apropar-nos a conèixer els espais que més discriminen al col·lectiu LGTTBI per la seva orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere.

Taula 2. Descripció d'incidències per àmbit i tipus d'LGTTBI-fòbia

	Gaifòbia	Lesbofòbia	Transfòbia	LGTTBI-fòbia	Altres (+)	TOTAL
Educatiu	0,9%	29,4%	0,0%	3,0%	0,0%	3,7%
Espai de lleure	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%
Espai d'oci nocturn	1,8%	5,9%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%
Espai gastronòmic i d'oci diürn	2,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%
Establiment comercial	0,0%	0,0%	3,7%	3,0%	0,0%	1,1%
Familiar	1,8%	17,6%	0,0%	0,0%	0,0%	2,6%
Habitatge	20,5%	5,9%	11,1%	6,1%	0,0%	15,3%
Institucional	0,0%	0,0%	25,9%	15,2%	0,0%	6,3%
Internet i xarxes socials / Telefònic	10,7%	11,8%	25,9%	33,3%	0,0%	16,9%
Laboral	4,5%	17,6%	3,7%	0,0%	0,0%	4,8%
Mitjà de comunicació	1,8%	0,0%	0,0%	15,2%	100,0%	4,2%
Salut	2,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,6%
Transport públic	11,6%	5,9%	0,0%	0,0%	0,0%	7,4%
Via pública	40,2%	5,9%	29,6%	21,2%	0,0%	32,3%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Pel que fa a la gaifòbia, podem dir que aquesta es produeix, principalment, en la via pública, amb un total de 45 incidències registrades (40,2%). El següent àmbit destacat seria l'habitatge amb un total de 23 incidències (20,5%). Per sobre del 10% en trobem l'àmbit de transport públic amb un total de 13 incidències (11,6%) i internet i xarxes socials amb un total de 12 casos (10,7%). Per sota del 5% tenim les incidències que es produeixen en l'àmbit laboral, amb 5 incidències registrades (4,5%), els àmbits d'espai gastronòmic i d'oci diürn i salut, consten de 3 incidències cadascuna (2,7%), mitjà de comunicació, espai d'oci nocturn i familiar registrem 2 incidències cadascuna (1,8% per context). Finalment, amb 1 incidència, registrem en l'àmbit educatiu i espai de lleure (0,9% per context).

Pel que fa les incidències de caràcter generalista, és a dir, a tot el col·lectiu LGTTBI, destaca l'àmbit internet i xarxes socials amb 11 incidències (33,3%), seguit de la via pública amb 7 incidències (21,2%). En els àmbits de mitjà de comunicació i institucional amb 5 incidències cadascuna (15,2%). A continuació, amb 2 incidències trobem l'àmbit de l'habitatge (6,1%). La resta d'àmbits es troben per sota del llindar del 5%.

Respecte a la lesbofòbia, predominen l'àmbit educatiu amb 5 incidències (29,4%), seguits del laboral i familiar o nucli de convivència amb 3 incidències cadascun (17,6%). Per últim, ens trobem els àmbits de l'espai d'oci nocturn, l'habitatge, el transport públic i la via pública amb 1 incidència registrada (5,9%).

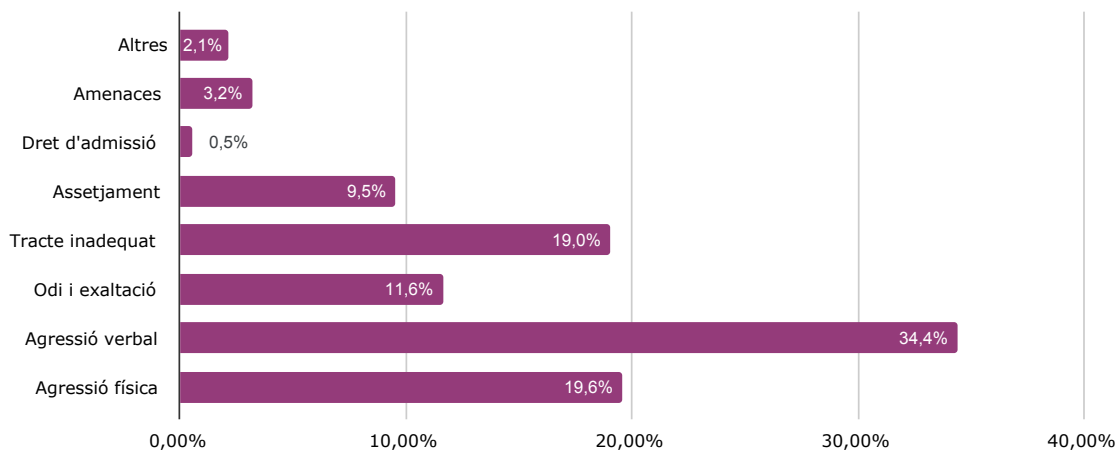
Pel que fa a la transfòbia, la via pública és l'àmbit predominant, amb 8 incidències (29,6%), seguit de l'internet i les xarxes socials/telefònic i l'institucional amb 7 incidències en cadascun (25,9%). Seguidament, s'han registrat 3 incidències en l'àmbit de l'habitatge (11,1%). Per sota del llindar del 5% tenim 1 incidència en l'àmbit laboral i en l'establiment comercial (3,7%).

Per últim, aquest any s'ha registrat 1 incidència categoritzada en altres (+), que consta en l'àmbit del mitjà de comunicació (100%).

4.9. Tipus d'agressió/discriminació

L'indicador de tipus d'agressió/discriminació es refereix al tipus de violència rebuda. Com s'ha comentat en l'apartat metodològic, hi ha un gradient en l'escala de l'agressió i sempre es registra el més greu.

Gràfic 24. Tipus d'agressió/discriminació, 2020. Percentatges

Base: 189

Les dades del gràfic 24 indiquen que el tipus d'agressió i/o discriminació que més pateix el col·lectiu LGTTBI és l'agressió verbal (34,4%), l'agressió física (19,6%) i tracte inadequat (19%), el que representa gairebé tres quarts parts de les incidències; és a dir, un total de 65, 37 i 36 incidències registrades respectivament.

Encara per sobre del 10% trobem com a tipus de discriminació l'odi i l'exaltació amb 22 incidències registrades (11,6%). Per sota del 10%, trobem l'assetjament, inclòs l'escolar, amb 18 incidències registrades (9,5%). Per últim, el tipus de discriminació amb un menor percentatge d'incidències registrades són les amenaces (3,2%), altres incidències (inclou danys al patrimoni) (2,1%) i el dret d'admissió (0,5%), amb 6, 4 i 1 incidències registrades respectivament.

Igual que l'indicador anterior, el tipus d'agressió/discriminació és analitzat en els anteriors informes però, aquest 2020, no és possible comparar les dades obtingudes perquè s'ha modificat el sistema de recollida de dades, amb l'objectiu d'analitzar més detalladament on es produeix la incidència i la magnitud de l'agressió i/o discriminació que pateix la persona afectada.

Si creuem les dades obtingudes sobre el tipus d'agressió/discriminació amb el tipus d'LGTTBI-fòbia podem saber quina és l'agressió/discriminació que pateix cadascun del subcol·lectius que conformen el conglomerat de lletres "LGTTBI+".

Taula 3. Descripció d'incidències per tipus d'agressió i tipus l'LGTTBI-fòbia, 2020. Percentatges

	Gaifòbia	Lesbofòbia	Transfòbia	LGTTBI-fòbia	Altres (+)	TOTAL
Agressió física	27,7%	0,0%	22,2%	0,0%	0,0%	19,6%
Agressió verbal	45,5%	29,4%	25,9%	6,3%	0,0%	34,4%
Amenaces	3,6%	0,0%	7,4%	0,0%	0,0%	3,2%
Assetjament	8,9%	41,2%	3,7%	0,0%	0,0%	9,5%
Tracte inadequat	8,0%	17,6%	33,3%	43,8%	100,0%	19,0%
Odi i exaltació	4,5%	11,8%	3,7%	43,8%	0,0%	11,6%
Dret d'admissió	0,0%	0,0%	3,7%	0,0%	0,0%	0,5%
Altres	1,8%	0,0%	0,0%	6,3%	0,0%	2,1%
TOTAL	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Com podem veure a la taula 3, les incidències amb base gaifòbica registren, principalment agressions verbals (45,5%) i físiques (27,7%) que es corresponen en número absoluts amb 51 i 31 incidències, respectivament. Seguit de l'assetjament (8,9%) i el tracte inadequat (8,0%) amb 10 i 9 incidències. Amb menys freqüència, per sota del 5% trobem l'odi i exaltació (4,5%) amb 5 incidències, les amenaces (3,6%) amb 4 casos i altres (1,8%) amb 1 cas. Enguany, aquest any no registrem cap incidència per dret d'admissió amb base gaifòbica. Com comentat anteriorment, els espais d'oci nocturn han estat tancat gairebé tot l'any de 2020 a causa de la crisi pandèmica de la COVID-19.

La lesbofòbia, es tradueix, principalment, en assetjament (41,2%) amb 7 incidències i agressió verbal (29,4%) amb 5 incidències. Seguit del tracte inadequat (17,6%) i l'odi i exaltació (11,8%), amb 3 i 2 incidències, respectivament. Per últim, aquest 2019 no s'han registrat agressions físiques, amenaces, discriminacions relacionades amb el dret d'admissió ni altres tipus d'agressió/discriminació amb base lesbofòbica, possiblement per les mateixes raons anteriorment esmentades.

Pel que fa a la transfòbia, veiem que el tracte inadequat (33,3%) és el principal tipus de discriminació que pateix el col·lectiu trans*, amb 9 incidències registrades. De prop les segueix l'agressió verbal (25,9%) i l'agressió física (22,9%) amb un total de 7 i 6 incidències registrades. Les amenaces representen el 7,4% amb 2 incidències i per sota de llindar del 5% en trobem el dret d'admissió i l'odi i exaltació (3,7%) amb 1 incidència registrada.

Les incidències amb base LGTTBI-fòbica denuncien, principalment, comportaments d'odi i exaltació i tracte inadequat (43,8%), amb un total de 14 incidències registrades, respectivament. Amb molta diferència trobem l'agressió verbal (6,3%), amb un total 2 incidències. Les amenaces, el dret d'admissió, l'agressió física i altres són les categories que no registren cap incidència amb vessant LGTTBI-fòbica.

Aquest 2020, hem registrat una incidència categoritzada en altres (+), que consta en la categoria de tracte inadequat (100%).

4.10 Conclusions

A mode de resum recollim les principals dades obtingudes en aquest capítol:

- Aquest 2020 s'ha produït un increment d'un 18,1% en el nombre d'incidències registrades.
- L'OCH ha registrat 189 incidències, esdevenint l'any que més n'ha registrat des que s'elaboren els informes de l'Estat de l'LGTTBI-fòbia a Catalunya.
- El col·lectiu que més incidències ha registrat és el d'homes gais, però es reconeix que possiblement hi hagi diversos casos invisibilitzats que no arriben a l'OCH que altres identitats LGTTBI pateixen, com els casos de transfòbia que pateixen les dones trans* treballadores del sexe.
- Hi ha una gran diferència en el nombre d'incidències registrades entre els homes i dones trans (3 incidències els homes i 19 les dones).
- Aquest any no hi ha incidències LGTTBI-fòbica comunicades a l'OCH registrades per persones bisexuals, intersexuals i heterosexuales.
- Enguany, s'ha registrar una incidència d'una persona que s'identifica com asexual.
- El tram d'edat que més incidències registra va dels 26 als 35 anys i la mitjana d'edat és de 33,8 anys.
- Barcelona és la província de Catalunya que més incidències registra, tant en nombre absolut com ponderant el nombre d'habitants (projecció territorial) amb més de la meitat del total d'incidències.
- Els mesos de 2020 que més incidències han registrat són gener, juliol i agost.
- El 41,9% del total d'incidències ocorren en cap de setmana, quan els recursos són més minsos.
- El canal mitjançant el qual s'exerceix l'acte discriminatori i/o agressió és majoritàriament presencial.

- El context presencial en el qual es produeixen els actes discriminatoris i/o agressions és principalment l'espai públic i, concretament, a l'àmbit de la via pública. En canvi, a l'espai privat destaquen les incidències registrades en els àmbits d'habitatge i laboral i en l'espai privat de concurrència pública, l'àmbit espai gastronòmic i oci diürn i espai oci nocturn.
- La gaifòbia i la transfòbia són presents, principalment, a l'àmbit de la via pública, la lesbofòbia a l'àmbit educatiu i l'LGTTBI-fòbia, a l'àmbit d'internet i xarxes socials / telefònic.
- S'observa un impacte de la COVID-19 a les discriminacions per canals virtuals a causa de l'augment dels casos.
- S'han reduït el nombre d'incidències en els espais d'oci causa de la crisi de la COVID-19 i a les mesures que han tancat aquests espai gairebé durant tot l'any de 2020.
- El tipus d'agressió i/o discriminació que més pateix el col·lectiu LGTTBI és, en primer lloc, l'agressió verbal i, en segon lloc, la física.
- Les incidències amb base gaifòbica registren, principalment, agressions verbals i físiques.
- Les incidències amb base lesbofòbica registren, majoritàriament, agressions verbals i assetjament.
- El tracte inadequat i l'agressió verbal són els actes discriminatoris i agressius més presents en les incidències registrades amb vessant transfòba.
- Les incidències amb base LGTTBI-fòbica (generalista) registren, principalment, comportaments d'odi i exaltació.
- Les agressions físiques i verbals es produeixen, majoritàriament, a la via pública.

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

5. ANÀLISI QUALITATIVA

El capítol aborda 30 situacions d'LGTTBI-fòbia. Utilitzem l'anàlisi de casos (Ceballos-Herrera, 2009; Martínez, 2006; Yin, 2014) que permet una lectura detallada sobre la situació discriminatòria registrada per l'OCH, a partir de casos específics. Es refereix a elements analítics que desgranen la manera d'operar de la discriminació per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere. Tanmateix, es complementa amb cinc Produccions Narratives (Balasch i Montenegro, 2003 Biglia i Bonet-Martí, 2009)), on de manera més extensa i amb la col·laboració de les persones afectades, ens apropem a les vivències sobre les situacions discriminatòries de manera més profunda a la ciutadania. Enguany, aquest any, afegim un apartat que exposa els impactes de la pandèmia a la problemàtica social de l'LGTTBI-fòbia i com ha influït tant en les víctimes/persones afectades com a la feina del mateix OCH. Finalment, tanquem el capítol amb un quadre sintètic de consensos i dissensos sobre les vivències de les situacions discriminatòries i del seu abordatge on intervenen diferents agents socials i institucionals.

5.1. Anàlisi de casos

A continuació, s'exposa la descripció i l'anàlisi de casos que permeten apropar a la persona lectora a les vivències de les persones LGTTBI i les diferents situacions on es poden haver vist vulnerats els seus drets.

Per a la selecció de les 30 incidències que es descriuen s'ha procurat mostrar el màxim de diversitat existent al voltant de l'LGTTBI-fòbia, tant per col·lectius com per àmbits, itineraris, territoris i altres indicadors que reflecteixen aquesta heterogeneïtat. Tant és així que, per cinquè any consecutiu, s'han augmentat el nombre de casos analitzats, donada la diversitat i complexitat de les incidències registrades i ateses per l'entitat.

Tanmateix, s'han volgut mostrar algunes de les incidències que han esdevingut estratègiques, des de la perspectiva de l'OCH, per a la consecució dels drets LGTTBI i l'eradicació de l'LGTTBI-fòbia. El 2020 ha estat un any marcat per la situació pandèmica i d'emergència sanitària degut a la covid-19. Aquesta excepcionalitat ha tingut la seva influència en les conseqüències psicosocials de les persones afectades i òbviament en els àmbits de les incidències registrades. Volem mostrar en aquest capítol una heterogeneïtat d'aquests àmbits fent especial èmfasi en les situacions de lesbofòbia, sent la temàtica que volem ressaltar en el present informe. Les produccions narratives també intenten seguir un criteri d'heterogeneïtat pel que fa al tipus d'LGTTBI-fòbia i el territori, no centrant-nos en les grans ciutats i concretament en Barcelona: (1) l'experiència d'una agressió física en un espai d'oci nocturn, (2) una situació de lesbofòbia laboral en l'àmbit educatiu, (3) assetjament a un noi en el seu municipi i (4) discriminació i amenaces a un noi que practica crossdressing per part del veïnat municipal.

CAS NÚMERO 1: FORMULARIS ADMINISTRACIÓ PÚBLICA INADEQUATS

Característiques incidències: lesbofòbia, institucional

Descripció: L'Associació FLG (Famílies de Lesbianes i Gais) ens fa arribar la queixa d'una mare que visita la web d'una Oficina d'Atenció Ciutadana (OAC) de l'Ajuntament de Barcelona amb la intenció d'emplenar un formulari d'ajuts per a casals d'estiu. En el formulari, en l'apartat 4, corresponent a les dades del nucli de convivència, les opcions presentades són mare/tutora i pare/tutor. Ens coordinem amb FLG per fer arribar una queixa a l'Oficina per la No Discriminació de Barcelona i fem post a xarxes socials denunciant públicament la situació i demanant la modificació dels formularis pensant en la CVE 2021. Proposem les següents modificacions en el formulari: (1) Familiar 1 o bé Mare/Pare/Tutor/a 1 i (2) Familiar 2 o bé Mare/Pare/Tutor/a 2.

L'OND transmet aquesta queixa al Departament de Promoció de la Infància de l'Ajuntament de Barcelona. Aquest, ens contesta que l'Ajuntament es compromet amb els valors de la diversitat afectiva sexual i de gènere i a canviar els formularis per l'any 2021. Tanmateix, comenta que no pot canviar els formularis de 2020 perquè *"en aquesta edició, no ens és possible perquè cometríem una doble discriminació (referint-se a les parelles heterosexuales que ja havien omplert el formulari) amb les persones que ja els han omplert"*.

Des de la FLG i l'OCH trobem insuficient la resposta i li comuniquem al Departament de Promoció de la Infància.

Anàlisi: Els formularis de l'administració també reproduïxen els patrons hegemònics del sistema sexe-gènere i els models familiars imperants, obviant altres maneres d'estar, sentir i organitzar-se al món i a la quotidianetat.

Les polítiques públiques han de garantir la visibilitat de tots els models familiars i de la diversitat afectiva sexual i de gènere existent en la nostra societat.

Creiem que les modificacions en les aplicacions informàtiques no són una activitat ingent per l'administració, ni suposa un cost elevat. A més, resulta necessari que el col·lectiu LGTTBI es vegi reflectit en les administracions públiques i que les seves realitats no siguin invisibilitzades.

En aquest cas, parlem d'un formulari d'ajuts de casals d'estiu però aquesta incidència ens la podem trobar en nombrosos espais i àmbits on els diferents models familiars no són pensats per part de les institucions/administracions. Tot i que aquest cas acostuma a ser un fet recurrent, tant l'Ajuntament de Barcelona com el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies¹, recomanen, mitjançant instruccions, una adequació dels formularis per complir amb la Llei 11/2014 i amb les realitats del col·lectiu LGTTBI i els diferents models familiars. Tanmateix, aquests canvis, com queda palès, encara no han arribat a la totalitat dels formularis que s'utilitzen en les diferents administracions, ocasionant un greuge a la pluralitat de la nostra societat.

(1) Enllaç a les instruccions: <http://www.familieslg.org/wp-content/uploads/2019/05/Instrucci%C3%B3-1.2019-Adequaci%C3%B3-formularis-Departament.pdf>

CAS NÚMERO 2: LESBOFÒBIA EN L'ÀMBIT FAMILIAR

Característiques incidència: lesbofòbia, familiar

Descripció: L'afectada es posa en contacte amb l'OCH, ja que el confinament va ser dictaminat mentre ella era a casa dels seus pares. En el moment del registre de la incidència, els seus pares estaven a punt de tornar i ella assegura que no podia quedar-se a casa perquè el seu pare realitza comentaris lesbofòbics continuats, cosa que complica la convivència amb ell. No tenen bona relació des de fa temps. També comenta que no manté bona relació amb la seva germana per culpa d'aquesta situació i que pateix psicològicament pel maltractament familiar tan greu que ha de viure quan està amb ells. Una amiga li va oferir d'anar a casa seva però això implicava moure's de Terrassa a Castelldefels, en el període de confinament total.

En el seu missatge, la víctima pregunta a l'OCH si alguna associació la pot ajudar perquè es pogués traslladar a casa d'una amiga en ple confinament, justificant-ho amb la situació de maltractament familiar que pateix al domicili habitual dels seus pares. Ella mateixa truca als Mossos d'Esquadra per explicar la seva situació i li van dir que l'entenien, però que no podien assegurar si en el control policial en carretera la deixarien traslladar-se. Atesa la situació explicada pel cos policial, pregunta a l'OCH què pot fer i a on es pot dirigir.

Des de l'OCH se li va oferir atenció psicossocial per telèfon per assegurar-nos que estava bé i comentar la situació amb més detall i valorar opcions. Al cap d'uns dies, la persona afectada va contestar que l'associació LGTB Terrassa, junt amb l'Ajuntament de Terrassa i l'Àrea LGTBI de la Generalitat de Catalunya li van donar assistència i van fer-li un certificat per poder traslladar-se. La persona afectada va comunicar a l'OCH que no va tenir problema en el trasllat i donava les gràcies per les gestions realitzades.

Anàlisi: Aquest cas ens mostra com persones LGTBI (en aquest cas una dona lesbiana) no se senten segures ni en les seves pròpies llars. Alhora, la situació exposada en aquesta incidència també és un clar exemple dels perills ocults de la pandèmia dins dels espais privats, com la llar familiar. Igual que moltes dones maltractades es van quedar tancades amb els seus maltractadors; les persones LGTBI també han patit les conseqüències de la crisi sanitària. Per tant, aquest cas exemplifica com durant l'època del confinament domiciliari total, suposa un estrés en persones LGBTI que han de conviure amb les discriminacions en el mateix nucli de convivència sense poder defugir del nucli del conflicte.

Per altra banda, la situació descrita també mostra com viure a casa dels pares no suposa una comoditat per a les persones LGTBI, ja que et pots trobar amb situacions de maltracte si es verbalitza la nostra identitat o si la fem patent amb la nostra expressió de gènere. En el cas de la víctima i/o persona afectada, ella va poder fugir d'aquest espai hostil. Finalment, per com es va resoldre aquesta incidència és remarcable el fet que existeixin entitats LGTBI en l'àmbit municipal que puguin atendre amb major proximitat situacions d'LGTBI-fòbia, conjuntament amb l'administració. En aquest cas concret, el fet que Terrassa disposi d'una associació LGTBI probablement va accelerar el tràmit amb l'Ajuntament del mateix municipi i van poder prevenir la situació de maltractament a la que la víctima s'hagués exposat si no s'hagués arribat a trobar una solució aviat.

CAS NÚMERO 3: AGRESSIÓ VERBAL A UNA PROFESSORA DE SECUNDÀRIA

Característiques incidència: lesbofòbia, laboral

Descripció: L'afectada és professora de secundària i denuncia a l'OCH que el dimecres 10 de juny pateix una agressió verbal homòfoba per part d'un alumne menor d'edat. L'agressió és a través d'un Google Form anònim. A la pregunta "Digues 2 coses que podria millorar la professora" l'alumne va contestar "Que deixi de ser tan puta i que també deixi l'homosexualitat, això és cosa del dimoni".

La denunciante aconsegueix identificar l'alumne responsable de l'agressió i es posa en contacte amb l'Oficina per la No Discriminació (OND), la Secretaria del Consell Nacional LGBTI i el Centre LGTTBI de Barcelona. L'objectiu de la víctima és que l'alumne rebi un curs de sensibilització i el claustre del centre, una formació per poder treballar la diversitat sexual i de gènere a les aules, ja que assegura que no és la primera agressió LGTTBIfòbica que es dona a l'escola.

Al cap d'uns dies, la denunciante comenta que el 15 de juny es fa una entrevista amb l'alumne que realitza l'agressió lesbofòbica, la seva mare, el tutor i la directora del centre. L'entrevista dura 15 minuts i la família ja havia estat informada de l'incident. En aquesta reunió, la mare proposa que aquest tema es derivi a la psicòloga de l'alumne (amb la qual té contacte setmanal). Es considera la millor opció ja que el curs acaba el 19 de juny.

Per part del centre, es comunica a la denunciante que el curs vinent realitzaran algunes actuacions, però no saben quines i que se senten una mica perduts sobre què fer quan es produeix una agressió per part de l'alumnat al professorat (no entre iguals) i de caràcter homòfob. La denunciante comenta que el curs vinent no serà al centre i que no podrà fer un seguiment de les actuacions preventives d'LGTTBI-fòbia.

Anàlisi: En aquest tercer cas de lesbofòbia veiem com, novament, una professora de secundària es veu assetjada per la seva identitat en el seu lloc de treball. A diferència de la situació descrita en el primer cas, els fets (tot i que per via telemàtica) es van donar en el context d'un institut públic en comptes d'un de privat.

Tanmateix, tot i la voluntat del centre per fer efectives mesures per prevenir l'LGTTBI-fòbia, des de la direcció es reconeix una manca de protocol o full de ruta específic que els guii cap a la inclusió de la diversitat sexual i de gènere. Aquesta honestedat envers la ignorància de com procedir mostra que a Catalunya, la normativa per prevenir, detectar i intervenir davant l'LGTTBI-fòbia, no s'està aplicant de forma total.

La manca d'implementació dels punts recollits en l'article 12 de la Llei 11/2014² per part de l'ens responsable, fa que aquests esdevinguin en declaracions de bones voluntat tant, encara que l'Administració intenti aplicar el que diu l'article, aquesta norma en concret no és prou específica com, perquè s'obligui cap centre a seguir un camí específic per a la prevenció, detecció i intervenció de l'LGTTBI-fòbia.

(2) Veure Article 12 de la Llei 11/2014 per a garantir els drets de les persones LGBTI i eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia: https://treballiaferssocials.gencat.cat/web/.content/01departament/08publicacions/ambits_tematicas/igualtat/llei11-2014/QL100.pdf

El problema és que aquesta Llei que porta més de 6 anys en vigor, porta un gran endarreriment del reglament que ajudaria a desplegar els seus efectes, sobretot en matèria d'educació i polítiques públiques en general que contribuiria en gran manera a educar i informar a la població sobre la realitat LGTTBI, amb el que probablement disminuiria la incomprensió envers el col·lectiu i, consegüentment, la discriminació cap al mateix. Com que això no succeeix, ens trobem amb situacions com les descrites en el cas on hi ha una certa voluntat de cooperar en la causa per part de centres educatius públics, però no saben com procedir.

CAS NÚMERO 4: CENSURA D'UN MURAL LÈSBIC

Característiques incidències: lesbofòbia, via pública

Descripció: L'artista Cristina Dejuan, en el marc de la quarta edició del "Street Art Festival", a la localitat lleidatana de Torrefarrera, pateix la censura de la seva obra³ perquè el veïnat la considera inapropiada, amb imatges massa explícites "*per als nens*", quedant paralitzada la seva realització. Es manté una reunió amb l'Ajuntament de Torrefarrera, en la que el veïnat presenta els seus arguments i es troba una solució per exposar l'obra.

Anàlisi: Aquest cas posa en relleu dues temàtiques fonamentals pel que fa al col·lectiu LGTTBI: la censura i el món rural.

Per una banda, la censura ha estat una realitat habitual per a les persones LGTTBI. Qualsevol mostra física, artística, discursiva o de qualsevol mena que expliciti alguna de les nostres realitats ha estat objecte de censura per motius socials i/o religiosos. Avui dia, tenim més llibertat de mostrar-nos públicament o veure'ns representades identitàriament als mitjans *mainstream*, com poden ser els mitjans de comunicació, sèries de televisió, pel·lícules o novel·les. No obstant això, aquesta representació que se'ns "*permet*" és normalment normativa i respon a una expressió dels nostres cossos i realitats que és socialment acceptada. En aquest sentit, podem trobar històries homoromàntiques, però les escenes sexuals en moltes ocasions no seran tan explícites com les que duen a terme persones heterosexuales en el mateix context mediàtic.

L'obra de Cristina Dejuan és censurada no només perquè aquesta incorpora imatges de cossos nus de dones sinó per la representació del lesbianisme que projecta el conjunt de l'obra. El veïnat de Torrefarrera considera que l'homosexualitat (en aquest cas la femenina) és quelcom que només haurien de saber els adults, vetant així la possibilitat que els nens i nenes puguin educar-se en la diversitat i entendre el fet de ser lesbiana com una opció més de la sexualitat.

Aquest cas també és interessant perquè succeeix fora de la ciutat i posa de manifest com és de necessària la pedagogia i la visibilitat en aquests espais però, alhora, com n'és de difícil aquesta tasca. D'aquesta manera, s'està en una roda constant. La població rural és LGTTBifòbica perquè no els hi arriben els mateixos recursos per fomentar la diversitat i el fet que siguin comunitats més petites, on tothom és conegut, fomenta l'homogeneïtat i dificulta el sortir-se de la norma per una major potencialitat de crítica i vulnerabilitat.

La incidència patida per l'artista Cristina De Juan no és quelcom que l'afecti només a ella com a artista, sinó que l'actuació del veïnat de Torrefarrera impedeix que les persones LGTTBI del seu municipi se sentin segures en el seu poble natal o de residència. La capacitat d'actuació en xarxa de les entitats, tant rurals com metropolitanes, és fonamental ja que les primeres necessiten la força de les organitzacions amb més recursos i trajectòria, mentre que les segones hem de ser conscients de la necessitat de descentralitzar les nostres actuacions, per tal d'assegurar que aquelles persones que no volen o no tenen els recursos per fugir dels entorns més opressors tinguin garantida una vida igual de digna que a la gran ciutat.

(3) Entrevista a Cristina de Juan sobre l'obra "Love is Love" <https://www.territoris.cat/articulo/la-panoramica/cristina-de-juan/20200831113809067183.html>

CAS NÚMERO 5: DISCRIMINACIÓ LABORAL I IDEOLÒGICA A UNA TREBALLADORA LESBIANA

Característiques incidència: lesbofòbia, laboral

Descripció: L'afectada, dona lesbiana i mare de dos nens d'acollida de 4 i 12 anys, torna de la baixa maternal i l'empresa la retira del seu lloc de feina, fent fixa a la persona que havien contractat per substituir-la durant la baixa. Tanmateix, li assignen una feina inferior de les seves competències i categoria professional.

La denunciante presenta una denúncia laboral, acompanyada d'una altra per discriminació sexual i ideologia política, atès que en una de les visites al despatx de la direcció li diuen que *"Això dels colors que ets tu, ho deixes a casa teva. Igual que això del llacet groc i les teves idees"*, tot convidant-la a marxar si no està d'acord amb la decisió presa per la direcció.

En el transcurs del procés judicial s'arriba a un acord amb l'empresa i ambdues parts signen una acta de conciliació, en la que l'empresa reconeix l'incompliment de les seves obligacions i s'acorda abonar una indemnització a la treballadora, sense la readmissió en el seu lloc de treball anterior.

Anàlisi: Aquest cas mostra la discriminació interseccional que suposa la lesbofòbia, produïda pel masclisme i l'heteropatriarcat. En aquest cas concret ella no es queda sense feina, però el fet de ser mare d'acollida l'obliga a sacrificar parcialment el seu desenvolupament professional. Això, sumat a les declaracions de la direcció mostren com el fet de ser dona fa que la persona sigui més propensa a poder viure situacions de vulnerabilitat i/o discriminatòries i com el fet de no ser heterosexual fa que augmentin simultàniament les possibilitats de ser discriminada.

CAS NÚMERO 6: ATAC I REBUIG FAMILIAR A UNA PARELLA DE LESBIANES

Característiques incidència: lesbofòbia, familiar

Descripció: Les denunciants són parella i des de fa un any i mig tenen un conflicte amb la família d'una d'elles, que no accepta la seva orientació sexual ni la seva relació. L'altra, en canvi, no té problemes familiars en aquest sentit. Arran d'aquesta situació, la integrant de la parella amb problemes familiars marxa de casa.

La parella rep missatges amb insults i amenaces. Les persones afectades interposen denúncia als Mossos d'Esquadra. En la denúncia consten les amenaces però en la motivació dels fets no apareix en cap moment que estigui fonamentat per lesbofòbia. La parella rep atenció psicossocial i assessorament jurídic de l'OCH. L'equip jurídic aconsella que amplii la denúncia perquè, a més de les amenaces, constin els insults lesbofòbics i l'odi.

Anàlisi: Aquest cas evidencia, un cop més, les dificultats familiars que enfronten moltes persones LGTBI per la seva pròpia identitat sexual.

Podem inferir que a la família li molesta l'existència de persones LGTBI i les hi sembla motiu suficient per assetjar, insultar i amenaçar a la parella de dones.

Quelcom remarcable d'aquest cas és com les denunciants posen de manifest que en la denúncia que van interposar no es feia evident l'odi. És un gran problema del sistema judicial espanyol, el fet que quan es cometen delictes amb motivacions discriminatòries de qualsevol mena, pràcticament mai s'aplica l'agreujaent d'odi. És important que en les motivacions de les denúncies quedin explícits els arguments LGTTBifòbics pel devenir del procés judicial.

CAS NÚMERO 7: OFERIMENT DE TERÀPIES DE CONVERSIÓ EN GRINDR.

Característiques incidència: LGTTBI-fòbia, internet, xarxes socials

Descripció: Un usuari de l'aplicació Grindr ens fa arribar la informació d'un perfil que ofereix un curs Online, titulat "*Camino a la Heterosexualidad*". El perfil correspon a una suposada coach d'identitat personal, Elena Lorenzo. En el perfil es presenta de la següent manera: "*Soy Elena. Psicóloga, docente de la Universidad de Salamanca y coach especializada en AMS (Atracción al Mismo Sexo). Puedes cambiar de orientación sexual, salir del sexo esporádico, la soledad y la miseria*"

El curs assegura a les persones que el realitzen que pot "curar" l'homosexualitat i "acompanyar-los" en aquest procés. El curs té una durada de 300 hores, distribuïdes en diferents mòduls, com per exemple, causes de l'homosexualitat, com prevenir i actuar amb els teus fills/es, disfòria de gènere, entre d'altres, i un cost de 245 euros.

L'usuari de Grindr s'interessa pel curs, per veure si pot extreure informació, mitjançant una conversa. En aquesta, Elena Lorenzo li afirma que "*l'homosexualitat es pot curar*" i que "*el primer que s'ha de fer és descobrir per què tens aquests sentiments homosexuals i aliviar aquestes ferides emocionals*". Elena Lorenzo es continua publicitant a internet amb la seva pàgina web: <https://elenalorenzo.com/>.

Anàlisi: Elena Lorenzo porta anys oferint teràpies de conversió a la seva pàgina web i és usual en les aplicacions de lligar, majoritàriament a les adreçades al col·lectiu gai. De fet, aquesta dona va ser multada per la Comunitat de Madrid al 2019, arran de la denúncia d'Arcòpoli i de l'Observatori Madrileny Contra l'LGTTBI-fòbia, amb 20.000 euros.

En el cas de Catalunya, la *Llei 11/2014 per a garantir els drets de les persones LGTTBI i per eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia*, no contempla les teràpies de conversió com a acció sancionadora. Aquest cas mostra que va ser un error no contemplar aquesta situació en l'articulat legal, que sí ho és en d'altres lleis autonòmiques.

Els mitjans de comunicació s'han fet ressò en diverses ocasions sobre els oferiments de teràpies il·lícites⁴ i el que més preocupa, en paraules de la mateixa Elena, és el poder continuar oferint aquestes teràpies gràcies a aportacions econòmiques que han servit per pagar la multa interposada. Aquest fet ens indica que persones particulars estan en connivència amb la finalitat de "curar" l'homosexualitat. A més, la relació causal que realitza de l'homosexualitat amb la soledat, la miseria o el sexe esporàdic, criminalitza la vivència de l'exercici d'una sexualitat lliure, criminalitzant les relacions homosexuals esporàdiques, com si aquestes fossin dolentes i/o perilloses.

Elena utilitza els subterfugis legals per poder seguir amb les seves sessions, que tenen conseqüències psicosocials per a les persones que la pateixen ja que es construeixen des de la patologització, persecució i criminalització de les persones LGTTBI.

(4) Notícia relacionada: https://nuevatribuna.publico.es/articulo/sociedad/arcopoli-denuncia-coachelenalorenzo-terapiascuraciongay-terapiascontrahomosexualidad/20200206113703170829.html?__twitter_impression=true

Aquests fets posen de rellevància la necessitat d'una legislació estatal que garanteixi una resposta efectiva cap a aquestes pràctiques deshumanitzadores.

CAS NÚMERO 8: INSULTS I AMENACES A UNA DONA TRANS A VILANOVA I LA GELTRÚ

Característiques incidència: transfòbia, agressió verbal

Descripció: Una dona trans camina pels carrers de Vilanova i la Geltrú sobre les 21:30 hores en direcció al seu domicili quan observa a dos nois joves que la miren des de lluny. Al passar pel seu costat, els nois de forma directa es dirigeixen a ella, rient i amb una actitud desafiant, li diuen "*maricona de mierda, travolo, rata de cloaca, ojalá te violen y te des cuenta que eres un tío*".

La víctima se sent molt ofesa i amb moltíssima por, no es gira per temor que aquestes persones procedeixin a una agressió física i empitjorar la situació, salvaguardant la seva integració física.

La víctima denuncia els fets a la Comissaria de Vilanova i la Geltrú i un Mosso li diu que no es pot fer la denúncia. El punt SAI (Servei d'Atenció Integral) de Vilanova, en coordinació amb l'OCH, ajuda a la víctima a redactar la denúncia. Finalment, pot interposar-la. En ella manifesta que aquestes persones porten una estètica vinculada als grups nazis i que a la zona on va ser agredida hi ha molts graffitis de simbologia d'extrema dreta.

Anàlisi: En aquest cas es pot apreciar, com per a les persones LGTTBI-fòbiques, les persones que som part del col·lectiu LGTTBI no mereixem gaudir de l'espai públic, ni tenim dret a expressar-nos lliurement, fent quelcom innocent com simplement caminar en la via pública. En la dicotomia públic/privat volen i pensen que la nostra existència i expressió ha de romandre en laombra, en l'àmbit de lo privat o tornar als armaris.

La presència de persones i espais amb simbologia feixista i nazi indiquen que pot haver un perill o risc de patir qualsevol tipus d'agressió/discriminació per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere.

Els insults remarquen l'odi basat en una perspectiva essencialista, determinista i biologicista pel que fa al gènere de les persones, a l'igual que el desig de patir actes violents com una violació. A més els insults van dirigits a menysprear i generar dany a tot allò que expressa feminitat, a tot el que no consideren com un "*home de veritat*". L'existència de cossos i identitats trans desafien i trenquen la norma imposada per obligatorietat i, malauradament, aquest desafiament genera comportaments i expressions d'odi.

Tanmateix, creiem que el context socio-polític que estem vivint en l'Estat espanyol facilita les expressions de grupuscles afins a l'extrema dreta i que el seu discurs d'odi legitima les pràctiques discriminatòries cap a tota aquella existència que no comulga amb els seus ideals.

Finalment, ens sembla molt greu la revictimització produïda pels Mossos d'Esquadra en un primer moment. Els cossos i forces de seguretat han de servir a la ciutadania i no qüestionar o impedir l'exercici de comunicació d'una incidència, en aquest cas, transfòbica. És necessari que aquestes situacions siguin recollides per la policia, sense obstaculitzar el procés de denúncia, ja que en aquest cas, aquesta es va haver d'interposar una setmana després de l'agressió.

CAS NÚMERO 9: ROBATORI I XANTATGE A HOME GAI PER APLICACIÓ DE LLIGAR

Característiques incidència: gaifòbia, internet, xarxes socials

Descripció: Un home gai concerta una trobada amb un altra persona, a través de l'aplicació per lligar Grindr. Ambdues inicien una conversa, es passen fotografies i queden aquella mateixa nit en el domicili de la persona afectada. Quan arriba es troba que la persona no es correspon amb la de la fotografia i intenta tancar la porta mentre li diu "Tú no eres el de la foto". La persona contesta "Yo soy el scort", "de qué vas tío yo no me voy a ir, ahora me tienes que dar trescientos euros". Es produeix un forcejament i l'home agafa la maneta de la porta i li diu "pasa". En aquell moment, un segon individu apareix i entren en el domicili. Continuen les amenaces "Dame todo el dinero, te la estás jugando". Intenta escapar per demanar ajuda a la veïna, mentre els homes li pregunten "¿qué coño intentas hacer?" i li insisteixen amb els diners.

La discussió dura una estona, la víctima els hi dóna el mòbil però no en tenen suficient i, finalment, els hi diu que poden anar conjuntament a un caixer a retirar els 300 euros que demanen.

La víctima va amb el primer assaltador, mentre l'altre espera en un cotxe, i en el trajecte a un caixer Euronet, li comenta en un to amenaçant "yo me la estoy jugando, soy menor de edad y le tengo que dar a ese tío 300 euros, que me está esperando en el coche... no me digas que no tengas dinero, no me engañes".

A l'arribar al caixer, la persona afectada fa diversos intents de treure diners, fins que extreu 120 euros. Finalment, el deixen marxar però l'afectació emocional és molt gran i té por de tornar al domicili per si estan les persones agressores esperant. Camina durant una estona pel carrer, fins que decideix tornar al pis. Al dia següent efectua la denúncia en una comissaria dels Mossos d'Esquadra.

Anàlisi: Estem davant d'un robatori i d'un xantatge. La finalitat de la pràctica delictiva és el robatori ja que les persones agressores volen, en aquest cas, emportar-se 300 euros. Ara bé, la canalització d'aquest robatori és a través d'una aplicació de lligar, pensada i dirigida majoritàriament a homes gais. Utilitzar aquest canal amb la finalitat de robar ens indica, com a mínim, un parell de qüestions: (1) exercir la trobada a través de l'engany en la plataforma digital, una pràctica que es realitza aprofitant un suposat anonimat, o la distribució de fotografies i/o identitats que no corresponen amb la veritat, implicant una suplantació, i (2) el voler robar a les persones que utilitzen aplicació de lligar, coneixent que la majoria d'usuaris són homes gais, els pot col·locar en una situació de major vulnerabilitat. A més, sense tenir més informació del que es narra en la descripció, sembla ser que hi ha un rerefons de xantatge i d'obligatorietat pel que fa a una de les persones agressores, tot i que ambdós exerceixen una actitud amenaçant i intimidatòria.

Durant el 2020, diverses incidències presenten les apps de lligar com canalitzadors de violència i LGTBI-fòbia, mostrant-se la necessitat de debatre sobre les violències digitals i el seu abordatge, ja que el denominador comú ha estat utilitzar l'orientació sexual d'una determinada persona per obtenir uns beneficis propis.

CAS NÚMERO 10: AGRESSIÓ FÍSICA A UNA PARELLA GAI A SANT ADRIÀ DEL BESÒS

Característiques incidència: gaifòbia, agressió física, via pública

Descripció: La nit de la revetlla de Sant Joan, una parella d'homes gais és agredida mentre tornen al seu domicili, ubicat a Sant Adrià del Besòs. L'agressió succeeix quan fan una parada en un bar per comprar menjar i beure. A continuació, s'asseuen en un banc, proper al bar, on expressen el seu afecte mitjançant abraçades.

Un dels nois rep el cop d'una ampolla de vidre al cap, causant-li una ferida, i cau al terra. Dos nois els comencen a increpar i a insultar "*Maricón*", "*Hijos de puta*", "*Mierdas*" i li foten una pallissa al noi que està al terra. La parella comença a córrer per escapar d'allà i anar al seu domicili però, de nou, les persones agressores, els intercepten i els propinen cops al cap i patades al cos.

Una de les persones afectades truca a emergències i una ambulància els trasllada a l'Hospital del Mar, per les contusions que pateixen. Un d'ells requereix punts de sutura per tancar la ferida del cap.

Amb la informació detallada en la denúncia per les víctimes, els Mossos d'esquadra comencen una investigació per localitzar i detenir als autors de l'agressió. Com a resultat queden detingudes dos persones per delictes de lesions i agreujant d'odi i discriminació.

Les persones afectades procedeixen al servei d'acompanyament psicosocial arran de la situació viscuda i des de l'OCH se'ls facilita l'acusació particular. Cal afegir que les persones agredides són d'origen ucraïnès i que van venir a l'estat espanyol per fugir de la persecució que pateixen els homosexuals en el seu país.

Anàlisi: Aquest cas és la mostra d'odi, persecució i agressió a un home gai pel fet de ser-ho i per la seva expressió de gènere. És a dir, per una homofòbia inexplicable que incita a la persecució, control i rebuig de la diversitat sexual o de manera de vida, de la qual empenedir-se.

L'agressió física, juntament amb els insults i les amenaces, pot entendre's amb un sentit corrector, on l'home gai ha de sentir que la seva sexualitat i afecte no és permisible a la nostra societat. A més, és ressenyable el fet que les persones afectades tinguin una història de vida on han hagut de conviure en un context social obertament homofòbic en el seu país d'origen i que comentin que no es pensaven que viurien una agressió homofòbica en el nostre país. Creiem, que els indicadors d'acceptació o el tenir marcs legislatius a favor de la diversitat afectiva sexual i de gènere, o dit amb d'altres paraules, fer polítiques cap a les persones LGTBI, és un element a valorar molt positiu però que no eximeix, ni molt menys, de la presència d'actes discriminatoris perquè ens hem socialitzat en el masclisme i l'LGTBI-fòbia i deconstruir el sistema estructural cisheteropatriarcal que legitima aquestes accions és un repte de llarg fons, molt difícil d'assolir en la seva plenitud.

CAS NÚMERO 11: AGRESSIÓ FÍSICA A UN HOME GAI PER PART D'UN VEÍ DE L'ESCALA

Característiques incidència: gaifòbia, agressió física, habitatge

Descripció: Un home gai rep una agressió en l'escala del seu apartament a Salou, per part d'uns veïns (mare i fill d'un altre pis), quan se'ls queixa pel volum de la música i demana que la baixin. La veïna respon amb burla i mofa de la seva orientació sexual, dient-li "*maricón*". La persona afectada respon amb insults "*fill de puta*" li diu al fill que es troba al costat. La dona l'empenta sense tirar-lo al terra i el fill es llança a per ell donant cops de puny.

L'agressió es torna més cruenta, el fill fereix a la víctima, al nas, amb un ganivet i la mare atura els seus cops, interposant-se entre els dos. Durant l'agressió, la persona agredida rep insults com "*comepollas*" o "*maricón de mierda*". L'home aconsegueix anar a la seva vivenda per refugiar-se de més atacs i truca al 112 per requerir una patrulla policial. Als pocs minuts es presenten uns agents dels Mossos d'Esquadra al domicili i l'home és atès pels serveis d'emergència mèdica (SEM) i pel personal sanitari, al Centre de Salut, per sanar el tall al nas.

Després d'assistir al centre de salut, es dirigeix a la comissaria dels Mossos d'Esquadra per interposar una denúncia. L'Observatori facilita l'acusació particular on l'itinerari és la via penal.

La víctima té molta por d'aquestes persones perquè ha pogut comprovar que són molt agressives i que temeix que aquestes actituds intimidatòries i agressives continuïn, ja que viuen en el mateix edifici. Al cap dels mesos, les persones agressores es canvien de domicili, fet que millora el benestar emocional i psicosocial de la persona afectada. Tanmateix, el procés judicial segueix en curs.

Anàlisi: Ens situem en la forma d'insult homofòbic més comú, una vegada es produeixen dissidències o conflictes, l'insult fàcil és acudir o utilitzar la diversitat sexual o la identitat no hegemònica, com a forma d'atacar i arraconar a les persones LGTBI.

L'agressió es produeix en l'àmbit de l'habitatge, el focus del conflicte després de la incidència continua allà i això suposa un desgast i unes conseqüències emocionals i psicosocials cap a les persona afectada, que han de viure en un estat d'estrès i activació permanent pel temor a trobar-se a les persones agressores i reviu una situació d'atac cap a la seva integritat moral i física.

CAS NÚMERO 12: PINTADES A L'ESPAI LGTTBI DE GIRONA

Característiques incidència: generalista, discurs d'odi i exaltació

Descripció: L'Espai LGTTBI de Girona, pateix un atac vandàlic. Aquest consisteix en pintar de negre el vinil de l'arc de Sant Martí. Els fets són comunicats a la policia de Girona i a l'OCH.

L'OCH segueix l'itinerari d'un comunicat públic i fa una piulada condemnant l'acte vandàlic. La resposta ciutadana es cristal·litza en una concentració a Girona, organitzada per l'Espai LGTTBI de Girona i l'OCH. En la concentració, oberta a tota la ciutadania, van participar entitats del teixit associatiu LGTTBI de la ciutat com a mostra de rebuig a l'atac sofert.

Anàlisi: Aquesta acció LGTTBI-fòbica és molt comuna dins de les incidències de caràcter generalista. Un cop més, es pot veure com aquells espais que representen un simbolisme i es consideren uns espais segurs i/o d'oferiment de serveis pel col·lectiu LGTTBI són focus de mostres d'odi. És remarcable com el patró es repeteix durant el 2020, atès que sembla que el fet que puguem gaudir d'espais, amb infraestructures necessàries per donar serveis específics a la població LGTTBI en particular, i a la ciutadania en general, sigui percebut com amenaçador per a algunes persones.

CAS NÚMERO 13: TRACTE INADEQUAT A UNA DONA TRANS EN UNA COMISSARIA DE MANRESA

Característiques incidència: transfòbia, institucional

Descripció: La denunciante assegura que en la Comissaria de la policia nacional de Manresa no li permeten obtenir el nou DNI, amb el canvi de nom i de gènere, al·legant la falta de documentació, i assenyala que el respectiu funcionari brinda un tracte inadequat.

La persona afectada presenta una documentació expedida pel Registre Civil de Rubí i a la comissaria li diuen que el certificat presentat no és vàlid i que necessita un certificat especial per a poder fer el tràmit. La persona afectada informa al funcionari que en la pàgina web corresponent no posa res de tot el que està comentant. El tracte inadequat comença a fer-se palès, ja que el policia comença a dir que l'és igual el que posi en aquella pàgina web i que les coses són com ell diu.

Davant d'aquest tracte demana interposar una reclamació formal, a la qual també hi ha una negativa per part del mateix funcionari, a més, identificant-se com a dona transgènere, es dirigeix a ella com a "cavaller" de forma deliberada amb un to alt i dient que si volia interposar una queixa tornés l'endemà al matí.

La persona afectada, finalment, pot expedir el nou DNI en una comissaria de Rubí. Tanmateix, trasllada a l'Àrea per la igualtat de tracte i no-discriminació de la Generalitat de Catalunya els fets vexatoris succeïts a la comissaria de Manresa i no obté resposta.

Anàlisi: En aquesta incidència és remarcable dos fenòmens que succeeixen. Per una banda, tornem a veure la incapacitat de tractar a la persona per la seva identitat, quan la persona afectada ha expressat ser una dona transgènere i el tràmit que vol realitzar està relacionat amb la dimensió legal de la seva persona, tot produint un canvi en el seu document nacional d'identitat. Amb la *Instrucció del 23 d'octubre de 2018, de la Direcció General dels Registres i del Notariat, sobre el canvi de nom en el Registre Civil de persones transsexuals*⁵ del Ministeri de l'Interior, tota persona trans té el dret a obtenir el certificat de canvi de nom sense pretensió de terceres persones i/o instàncies (i sense haver de passar 2 anys de transició). Podem veure que, fins i tot, amb un certificat que explicita el canvi de nom en la seva documentació legal, i que utilitzem per a realitzar molts tràmits en la nostra vida quotidiana, el funcionari la tracta com a home anomenant-la "cavaller", tot negant i invisibilitzant la seva identitat, no aplicant la màxima de tractar a les persones com volen ser tractades i on els diferents marcs legislatius i/o normatius, a diferents nivells, han remarcat la importància de l'autodeterminació de gènere de les persones.

Per altra banda, el tracte inadequat és especialment greu ja que és produït per les forces i cossos de seguretat, en aquest cas per un policia.

Aquestes són situacions que evidencien la desigualtat estructural que pateix la població trans*; col·lectiu fortament estigmatitzat. Per últim, davant del tracte inadequat, la negació d'interposar una queixa sobre el comportament del funcionari, accentua la indefensió de la persona afectada davant aquesta institució i agreuja la negació de drets, on la policia hauria de ser en la seva totalitat garant dels mateixos.

CAS NÚMERO 14: AMENACES A UNA DONA TRANS EN EL SEU DOMICILI

Característiques incidència: transfòbia, amenaces, habitatge

Descripció: La denunciante comparteix pis amb la persona agressora. Existeixen problemes greus de convivència entre les dues que sempre acaben amb agressions verbals dirigides a la persona afectada. Des que va començar el confinament, la dona que comparteix pis amb la denunciante, la insulta de manera reiterada amb expressions com "*no tienes amigos*" i que "*tu vida es una mierda*". El dia 15 d'abril de 2020, l'agressora explicita "*tengo ganas de matarte*". El dia 16 d'abril de 2020 l'amenança dient-li que "*te partiré la cara*" i que "*te estamparé contra la pared*". La denunciante, davant d'aquests fets, i amb por del que pugui passar, truca als Mossos d'Esquadra.

La denunciante interposa denúncia i aporta àudios on s'escolten les amenaces de la persona agressora. Des del 16 d'abril, aquesta comença a denigrar a la denunciante per motius de la seva identitat de gènere, amb preguntes deliberades com "*ets un home o una dona?*", "*has de prendre drogues per sentir-te dona?*", amb l'objectiu de causar dany.

A través de la denúncia interposada s'inicia un procés penal per les amenaces sofertes. L'equip jurídic de l'OCH considera que, a més de les amenaces, els insults transfòbics poden donar lloc a possibles responsabilitats penals conforme al delictes d'odi de l'article 510 del Codi Penal. Només es té en compte els delictes lleus i no es contempla l'agreujant d'odi. L'equip jurídic assessor a la víctima per demanar la contemplació de l'agreujant d'odi respecte de les amenaces o bé interposar una posterior denúncia administrativa per la Llei 11/14 en relació als insults transfòbics.

La denunciante manifesta que també vol reclamar responsabilitat civil, atesa l'ansietat que pateix a causa d'aquests fets.

(5) <https://www.boe.es/boe/dias/2018/10/24/pdfs/BOE-A-2018-14610.pdf>

S'envia un escrit al jutjat d'instrucció nº 12 de Barcelona sol·licitant el canvi de procediment de delictes lleus a unes diligències prèvies del procediment abreujat i un jutge emet una providència, desestimant la petició.

Anàlisi: La pandèmia de la covid-19 ha afectat de manera generalitzada a tota la població, ens hem hagut de tancar en els nostres domicilis, amb el nostre nucli de convivència, en ocasions hostil amb l'orientació sexual o identitat de gènere de les persones. En època pre-covid, i potser davant les condicions de possibilitat limitades o dificultats de trobar un nou domicili per viure, aquesta hostilitat podia ser alleugerida passant hores fora del context de convivència/familiar, essent impossible amb el decret de l'estat d'alarma.

En aquest cas, la convivència és problemàtica i la persona agressora utilitza la identitat de gènere com un canal per realitzar dany, generant unes conseqüències psicosocials en el benestar palpables. Les amenaces i insults tenen un component patologitzador, fent referència a la medicalització en el procés de transició escollit lliurement per la persona afectada.

Tanmateix, el itinerari penal a recórrer no contempla el component d'odi i discriminació, en aquest cas per transfòbia que rep la persona afectada. La desestimació final d'incorporar el component odi obre vies per repensar els itineraris, tot conjugant amb d'altres que s'encaminin a la reparació de la dignitat de les afectades. També veiem com, a vegades, els processos judicials poden ser llargs i costosos emocionalment.

Les conseqüències finals són que la persona afectada és la que abandona la llar, sent la persona discriminada obligada a moure's. L'LGTTBI-fòbia es sustenta en una estructura social que marca unes normes hegemòniques en relació al gènere i la sexualitat i ens dicta les maneres de ser i estar en el món. La intervenció en els diferents contextos socials són cabdals per a una veritable transformació que eviti que siguin les persones afectades les que hagin de realitzar esforços per a la millora del seu benestar, preservant la seva integritat física i moral, a més de gestionar les conseqüències psicosocials derivades de l'agressió i/o discriminació.

CAS NÚMERO 15: TRACTE VEXATORI A UNA ESTACIÓ DE TREN DE GIRONA

Característiques incidència: gaifòbia, agressió verbal, transport públic

Descripció: Un vigilant de seguretat increpa a un grup de joves provinents del Marroc amb comentaris racistes i homòfobs a una estació de tren de Girona. L'home s'apropa als joves, amb l'excusa de demanar-los el bitllet, i els afectats pregunten per què els requereix només a ells i no a la resta de persones que es troben a la mateixa zona de l'estació.

Es publica una part de l'incident a les xarxes socials i en el vídeo es pot veure com l'empleat increpa a un dels afectats amb els següents comentaris: "*Si quieres respeto, te vas a tu país*"; "*¿Te han echado de Marruecos por maricón?*".

Anàlisi: Si bé aquesta incidència pot ser denunciada principalment des de la política antiracista, l'últim comentari -"*por maricón*"- és el que ens fa assenyalar-la com a intimidació homòfoba. Fem servir el terme "*intimidació*" per reflectir la posició clara de poder que solen exercir aquests professionals a través de la seva autoritat com a força de seguretat.

Sense voler deixar de banda el motiu discriminatori, el fet que les forces de seguretat actuen moltes vegades motivats per la procedència prejutjada o el color de pell, és també greu la recurrència social als insults referits a les dissidències sexuals o reflexos de la misogínia.

En aquest cas, es dona la paradoxa que el vigilant de seguretat acusa el Marroc de país homòfob quan ell rep als nouvinguts amb insults que encoratgen la mateixa opressió. Això últim, ens sembla important perquè sota determinats discursos de progressisme a favor de la diversitat afectiva sexual i de gènere, emmascaren discursos obertament xenòfobs i racistes. Tot i entenent, que els contextos culturals i socials influeixen en la legitimació de determinades pràctiques, no podem caure en reduccionismes falsos que construeixen alteritats homòfobes per se i generen "a priori" un hipòcrita progressisme en els nostres entorns.

CAS NÚMERO 16: ASSETJAMENT DIGITAL A UNA DONA TRANS

Característiques incidència: transfòbia, xarxes socials

Descripció: Un perfil de Twitter penja una publicació on posa el nom i els cognoms de l'afectada i la insulta amb expressions com "*prototipo de maricón con tetas*"; "*no soporta que yo sea mujer y me tiene una inquina patológica*". Posteriorment, aquest compte de twitter queda suspès.

A més, uns companys de feina de l'afectada comenta aquesta publicació per un grup de WhatsApp i s'anima l'afectada a denunciar-ho a l'OCH. Tot i que l'afectada se sent recolzada, es va veu exposada a certes preguntes de la seva intimitat que la fan sentir incòmoda.

Posteriorment, la mateixa autora comença a assetjar l'afectada per WhatsApp, enviant-li missatges LGTTBifòbics generalistes "*los hombres son tan privilegiados que la sociedad está redefiniendo lo que es ser mujer para incluirlos a ellos*" per, posteriorment, relacionar-los amb la seva persona "*por si no sabes lo que eres, te lo recuerdo*".

Es desconeix la vinculació entre la persona agressora i l'afectada.

Anàlisi: Podem trobar diferents elements a ressaltar. Tot i que la intenció dels companys de feina de l'afectada fos la denúncia, proposant fins i tot l'OCH com a entitat garant dels drets de les sexualitats no normatives, el que va passar els va portar a preguntar a l'afectada per detalls de la seva vida personal i sexual; fet inoportú per a qualsevol persona si no existeix el context apropiat o el consentiment tàcit. Hem d'entendre que la nostra ignorància davant realitats alienes que ens semblen "*estranyes*" no pot portar-nos a endinsar-nos en la intimitat sense permís, a preguntar de manera frívola, i més després d'un cas com el que l'afectada estava patint.

L'agressora exerceix un tipus flagrant de violència digital; en un principi per Twitter i després per Whatsapp. Encara que la violència s'anomeni digital o virtual perquè es dona originàriament a les xarxes, ja hem vist com es materialitza en la realitat de la persona agredida, amb la sobreexposició, a la diana d'una conversa, o patint interrogatoris inapropiats per part dels seus companys.

Aquest cas és un clar exemple dels fenòmens cruels que es donen a les xarxes socials, facilitats per la característica de l'anonimat, on la persona agressora es permet un assenyalament públic i constant. En aquest cas, l'agressora, no quedant-se contenta amb l'exposició pública d'un delictes d'odi posant noms i cognoms, després es dedica a perseguir-la a través del seu mòbil personal amb mems i discursos transfòbics.

Finalment, tal com i com s'ha pogut observar a les captures de pantalla que l'OCH ha tingut accés, aquests atacs venen des d'una posició feminista biològica i reaccionària que acusa les dones trans d'homes amb faldilles, violadors o "*maricons amb pits*".

CAS NÚMERO 17: INSULTS I TRACTE INADEQUAT A UNA PARELLA GAI A L'HOSPITALET DE L'INFANT

Característiques incidència: gaifòbia, agressions verbals, tracte inadequat

Descripció: Una parella d'homes passa les vacances d'estiu a un bungalow d'Hospitalet de l'Infant. La parella es queixa del volum alt, crits i càntics d'una família veïna i donen uns cops a la paret per intentar mostrar la disconformitat e intentar descansar. La resposta rebuda no és altra que la de burles i la continuació del soroll fins tard.

L'endemà al matí, la filla gran de la família del bungalow veí, els hi recrimina l'actitud i comença una discussió, la noia els agredeix verbalment amb expressions homòfobes com "*no tenéis cojones de solucionar las cosas como los hombres*"; "*maricones*"; "*es que sois muy finos*". A més, la mare de la noia fa burla de la parella intentant imitar la seva forma de caminar.

La parella decideix enviar un missatge de text a la direcció dels bungalows per informar de l'incident viscut i sol·licitar ajuda. La direcció proposa una reubicació amb característiques inferiors a les víctimes. Davant el greuge de la gestió ineficaç, proposen una mediació, a la que la direcció també es nega i es limiten a respondre que si no estan satisfets amb el servei interposin una queixa però sense fer-la pública, perquè si els fets transcendeixen "prendria mesures" contra la parella, ja que ha de vetllar per la imatge del recinte, remarcant que és advocada per reforçar l'amenaça.

Anàlisi: És significatiu que en el marc d'una discussió veïnal per sorolls nocturns, la forma de recriminació d'una de les parts consisteixi en fer burla de l'orientació sexual i l'expressió de gènere de l'altra.

Un dels trets distintius d'aquest cas és l'associació inseparable que, d'acord amb els estereotips de gènere encara arraigats a la nostra societat, es fa dels atributs de valor, valentia, decisió o força al gènere masculí heterosexual, donant per suposat que no el poden tenir les dones o les persones LGTBI en general. Aquesta associació d'atributs denota una valoració del col·lectiu LGTBI com a més dèbil o inferior, per presumir que els seus membres no poden "arribar" a assolir-los per existir alguna mena de mancança.

Pel que fa a l'actuació de l'equipament turístic, una vegada va tenir coneixement dels fets, no va voler o no va saber reaccionar. És possible que li faltés coneixements o experiència per adoptar les mesures adequades però en qualsevol cas la seva actuació la fa còmplice i, per tant, responsable. Cal destacar que l'actitud dels afectats, oferint-se per celebrar una trobada amb la família als efectes d'aclarir els fets i aconseguir una solució via mediació, proporcionava un canal correcte i que facilitava resoldre el conflicte. La negativa a acceptar aquesta proposta és incomprensible i suposa un pas més enllà de la simple inacció, convertint la posició de la direcció del tot inacceptable i il·lustrativa de la seva falta de consciència de la naturalesa dels fets i la seva transcendència real.

L'advertència final d'emprendre accions contra els afectats, en cas de fer públics els fets, acaba de definir quin és el comportament general dels equipaments turístics que no només cal evitar, sinó que són denunciabls. L'adopció de mesures per preservar la bona convivència

dels usuaris de les instal·lacions forma part de les obligacions ineludibles de la direcció. Si la directora (i lletrada) de l'equipament considera que un conflicte com aquest no només no requereix cap actuació sinó que a més pot donar peu a l'exercici d'accions contra els afectats, només pot ser degut al fet que estima que el marc legal actual no li ordena cap altre comportament.

CAS NÚMERO 18: AGRESSIÓ FÍSICA CONTRA UNA PARELLA GAI A UN BAR DE LLEIDA

Característiques incidències: gaifòbia, agressió verbal i agressió física

Descripció: Una parella d'homes està dinant a la terrassa d'un bar de Lleida quan dos homes entren i seuen a una taula. Un d'ells comença a insistir a la cambrera que volen consumir. Aquesta, en un principi, s'hi nega perquè ja és l'hora de plegar però acaba servint-los. Quan arriba un tercer home a la mateixa taula i demanen també per a aquest, la cambrera es torna a negar i comencen a cridar "*qué pasa, en este bar solo se sirve a maricones?*". Davant d'aquest comentari, un dels afectats contesta en veu alta "*un poco de respeto*". Tot seguit, els tres homes s'alcen del seu lloc i comencen a agredir-los amb cops de puny, puntades de peu i cops amb les mateixes cadires del bar.

De l'agressió, un dels afectats perd el coneixement i no pot recordar si el segueixen colpejant o proferint comentaris homòfobs. Quan recupera el coneixement, hi ha dotacions policials i sanitàries i s'ha detingut als agressors.

Anàlisi: Les tres persones estaven enfadades perquè no els volien servir i la parella gai va ser el blanc per desfogar la seva frustració, a causa d'aquest odi normalitzat. En aquest cas, no només s'emet odi pel comentari en un to despectiu com "*solo se sirve a maricones*", menystenint-los com si fossin menys vàlids que els homes agressors, sinó que també es pot veure quan un dels membres de la parella li demana respecte en veu alta. Davant la intransigència de la "*jerarquia natural*" que suposa aquest darrer comentari de respecte, s'exerceix una violència física fins al punt que un dels afectats perd el coneixement.

CAS NÚMERO 19 ARTICLE CONTRARI A LES PERSONES TRANS*

Característiques incidència: generalista, discurs d'odi i d'exaltació de la transfòbia, mitjà de comunicació

Descripció: Ens arriba al correu electrònic un article publicat al mitjà digital El Público on s'ataca l'autodeterminació de gènere i es neguen les realitats de les persones trans*. L'autora és una docent de la Universitat Autònoma de Barcelona, periodista i responsable del màster en comunicació i gènere. De manera periòdica publica articles de temàtica feminista al mitjà.

A l'article del 3 de març, en referència a les dones trans, l'autora afirma que "*ya no se sabe quiénes son las mujeres –porque hoy puede serlo cualquiera, aunque tenga pene, barba y bigote– los hombres pueden gestar, abortar y ser el sujeto del feminismo*". A més, afegeix en to irònic i despectiu, que "*seguro que los hombres [en referència a les dones trans*] y los nuevos sujetos políticos del feminismo lo van a hacer genial*". L'article acaba acusant les dones trans de ser la causa que les "dones desapareguin del mapa" i que la societat segueixi sotmesa al patriarcat. Ahora, deixa caure que ser lesbiana o trans* és una elecció. De fet diu que ella no ho és però que "*todo podría andarse*".

Anàlisi: Aquests casos d'agressions cap al col·lectiu, en especial cap a les persones trans*, són greus per dos motius principals: El primer perquè, emmarcant-se en un debat públic i polític d'actualitat, tenen molta més visibilitat. Articles com el descrit tenen una centralitat cada cop major a causa del context polític. Així, les veus LGTTBifòbiques i transfòbiques s'emmarquen dins un debat més ampli, guanyant impacte. En segon lloc, el mitjà genera una legitimitat al discurs i li dóna una capacitat d'arribar a molta més gent. La combinació d'un context favorable a l'entrada d'aquests discursos i la capacitat d'audiència que tenen els mitjans de gran tirada situen a la discriminació en un grau de lesivitat major contra les persones LGTTBI.

Cal destacar que articles com el que aquí es descriu poden provocar un efecte "*crida*", és a dir, que cada cop siguin més i més presents. Si cada cop més discursos similars surten a la llum pública poden acabar legitimant idees discriminatòries i provocant situacions d'odi contra les persones trans* i LGTTBI. Cal tenir en compte que, jurídicament, la llibertat d'expressió protegeix aquestes opinions, ja que se situen en el marc de la discussió política. Ara bé, això no treu l'impacte nociu que pot tenir contra les persones del col·lectiu.

A més, és de destacar el missatge que conté l'article. Els prejudicis cap a les persones del col·lectiu, com negar la realitat de les dones trans, pot provocar la perpetració d'estereotips que fomenten la discriminació i que incrementen la transfòbia. Alhora, l'atac a la feina del col·lectiu LGTTBI com a nociva per aconseguir la igualtat de gènere suposa aïllar de la lluita política al col·lectiu i incrementar l'hostilitat contra tot intent d'acabar amb la transfòbia i LGTTBI-fòbia. D'aquesta manera, les persones LGTTBI passen a ser enemigues a qui proferir hostilitats en lloc d'aliades amb les que caminar conjuntament.

CAS NÚMERO 20: ASSETJAMENT VEÏNAL PER EXPULSAR A UN HOME GAI DE L'EDIFICI

Característiques incidència: gaifòbia, assetjament i amenaces, habitatge

Descripció: L'afectat compra un local comercial per fer una galeria d'art. El local es troba en mal estat, a causa de la falta d'inversió de la comunitat de veïns, i així ho reclama, iniciant-se un conflicte amb els veïns que deriva en una situació d'homofòbia. Comença a rebre conductes d'assetjament per part del veïns, robant-li dades personals de la seva bústia, no notificant-li les reunions de la junta de veïns i rebent visites hostils al local o a les zones comunitàries. Destaquen les accions d'una veïna que, després d'una visita pujada de to, inicia l'assetjament homofòbic. Pels passadissos de la propietat, dita veïna li diu "*hola, inver (invertit)*" o "*buterfly*", en to insultant, en relació amb la seva homosexualitat. L'home de la veïna li arriba a dir que "*los gays no son bienvenidos en el edificio*". Un any més tard, l'afectat va rebre agressions físiques per part d'aquest home i el seu pare.

Diversos veïns i veïnes se sumen a l'assetjament (o no feien res per aturar-ho), caient l'afectat en un estat de depressió. La parella de l'afectat desconeix la seva homosexualitat i, arran dels fets, deixa la relació. Al llarg del 2020 l'afectat rep a la seva bústia i a la porta del local diversos missatges intimidatoris anònims "*No queremos maricones en la comunidad. En mi país estarías muerto bajo una montaña de piedras. Vete a tu casa y no vuelvas. Si vuelves te matará el virus o un accidente*". Un altre missatge diu "*Maricona, vete con tu galería a tomar por culo al otro barrio*". Aquestes amenaces i assetjaments s'han anat repetint al llarg del temps.

L'afectat presenta denúncia davant de la Fiscalia de delictes d'odi amb un part mèdic. Les conseqüències psicosocials són palpables, l'home està diagnosticat de depressió i amb un tractament farmacològic pautat. Alhora, ha deixat d'obrir el seu local per por de creuar-se

amb els veïns.

Anàlisi: En aquest cas veiem un assetjament sostingut en el temps on hi ha agressions físiques, amenaces i fustigació per part de tota la comunitat de veïns (sigui participant actiu o passiu de l'assetjament). El present cas és un exemple de com l'homofòbia es pot integrar dins l'ambient comunitari i com s'interioritza de cara a un nouvingut. En altres paraules, com la diversitat sexual s'utilitza com a instrument per l'aïllament d'una persona davant un conflicte veïnal.

L'afectat, davant les queixes per l'estat del pis i després d'una pujada de to amb una de les veïnes, és situat en una posició d'alteritat per una part dels veïns. Davant aquest tractament, la diversitat sexual és un blanc fàcil per estigmatitzar al nouvingut de cara a la resta de la comunitat. Quan les mostres d'homofòbia es fan públiques al dia a dia dels veïns, s'interioritza l'alteritat cap a l'afectat. D'aquesta manera, s'entra en una socialització en l'homofòbia, que s'integra en l'ambient i que ningú combat. L'afectat es vitctimitza i, a causa de la forta pressió psicològica que l'assetjament provoca, acaba en una forta depressió que afecta la resta de la seva vida: sentimental, laboral, etc. És destacable en aquests casos que l'assetjament és creixent, a causa de l'espiral d'homofòbia que es viu a la comunitat.

La situació de confinament per la Covid-19 ha fet que aquestes situacions siguin especialment greus i que situïn els afectats en una posició vulnerable. Moltes persones LGTTBI han hagut de patir un doble confinament a causa de l'assetjament de veïns i convivents.

A més, és destacable la falta d'ajuda de diversos advocats penalistes, ja que una de les veïnes era també advocada. Molts operadors jurídics varen rebutjar l'ajuda per no anar contra una companya. L'afectat es va trobar sense assessorament jurídic ni psicosocial durant un llarg període de temps de dos anys fins que va decidir interposar denúncia.

CAS NÚMERO 21: ASSETJAMENT VEÏNAL A UNS COMPANYS DE PIS

Característiques: gaifòbia, assetjament, habitatge

Descripció: Un home, amb la seva parella i el seu fill, protagonitzen episodis reiterats d'insults, amenaces i intents d'agressió física cap a tres homes, fent referència constantment a la seva orientació sexual. Durant el 2020, l'assetjament puja d'intensitat i es manifesta a través d'escriadassades des del balcó, amb insults homòfobs i amenaces de mort "*hijos de puta, maricones, os voy a matar a todos*".

L'episodi més greu succeeix quan el veí va fins la porta dels tres homes i comença a cridar, a insultar-los, a amenaçar-los de mort i a donar cops de puny a la porta, dient que si no marxen de l'edifici els apallissarà "*os quiero todos fuera saliendo ahora mismo o llamo a la policía y os mato a hostias*"; "*mariconas, que sois unas mariconas*"; "*mañana os voy a esperar y os voy a partir la cara*"; "*se va a acabar el rollo de tantas mariconadas*".

Davant la gravetat dels fets, un dels companys de pis sol·licita assessorament jurídic al Centre LGTTBI de Barcelona i l'Observatori Contra l'Homofòbia. L'OCH informa del cas a l'Oficina per la No Discriminació (OND), que es reuneix amb la persona denunciant i es valora que en aquest cas, donades les circumstàncies, la denúncia és més apropiada que no pas una mediació. Finalment, dos dels companys de pis interposen una denúncia per l'últim episodi patit.

En paral·lel, s'ofereix acompanyament psicosocial a les persones afectades, que presenten mostres d'angoixa arran de la situació viscuda.

Anàlisi: En aquest cas ens trobem davant un assetjament veïnal clar. En forma de conflicte veïnal (queixes per sorolls, principalment) sorgeix una homofòbia interioritzada del veí. Aquesta va escalant fins a l'amenaça directa. Aquests assetjaments provoquen temors enormes en els afectats, alterant el seu dia a dia, ja que pràcticament conviuen amb l'agressor. Així, apareixen pors d'estar a casa, ansietat i angoixes quan es troben o senten l'agressor, principis de depressions per l'assetjament constant... La Covid-19 ha intensificat casos com aquests i els ha situat amb una gravetat major. Molts cops l'agressor canalitza els problemes personals o del confinament cap al blanc fàcil: l'afectat del col·lectiu LGTTBI.

Cal destacar la qualificació de l'acusació: un delictes lleu d'amenaques sense apreciar la discriminació. És molt comú que els operadors jurídics no acabin apreciats l'LGTTBI-fòbia perquè entenen que aquesta no és la motivació principal de l'acció amenaçadora. De tota manera, això no pot comportar la impunitat. A més, amb aquesta qualificació, no hi ha una instrucció (és a dir, una fase prèvia d'indagació en els fets), reduint les garanties de poder analitzar l'LGTTBI-fòbia present en el cas.

CAS NÚMERO 22: INSULTS A UN NOI GAI A PALAMÓS

Característiques incidència: gaifòbia, agressió verbal, via pública

Descripció: Un home gai va caminant un matí per Palamós quan se li apropa un grup de nois i comencen a cridar-li "¿Por qué llevas pendientes? ¡Es que eres maricón!". Com que el noi fa cas omís, el grup de nois comença a córrer cap a ell amb la intenció de pegar-li i l'afectat fuig. Durant la persecució, els agressors li criden "no corras que te vamos a pegar una paliza, maricón!". Quan l'afectat aconsegueix arribar a un carrer on hi ha més gent, els agressors deixen de molestar-lo i se'n van.

Anàlisi: D'aquest cas en podem extreure dos elements d'anàlisi. D'una banda, com amb la frase "¿Por qué llevas pendientes? ¡Es que eres maricón!" s'estableix una relació de causalitat entre l'estètica i l'orientació sexual. Això ens porta a pensar com portar arracades suposa contrariar la imatge hegemònica de l'home, donat que les arracades són considerades un complement atribuïble a les dones, i relacionar-ho amb l'homosexualitat.

D'altra banda, cal destacar com un opressor es beneficia de la invisibilitat per fer-se valdre. En aquest cas, aprofitant que no havia ningú al carrer, el grup de nois comença a perseguir i insultar el noi, però en el moment que arriba a un carrer més transitat, s'aturen i desapareixen. La soledat suposa un escut que defensa als agressors de ser assenyalats socialment i així poder actuar amb impunitat.

CAS NÚMERO 23: CELEBRACIÓ DEL DIA DEL PARE EN UNA ESCOLA BRESSOL DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Característiques incidència: lesbofòbia, educació

Descripció: Dues mares denuncien a l'OCH que l'escola bressol de la seva filla té previst imposar la celebració del dia del pare.

La parella, sentint-se injusticadament exclosa de la celebració, exposa a la direcció de l'escola que sembla que una celebració d'aquesta naturalesa dona per suposat que l'únic model de família existent és el de pare i mare heterossexuals.

La reacció de l'escola és la de rectificar el plantejament inicial de la celebració. No només ho entén sinó que també assumeix el plantejament que li és exposat per les mares. Com alternativa, es decideix celebrar el dia les famílies, en sentit ampli, enlloc de distingir de manera explícita entre el dia del pare o de la mare.

Anàlisi: En aquest cas, la rectificació de l'escola demostra que en ocasions el que hi ha, més que una oposició expressa, és desconeixement. Probablement, la direcció del centre educatiu no s'havia ni plantejat que centrar la celebració exclusivament en els pares podia excloure a part dels infants i ignorar la diversitat de la comunitat escolar. Aquest fet mostra la necessitat que les polítiques educatives i els plans d'estudi incloguin formació en valors relatius al gènere i la sexualitat.

L'escola és l'entorn on les criatures fan les primeres passes en l'aprenentatge i la socialització i el seu paper és clau. Les criatures s'han de sentir segures i integrades i això no és possible si el seu model familiar és qüestionat o considerat menys vàlid. La negació o invisibilització d'aquesta diversitat familiar, no només suposa una vulneració directa dels drets dels fills i filles de les famílies LGTBI, sinó també la de les criatures d'altres famílies, en la mesura que se'ls oculta, i en ocasions fins i tot menysté, una realitat social, fet que afecta a la seva educació.

Una formació que inclogui valors com el respecte a les diferències, a la diversitat sense discriminacions, és la millor eina per prevenir l'LGTBI-fòbia.

CAS NÚMERO 24: AGRESSIÓ A UNA DONA TRANS A SALT

Característiques incidència: transfòbia, agressió física i verbal, via pública

Descripció: L'afectada camina per un carrer de Salt (Girona) i dos persones joves li escupen i la increpen amb insults transfòbics. A més, intenten robar-li la bossa de mà i, en veure que no ho aconsegueixen, li donen cops de puny a la cara i a diferents parts del cos. L'afectada cau a terra i els dos joves li continuen estirant la bossa de mà i l'arrossequen diversos metres. L'afectada demana ajuda i diversos veïns surten al carrer alertats per socórrer-la i frenar el robatori. En aquell moment, els dos agressors fugen.

La unitat d'investigació dels Mossos d'Esquadra esbrina la identitat dels presumptes autors de l'agressió i transcorreguts uns dies des de l'incident, una patrulla de seguretat ciutadana localitza i deten a les persones agressores a Girona.

Anàlisi: Malauradament, ser dona trans fa que tinguis més risc de patir una discriminació en la via pública, merament per la seva presència. Tot i que no es pot afirmar si l'intent de robatori s'hagués produït igualment en cas de no tractar-se d'una dona trans, sí és segur que el fet de ser-ho la va convertir en una víctima més propiciatòria perquè només la seva presència al carrer va generar els insults, vexacions i menyspreus que van originar l'incident. Tenint en compte les dades recollides per l'OCH, en incidents d'aquesta naturalesa és comú que les persones agressores siguin joves i que actuïn en parella o grup, animant-se i protegint-se entre ells, reforçant la seva actuació conjunta contra la vulnerabilitat de la persona agredida, esgrimint a més de la força bruta, la seva convicció masclista de ser superiors.

CAS NÚMERO 25: DISCRIMINACIÓ A UN NOI ASEXUAL EN UN MITJÀ DE COMUNICACIÓ

Característiques incidència: home asexual, tracte inadequat, mitjans de comunicació

Descripció: El programa "Obrim fil" de TVE⁶ entrevista a Pablo Ortiz, un noi activista asexual, per parlar sobre l'asexualitat i un dels tertulians del plató, Antoni Bolinches (psicòleg) va fer declaracions i afirmacions inapropiades sobre la matèria, com per exemple que l'asexualitat ve donada per factors com la baixa testosterona (en el cas dels homes) i la falta de subjecte eròtic estimulant. Ell ho descriu com "*falta de sentiments amorosos cap a les persones*" o la pèrdua del desig després d'una etapa sexual intensa, parla de "*saturació sexual*". A més, al llarg de les declaracions, defineix l'asexualitat com una problemàtica a tractar. Tanmateix, Xavier Sardà (periodista) realitza comentaris des de la ignorància com "aquesta inactivitat sexual, aquesta falta de desig, que no sigui per falta d'una vitamina o d'un reforç, que sigui d'un origen purament mèdic", entre d'altres intervencions.

Anàlisi: Les persones asexuals tenen interessos afectius, romàntics, sensorials, entre d'altres. El ser una orientació sexual relativament coneguda i explicada des de fa pocs anys fa que en l'imaginari social encara predomini la ignorància o el qüestionament i cal fer una pedagogia.

Tanmateix, des del suposat saber mèdic i acadèmic es patologitza la orientació sexual, convertint-la en un problema a corregir i/o intervenir i es donen arguments fal·laços a l'explicació de l'asexualitat, ja que com bé expliquen des de l'Associació Catalana d'Asexuals⁷, no està relacionada amb la "*falta de sentiments amorosos*" ni amb una etapa de "*saturació sexual*". Hem d'entendre que l'activitat sexual compartida amb altres persones (i amb nosaltres mateixes) no és cap necessitat, és un desig. Si aquest desig no es té, no és problemàtic ni patològic, està relacionat en com hem construït en la nostra cultura la relació amb el sexe. Si realitzem un discurs de "*impuls sexual*" o "*saturació sexual*" desposseïm a les persones d'agència en les decisions que prenen en relació a la seva sexualitat. Mantenir relacions sexuals és una decisió de què fem amb els nostros cossos i desitjos.

CAS NÚMERO 26: DISCRIMINACIÓ A UN HOME GAI SEROPOSITIU A UNA CLÍNICA DE TARRAGONA

Característiques incidències: serofòbia, tracte inadequat, salut

Descripció: L'afectat denuncia que és víctima de discriminació en una clínica privada, que es nega a realitzar-li una intervenció quirúrgica estètica, després d'assabentar-se d'una sífilis (tractada) i del seu estat serològic positiu, els metges del centre es neguen a practicar-li la intervenció.

(6) Enllaç del fragment del programa: <https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR06H3hvxqHijVeKMhMaQX4U4CADQ88Nft6BnPDWI7hm-1VyCgy-9JAp2Ko&feature=youtu.be&v=8jhKzRnuPeg&app=desktop>

(7) Pàgina web Associació Catalana d'Asexuals: <https://asexualitat.cat/es/>

Anàlisi: Aquest cas mostra la problemàtica de la serofòbia.

El ser indetectable significa la impossibilitat de transmetre el virus. Tanmateix quan fan visible el seu status serològic, poden rebre múltiples situacions de rebuig. En aquest cas concret, el rebuig suposadament va ser basat en una altra infecció de transmissió sexual que va ser curada. No obstant, sembla que el motiu real de la negativa, a l'hora d'intervenir quirúrgicament, va ser per serofòbia. La ignorància per part de personal mèdic sobre la situació de la indetectabilitat del VIH i la transmissió del virus mostren el gran desconeixement que hi ha sobre aquest virus i sobre les ITS en general. Conseqüentment, des de l'OCH apel·lem a la ciutadania en general que s'eduqui en aquesta matèria, per tal de no seguir perpetuant l'estigma envers les persones seropositives.

Finalment, aquest cas també ens permet veure que, afortunadament, a Catalunya gaudim d'una gran xarxa d'entitats LGTBI en què moltes de les organitzacions que en formen part s'encarreguen de cobrir problemàtiques molt específiques dins del moviment. D'aquesta manera, tècniques i especialistes en matèries concretes sobre la realitat LGTBI poden oferir serveis diversos a persones amb interessos específics o afectades per problemàtiques concretes com la víctima d'aquest cas. Alhora, es posa de manifest la gran tasca de treball en xarxa que es fa des de les diverses entitats i com d'aquesta manera es pot arribar de manera coordinada a un major nombre de realitats i situacions.

CAS NÚMERO 27: CAMPANYA EN CONTRA D'UNA LLEI TRANS PER WHATSAPP

Afectat/des: transfòbia, discurs d'odi i exaltació de l'LGTBI-fòbia, xarxes socials

Descripció: La incidència al·ludeix a una cadena de WhatsApp que li arriba a la denunciante en la qual la convidaven a manifestar-se en contra d'un "*projecte legislatiu que posa en perill drets específics de les dones basats en el sexe*". És a dir, el missatge demana oposar-se a la proposta de llei que busca reconèixer la identitat de gènere de les dones trans.

Al respecte, assegura que "*l'esborrat de la pròpia definició de dona en les nostres lleis tindrà conseqüències sanitàries, estadístiques, de representació o d'eliminació de pràctiques de protecció per a les dones*", afirmacions inexactes que estimulen l'odi i invaliden les identitats del col·lectiu trans.

Anàlisi: Arrel de la proposta de Llei Trans, diversos sectors del feminisme i partits polítics s'han posicionat en contra. En general, el discurs de les feministes radicals trans-excloents (TERF, de l'anglès *Trans Exclusionary Radical Feminists*) és que l'autodeterminació del gènere "*esborra a les dones*", ja que entenen que la seva opressió succeeix pels seus trets sexuals (capacitat de gestar, menstruació, tenir vagina...) i entenen el terme "cis" de manera errònia.

Els discursos TERF consideren que el terme "cisgènere" les està responsabilitzant de mantenir com a tret identitari personal un gènere (o sexe, segons la seva manera de veure-ho) que les oprimeix. Igualen el terme sexe amb el de gènere assignat. Per tant, segons la seva manera d'interpretar el terme cisgènere haurien de sentir-se responsables per "*acceptar*" ser dones, quan òbviament no és una decisió voluntària. Davant d'aquest dilema, enlloc de modificar la seva interpretació interessada del terme cisgènere, decideixen igualar gènere a sexe com una manera de buidar de "*decisió*" la seva realitat discriminatòria.

L'objectiu de la Llei Trans no es desprotegir a les dones cis ni acabar amb les lleis sectorials específiques que protegeixen a les dones (tant cis com trans), sinó que pretén donar unes facilitats i una empara al col·lectiu trans, col·lectiu històricament marginal, invisible i severament maltractat socialment.

Negar que les dones trans no pateixen cap efecte del patriarcat i el masclisme és ignorar la realitat d'un subcol·lectiu de dones que està qualitativament més oprimida que les dones normatives. Aquest negacionisme i rebuig es dona sobretot entre dones blanques i cis, amb la qual cosa tenen companyes de lluita d'ètnia no blanca que per interseccionalitat potencialment parteixen d'una posició de desavantatge. Una dona trans amb passing serà llegida com a dona i serà víctima de cosificació, problemes per accedir al mercat laboral degut a, per exemple, inferències que pot ser possible gestant. El handicap afegit és que quan hagi d'establir relacions interpersonals, haurà d'explicar la seva identitat trans i pot rebre múltiples situacions de rebuig, sobretot en l'àmbit sexo-afectiu. En cas de no tenir prou passing, potser no se la creurà possible gestant o menstruant, però precisament llavors se la categoritza com a persona "estranya" i indesitjable a certs espais i entorns i difícilment podrà accedir a un lloc de feina pel que probablement estigui qualificada i haurà de recórrer a feines sense cap tipus de protecció o garantia.

En conclusió, si la llei no s'aprova, moltes persones trans segueixen sentint-se estigmatitzades i obligades a medicalitzar-se, rebent el missatge que han de repudiar del seu cos, la seva veu i la seva aparença per tal de veure validat el seu gènere. Aquesta llei també lluita pel feminisme, en tant que lluita per les dones que no van ser assignades com a tal al néixer (a més dels homes trans i les persones trans no binàries). Davant d'aquesta realitat, el feminisme i el col·lectiu LGTBI haurien d'estar units, lluitant conjuntament contra qui realment ens oprimeix, invisibilitza i mira d'enfrontar-nos: el cisheteropatriarcat.

CAS NÚMERO 28: AGRESSIÓ FÍSICA A UNA NOIA TRANS A BARCELONA

Característiques incidència: transfòbia, agressió física i verbal, via pública

Descripció: L'afectada denuncia a les seves xarxes socials que el 20 de novembre rep una agressió física transfòbica a Barcelona. En les publicacions relata que, al sortir de casa seva, dues persones desconegudes la comencen a vexar al crit de "puto travelo" i "monstre". Acte seguit, l'agafen i li donen dos cops de puny a la cara, puntades de peu i altres cops al cos. Juntament a la narració dels fets, l'agredida comparteix a les xarxes socials dues imatges que mostren les ferides resultants de l'agressió.

A més, en aquestes publicacions l'afectada explica que porta dos mesos vivint a Barcelona i que precisament es va traslladar a la ciutat comtal buscant pau i gaudir d'ella mateixa, no a que l'agredissin, l'humiliessin i la fessin sentir un monstre. També assegura que aquest cop li ha passat a ella però que, per desgràcia, és quelcom que molta gent trans ha d'experimentar dia a dia i que l'agressió patida hagués pogut acabar pitjor.

L'OCH condemna públicament els fets d'immediat, es posa a disposició de la víctima i activa els respectius protocols. Per altra banda, els Mossos d'Esquadra, coordinats amb la Fiscalia de delictes d'odi de Barcelona, obren diligències per investigar l'agressió i identificar els agressors. Finalment, s'informa a l'afectada de la possibilitat de rebre atenció psicossocial i/o assessorament jurídic a l'OCH i/o a l'Oficina per a la No Discriminació (OND).

Anàlisi: En aquest cas es posa de relleu la vulnerabilitat en què es troben les persones trans i en especial les dones trans, cosa que es veu agreujada quan passen a ser "personatges públics". La víctima es pot considerar una *influencer*, ja que en el moment de l'agressió

tenia vora 100.000 persones seguidores a Instagram. Això implica que les persones que la van vexar i agredir probablement la coneixien pel seu perfil a les xarxes, la van reconèixer i coneixien la seva identitat. En qualsevol cas, aquesta anàlisi no pretén culpabilitzar a la víctima de tenir un compte conegut a les xarxes, sinó mostrar com l'exposició pública és especialment delicada en aquelles persones amb identitats oprimides.

Les persones trans es poden sentir directa o indirectament coaccionades a seguir rols normatius per evitar violència o simplement sentir la seva identitat reafirmada socialment. En qualsevol cas, les crítiques a qui no segueixen aquests rols, amb la qual cosa mostra una incoherència perquè critiquen a qui els segueix per perpetuar-los i critiquen a qui no els segueix deslegitimant la identitat en qüestió i sent part del problema que fa que la gent trans tendeixi a una expressió de gènere polaritzadament masculina o femenina, segons la seva identitat de gènere.

CAS NÚMERO 29: AGRESSIÓ HOMÒFOBA ALS FERROCARRILS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA (FGC)

Característiques: gaifòbia, agressió física i verbal, transport públic

Descripció: Un home es troba a un tren dels FGC i presencia com una dona increpa altres passatgers que li han demanat que es col·loqui bé la mascareta. L'home intervé per demanar a la dona que deixi d'insultar i amenaçar i la dona, com a resposta, li profereix insults homòfobs com "*Tú, maricona de mierda, que has ido a meter follón, andando así (fent moviments com si fos una model)*"; "*Eres un maricón de raza pura*".

Després d'una breu discussió, l'agressora dona un cop de peu a la cama de l'afectat i és llavors quan la resta de passatgers intervenen.

L'afectat demana a l'agressora que es quedi al vagó fins que arribi la policia però la resta de passatgers li suggereixen que ho deixi córrer. Quan el tren arriba a l'estació de Provença, l'agressora surt corrents mentre continua cridant.

El mateix dia de l'incident, una amiga de l'afectat informa dels fets a l'OCH i al dia següent, l'afectat interposa denúncia als Mossos d'Esquadra.

L'OCH, un cop rebuda la incidència, activa el protocol d'actuacions davant situacions de LGTTBI-fòbia a Barcelona, es coordina amb les referents tècniques del Centre LGTTBI de Barcelona i de l'Oficina per a la No Discriminació (OND) i informa del cas al punt SAI de Terrassa, ja que és la localitat de residència de l'afectat.

Els FGC, per la seva part, condemnen els fets públicament i informen que es personaran com a part denunciant davant d'aquesta agressió homòfoba.

Anàlisi: En aquest cas, l'agressora va esgrimir l'expressió de gènere suposadament femenina de l'afectat, relacionant-la amb la seva orientació sexual i ho va fer com a eina per intentar ofendre'l. Un cop més veiem la interacció entre plumofòbia i homofòbia. És habitual insultar a moltes persones de sexualitat no normativa per ser menys homes o menys dones arrel dels seus comportaments. Així, és freqüent atacar a les persones LGTTBI per la seva suposada ploma, caient en estereotips que cerquen el menyspreu i l'insult. Aquests fets són conseqüència de tenir una concepció de masculinitat i feminitat com a categories estanques que, alhora, interaccionen amb les maneres d'entendre les sexualitats hegemòniques, creant cadenes d'equivalència en les discriminacions. Molts cops s'utilitza l'homofòbia per atacar

comportaments "poc masculins" (com per exemple, "no siguis marieta", en referència a un comportament fora de la masculinitat) i, a la inversa i com passa al cas, utilitzar la plumofòbia per estigmatitzar a la persona LGTTBI.

Per altra banda, també és destacable que la resta de passatgers no van intervenir fins que l'agressió va passar a ser de tipus físic. És a dir, aparentment, als testimonis dels fets no els va semblar que la situació de violència creada pels insults homòfobs, el menyspreu i les ofenses, fossin tan greus com per ser susceptibles de merèixer una resposta adequada. Així ho corrobora el fet que els passatgers suggerissin a l'afectat que no denunciés els insults, probablement per no ser conscients de la gravetat de la connotació homòfoba de l'agressió.

Aquests fets succeïts als FGC posen de manifest, un cop més, la necessitat de disposar d'un protocol que garanteixi la seguretat del col·lectiu LGTTBI en el transport públic de l'àmbit de Catalunya. Un element central hauria de ser dotar d'estructures d'atenció a víctimes, específic als transports públics i donar la màxima informació a les usuàries sobre com actuar, per evitar situacions com la viscuda, on la comunitat no intervé o desanima a la intervenció davant l'agressió.

5.2. Relat social sobre l'LGTTBI-fòbia: Produccions narratives

A continuació presentem quatre narratives amb l'objectiu de traslladar a la ciutadania les vivències discriminatòries amb més profunditat i detall. Aquestes, expressen les opinions, punts de vista i experiències viscudes de les persones entrevistades. L'Observatori Contra l'Homofòbia respecta l'agència de les persones que han plasmat en el text els seus pensaments i sentiments sobre el fenomen de l'LGTTBI-fòbia, la incidència viscuda i el seu procés d'abordatge en un espai i temps determinat

NARRATIVA 1: MASCLISME I LESBOFÒBIA DINS L'ESCOLA

Tinc 35 anys i sóc professora d'alemany, en educació secundària i, fins fa no gaire, treballava a una escola concertada de la part alta de Barcelona.

Vaig créixer amb uns referents poc inclusius i el meu procés d'adonar-me'n que era lesbiana va ser lent, confús i dolorós. Però segur que no sóc la única. Encara avui estic buscant el meu paper dins l'etiqueta de lesbiana i a vegades vaig perduda. En part, no vull que això em defineixi però alhora, sí vull que la gent ho sàpiga perquè invisibilitzar és deixar d'existir. Fins que no arribi el dia en què la gent assumeixi que no sóc heterosexual crec que he de seguir visibilitzant la meua realitat, amb normalitat, que és el que és.

Fa poc vaig viure una situació doblement discriminatòria a la meua feina, que és el que relataré a continuació. He de dir que, tot i que, com a dona i com a lesbiana, estic força acostumada a no ser sempre tractada amb respecte, per desgràcia, això que va passar va superar els màxims, em va provocar una forta crisi a la feina i a l'àmbit personal, i de fet, ha estat un punt d'inflexió molt gran a la meua vida.

Lesbofòbia a la meua pell

L'LGTBI-fòbia surt als mitjans de comunicació quan s'està patint una agressió física. Hem d'anar més enllà, per mi la invisibilitat que la societat dicta a altres manera de ser i estimar és la clau. Aquesta presumpció de que tothom és heterosexual fins que es demostrï el contrari.

La lesbofòbia ens travessa a totes, a mi també, ens hem d'educar. Personalment, l'he patit a casa. El meu pare no accepta la meva orientació sexual, tot i que és un tema que no m'estendré però que és allà i fa mal. La lesbofòbia, si et pares a pensar, és present en la nostra quotidianitat. Us explico l'última que he detectat.

Ara, amb la meva parella volem iniciar el procés de reproducció assistida per ser mares. No sabem com funciona i vam anar al CAP de Salut, a la part que tenen per aquest procediment, a demanar informació. A l'arribar, la infermera ens va dir que per ordres de la metgessa només podia entrar una de les dues a la consulta, tot i que fora hi havia un cartell que deia que es podia dur un acompanyant. Em va saber molt greu que no ens deixessin entrar a les dues. La metgessa, quan replico què és important que les dues tinguem la informació, em comenta *"la que s'ha d'informar ets tu que seràs la mare"*. Vaig sortir amb una sensació desagradable perquè mares serem les dues, no entenia aquesta frase. Sé que no és una gran cosa però, és un lloc públic on t'has de sentir bé i surts una mica desconcertada i veus que la discriminació pot estar en molts àmbits de la nostra vida. No vols fer un drama perquè en certa manera necessites els serveis d'aquesta persona i no et convé barallar-te.

Això em recorda un altre moment, molt fort, on vaig patir lesbofòbia. La meva parella és estrangera, de mèxic. Vam anar a fer-nos parella de fet per arreglar els seus papers. Ho vam fer amb l'ajut d'un despatx d'advocats. Una de les passes era anar a un notari perquè signés el paper de parella de fet. L'home, jove, no va parar de qüestionar que la nostra relació fos real i no un frau. L'acte era només presentar-nos allà i ensenyar els nostres documents d'identitat, segons les orientacions dels advocats. Va parlar molta estona de déu, del cel, de fer el bé i el mal... Jo cada vegada posava pitjor cara però no deia res perquè, de veritat, ens feia molta falta aquell paper i no podíem permetre'ns el luxe d'esperar tres o quatre setmanes per trobar un altre notari. També va dir coses com *"Porque claro, Noemí, ahora os pueden poner investigadoras que os sigan, y si te ven darte besos en la calle con un hombre... pues ahí hay fraude"*. Jo no m'ho podia creure. Vaig sortir d'allà plorant. Un dia que havia de ser molt especial perquè era com si ens casséssim va acabar sent una humiliació. En la meva trajectòria professional també m'ho he trobat, per això em vaig dirigir a l'Observatori Contra l'Homofòbia. He treballat a una escola concertada i religiosa, que rep diners de la Generalitat de Catalunya, i on les situacions de lesbofòbia i de masclisme són presents. La política educativa inclusiva, sota la meva experiència, mai no s'ha implementat. En l'educació costa que ensenyin les diferents realitats que existeixen i això també és LGTBI-fòbia. Opera de forma transversal i per mi és cabdal, més que les situacions que ens poden passar puntualment per la nostra orientació sexual.

La política educativa en relació a la diversitat sexual l'hem d'establir de manera urgent. Segurament, els i les adolescents reproduïen conductes homòfobes que han vist en els seus entorns més propers, en les seves famílies. Des de l'escola hem d'implementar programes per intervenir. És el que s'ha de fer, no podem controlar el què succeeix a casa seva però si construir espais educatius segurs i amables en les nostres escoles, que mostrin altres realitats.

En la meva experiència, en els espais on he treballat, no havia presència de la diversitat afectiva sexual i de gènere. Intentava en alguns moments parlar-ne a les meves classes. En aquestes, si escolto un comentari xenòfob o homòfob (aquesta em toca més per raons òbvies), aturo la classe i intervenc. Busco un debat, poso una mica contra les cordes a

l'alumne perquè reflexioni, sorti de la seva realitat i empatitzi. Ells saben que sóc zero tolerant amb comentaris i faltes de respecte. Mai m'enfado a classe, ni crido, ni gairebé castigo... però amb això sí, amb això em canvia la cara i saben perfectament que no ho toleraré i ja no ho fan, o no ho fan davant meu. Crec que l'acceptació de la homosexualitat ha de venir pel mateix camí que l'acceptació de totes les minories i això es fa amb empatia. Si aconseguim que l'alumnat pugui posar-se en la pell del que és diferent a ells, que de veritat empatitzin... llavors tot canviarà. Els homòfobs acostumen a ser alumnes amb baixa autoestima, que pateixen els seus propis problemes i només és un escut, però no s'ha de permetre, no està justificat. Això és el que intento transmetre, que tothom tenim problemes i per això mateix, tothom hauríem de tractar els altres bé.

Tanmateix, el que em va faltar és que no vaig sortir de l'armari amb el meu alumnat i tampoc explícitament amb el professorat o direcció. Podria haver estat un referent que sé que necessiten. Veia alumnat amb indicis de què estaven passant per una "crisi existencial", igual que la vaig passar jo. A mi m'hagués agradat tenir un referent, no el vaig tenir, i ara que sóc profe pot ser una bona oportunitat.

Assetjament impune dins de l'escola

El novembre de 2019 vaig veure a un grup de nois de quart de l'ESO, agafant pel cabell a un noi més petit, sense el consentiment d'aquest. Per suposat, vaig anar a intervenir per fer notar la incomoditat que estaven produint a la persona afectada. El grup em va acorrallar i em va intentar fer el mateix, em van tocar la cara i van intentar agafar-me del cabell. Va ser un episodi intimidant i molt desagradable. Vaig optar per anar a direcció a explicar el que m'havia ocorregut, demanant una sanció pel noi que em va "sobar" la cara sense el meu permís. Volia que la sanció estigués relacionada amb la violència masclista i que involucrés, a més, a la resta d'alumnat a educar-se en aquest tema. La resposta de la direcció va ser la d'enviar l'alumne a fer tasques de la campanya de recollida d'aliments de Nadal. No em vaig sentir recolzada. Tot el contrari.

Decideixo apel·lar a direcció perquè reconsideressin l'acció imposada a l'alumne però no em fan gens de cas. Al principi, no volia denunciar, volia un canvi de paradigma i sentir-me recolzada, creia en el projecte. Estava disposada a que l'alumnat que em va agredir fessin un programa, que em vaig proposar a fer-lo jo mateixa, de tractar el masclisme, i a partir d'aquí elaborar tota una sèrie d'accions per treballar-ho de manera transversal.

Al veure la inoperància de direcció, consulto a un advocat laboralista i ho faig saber a direcció, que expulsa a l'alumne durant 3 dies de l'escola. La situació m'escota mentalment, aquest episodi va tenir conseqüències en mi, em costava dictar a les classes, tenia ganes de plorar en moments del dia i, fins i tot, algun cop ho van presenciar els meus estudiants. Em vaig sentir jutjada. El centre educatiu, en un principi, ha d'estar obligat a garantir la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per motius de sexe, gènere, orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere. Jo ja contemplava que tractar la diversitat afectiva sexual i de gènere i diferents models de família en aquesta escola podia ser difícil.

No només parlo de la meua situació. En aquesta escola conec altres casos, on el comportament d'alguns alumnes vers algunes professores, al centre, poden constituir assetjament per raó de sexe i arbitrar procediments específics per prevenir-los i per donar curs a les denúncies o reclamacions que puguin formular les qui hagin estat objecte. El que em va decepcionar totalment és la omissió de l'escola, en un projecte en el que creia i que estava comprovant que no tenia uns valors ètics per gestionar.

Paral·lelament, m'assabento que la nova professora de castellà ha proferit comentaris homofòbics en la funció de les seves classes, al·legant que l'homosexualitat és una malaltia i que les persones gais i lesbianes ho són perquè han patit abusos en la infància. Hem de congratular-nos perquè el grup classe va reclamar, va acudir al cap d'estudis per comunicar els fets, davant de tal bestiesa. Això és una bona senyal.

Tanmateix, un dia amb una amiga del centre, això és parla i en la taula estan les persones responsables per prendre les decisions, estava el cap d'estudis i també un parell de companys de feina. A mi em tocava de ple, sóc lesbiana i aquest tipus de comentaris em creen inseguretat. Fins que els meus superiors no van rebre el primer mail escrit per l'advocat, no va haver actuació cap a la professora. Després, amb el mail, la resposta per part de direcció va ser "*dar un toque*" a aquesta professora i assumpte finiquitat. No van fer cap protocol amb l'alumnat, cap dinàmica per treballar la diversitat afectiva i sexual. Per mi va suposar un cop molt dur. Aquesta persona no havia d'estar fent classes. Finalment, tota la situació em sobrepassa i demano la baixa. La direcció és coneixedora de la meva orientació sexual quan reclamo, ho explico a la meua queixa i en cap moment canvien d'opinió.

Alguns companys estaven indignats, sabien de la meua orientació sexual i m'ho van comentar. Des dels nostres superiors no va haver una acció suficient i aquesta havia de venir de les persones que tenen la responsabilitat, havien d'agafar a aquesta persona i dir això és intolerable i una falta molt greu, no té cabuda en el nostre projecte educatiu.

No va ser un atac a mi, a la meua persona, però segons els meus criteris morals no podia permetre això. De fet, no va haver ni una acció de mínims, que hauria consistit en que les persones responsables es dirigeixin al grup classe a dir que no es poden fer aquests discursos i després, que l'escola s'involucrés en una política inclusiva sobre la diversitat afectiva sexual i de gènere, però això ja ho havia reclamat en diverses ocasions i mai es feia res.

Penso en l'alumnat, per estadística un 10% potser està experimentant o té dubtes sobre la seva sexualitat, com sentaria aquesta frase en adolescents per part del que hauria de ser una persona de referència i autoritat. L'assabentar-me d'això va agreujar la meua situació personal en el centre educatiu.

No volia tornar a l'escola, no veia el recolzament necessari per tornar. A més, part de la meua recuperació emocional va passar per fer-me a la idea que no tornaria. Em vaig preparar per unes oposicions i era la meua meta, aprovar-les i anar-me'n a la pública. L'escola no acceptava la meua renúncia, amb les al·legacions d'haver estat violentada, tot i la poca conveniència econòmica que comporta mantenir-me la baixa fins a finals de curs. Les raons que m'esgrimeixen són que la imatge institucional es veuria afectada i que assentaria un precedent per altres docents. Jo només volia marxar d'allà, però no era just que marxés sense res perquè els que havien fet les coses malament eren ells.

Abans d'interposar la denúncia, i per tal d'esgotar totes les vies possibles d'acord, contactem amb el Comitè Ètic de tota la institució. L'escola té un codi ètic que fa signar a tots els membres de la comunitat educativa de totes les escoles. Allà et compromets a complir les normes ètiques: no discriminar per raó de sexe, religió, orientació sexual, etc. A més a més, demanen explícitament que en cas de ser testimoni d'alguna violació d'aquest codi s'ha de denunciar al Comitè Ètic. Vam enviar doncs la denúncia al comitè a Madrid. La seva primera resposta va ser que activaven els procediments establerts per aquestes situacions. Un temps més tard, van escriure dient que el centre educatiu ho havia fet tot bé i havien solucionat el problema com calia. Així doncs, aquest comitè ètic no va servir per res més que per constatar que tot plegat no tenen cap intenció de fer les coses bé, de complir ells mateixos el que fan signar als seus treballadors.

Passats uns mesos, com era d'esperar, i tot haver tingut el recolzament de la meva metgessa al màxim, em comuniquen que em donen l'alta mèdica els de l'ICAM i que he de tornar al centre. Vaig sentir pànic absolut de pensar en la tornada, ansietat, plorant. No estava preparada. Vaig agafar les vacances reglamentàries, per poder mentalitzar-me durant un mes i veure si aconseguíem un acord per la meva sortida.

Acompanyament extern

En el procés d'acompanyament estic molt agraïda a l'Oficina per la No Discriminació de Barcelona (OND) i a l'Observatori Contra l'Homofòbia (OCH).

L'acompanyament de la OND va ser des de la vessant jurídica. Vaig anar i em van fer un redactat de les normatives i lleis que impliquen la responsabilitat d'acció per part del centre educatiu. Es va tractar la no discriminació per raó de sexe i el principi d'igualtat als centres educatius.

El Pla d'igualtat de gènere en el sistema educatiu, aprovat el 20 de gener de 2015, preveu, en el segon objectiu específic, promoure la coeducació i mesures concretes com establir propostes d'actuacions específiques per tractar situacions de conflicte de caràcter sexista o homòfob, o promoure la figura referent de coeducació dintre del consell escolar del centre. Em van fer esment a diferents lleis que amporen els meus drets com a professora, com a dona i com a lesbiana. La llei 12/2009, d'educació i la 17/2015, d'igualtat efectiva entre dones i homes on el seu articulat és central la coeducació, com a eina que ens encamini cap a una societat sense subordinacions culturals i socials entre dones i homes. A més, la normativa laboral reconeix el dret de les persones treballadores a no ser discriminades en el lloc de treball.

Penso que els valors de la coeducació, en els que crec fermament, han de tenir un caràcter continuat i transversal en el nostre sistema educatiu. Treballar el respecte a diferents maneres d'estimar i ser també és coeducació. Malauradament, a la Salle Bonanova no m'ho vaig trobar.

Van fer èmfasi en el deure d'intervenció de la Llei 11/2014, pel que fa els comentaris homofòbics que va dir la professora de l'institut poden constituir una infracció prevista en l'article 34,3 c), concretament el portar a terme actes que comportin aïllament, rebuig o menyspreu públic, notori i explícit de persones per causa de l'orientació sexual, la identitat o l'expressió de gènere. Aquest deure d'intervenció explícita que els professionals de l'educació, si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere, han de comunicar els fets als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent.

Cap d'aquestes accions es van portar a terme. La lesbofòbia de la professora era palpant i el més greu és que si no arriba a ser per l'alumnat, no ens haguéssim assabentat.

L'OND va concloure que l'obligació del centre era la d'activar els protocols pertinents, el de faltes i sancions davant situacions contràries a les normes de convivència a ESO i Batxillerat, que sanciona les conductes discriminatòries. El centre, concretament l'equip directiu, havia d'iniciar el procediment que preveu aquest protocol per a esbrinar els fets i aplicar les mesures educatives previstes en ell. Òbviament, no va passar. A més, en el seu escrit recomanava al centre l'elaboració d'un pla d'igualtat que inclogués un procediment d'actuació per abordar l'assetjament sexual per raó de sexe, orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere i violència masclista, també incloent en aquest pla altres tipus de situacions com pot ser la discriminació per motius com la diversitat funcional, ètnica, etc. Sincerament, dubto que alguna d'aquestes accions s'hagin portat a terme, no tinc la informació.

Des de l'Observatori, l'acompanyament va ser en la vessant psicosocial. Em trobava malament, la situació em generava molta angoixa i en moltes ocasions no sabia ben bé què fer, em paralitzava i tenia molts dubtes de com actuar. Amb l'acompanyament vaig resoldre dubtes. Volia justícia sobre la situació i veia que els encarregats de realitzar-la estaven mirant cap a un altre costat i les accions eren insuficients. Recordo que em posava molt nerviosa al parlar de la situació, del que estava vivint. Només em tranquilitzava la baixa laboral, el no haver d'anar al centre. Rumiava tot tipus d'accions per acabant fent justícia, per una qüestió moral i sentir-me bé amb mi mateixa però també, amb la meua visió de com ha de ser l'ensenyament i la convivència escolar. Vaig tenir un període de malsons i angoixa. Les visites a l'Observatori van ser continuades entre el febrer i el juliol de 2020 i em van ajudar a reduir l'angoixa i els plors del principi. Van anar minvant conforme estava més d'acord amb les decisions que anava prenent en tot el procés.

Ha passat més d'un any i personalment, aquesta situació m'ha fet prendre algunes decisions, Em vaig treure les oposicions per treballar a l'escola pública i començaré al setembre. Estic molt il·lusionada. Aquesta vegada, comentaré que sóc lesbiana des del principi, tant a companys com a l'alumnat. Per mi aquesta acció estarà integrada en el meu procés de recuperació, tot el que no vaig poder aplicar a La Salle Bonanova, ho vull fer ara. A vegades penso que hauria d'haver estat una referent per tractar aquestes temàtiques, no ho vaig fer, no tothom ha de ser "heroïnes", volia practicar la meua feina com a mi m'agrada i traslladant uns valors que amb les situacions que em vaig trobar va resultar impossible.

Vull que l'alumnat tingui aquesta informació de mi, no és essencial però sí important, ja que pot servir de referència i introduir o seguir treballant la temàtica de la diversitat afectiva sexual i de gènere. Estic segura que aquesta informació servirà per establir uns vincles. A més, una altra de les accions que estic pensant és que antics alumnes de La Salle m'envien sol·licituds d'amistat a Instagram. Abans no acceptava per la meua posició de professora però ara, potser accepto, i allà es donaran compte de la meua orientació sexual i així fer-me visible.

(8) Narrativa publicada en castellà perquè és l'idioma amb el que es va realitzar la narrativa i s'expressava la persona afectada.

NARRATIVA 2: UNA CONQUISTA DIARIA⁸

La LGTBIfobia es el reflejo de una sociedad poco educada en el respeto a la diversidad. Es un miedo infundado basado en la desinformación y estigmatización. En el peor de los casos, se transforma en agresiones motivadas por la ira o el miedo ante la incapacidad de entender un concepto tan básico.

No era la primera vez que sufría de acoso por ser gay. Desde los 11 años sufrí *bullying* en mi colegio concertado. De hecho, el acoso sistemático por parte de profesores y alumnos derivó en un abuso sexual cometido en unas colonias por parte de mis compañeros y ocultado a mis padres por la junta directiva para evitar manchar la imagen de la institución. Ahora vamos con la primera agresión que decidí denunciar. Fue el 3 de febrero de 2020, a las 1930 horas, aproximadamente. Al salir de la estación de Parets del Vallés, luego de haber asistido a una concentración contra las agresiones LGTBIfobias sufridas por un chaval en el Clot, noté que alguien me seguía. Eran tres chavales que ya me habían increpado en otras ocasiones y a quienes conocía por el pueblo, pero esta vez aprovecharon la soledad de la calle para intimidarme. No quise atenderles y, por eso, empezaron a mostrarse agresivos y alterados. Tras poco tiempo de ignorarles, comenzaron a preguntarme cosas y hacerme afirmaciones ofensivas. Cito algunas:

Entonces, ¿te gusta que te la metan hasta el fondo? ¡Qué asco!” ¡TE GUSTAN MÁS LAS POLLAS! ¡ESTÁS ENFERMO, MACHO! ¿Te gustaría comérsela a mi amigo? Le gustas (a lo que un amigo responde) ¡No, que asco, yo no estoy enfermo! ¡TIENES SUERTE DE VIVIR AQUÍ! ¡EN MI PAÍS, ESTARÍAS MUERTO PORQUE NO ES NORMAL! (entre otras cosas que no recuerdo).

Estaba asustado y me temblaban las piernas. Por suerte, llegué a casa y abrí la puerta del portal mientras me intimidaban. Al entrar, en el rellano de mi bloque, cerré la puerta y subí corriendo. Intenté mantener la compostura pero al ver a mis padres en el salón, me derrumbé. No podía ocultar lo sucedido. Se lo conté a mis padres, los cuales no supieron muy bien cómo actuar o qué pasos tomar. Vale decir que les he informado bastante al respecto, pues soy militante de un partido político que defiende los derechos del colectivo y voy a marchas y formaciones del colectivo LGTBI. Además de todo, me apoyan, pero esta situación les sobrepasó.

Al día siguiente, fuimos a la comisaría local a denunciar los hechos ocurridos y nos mandaron a los Mossos. Pensamos que la denuncia alejaría a los agresores, pero nada más lejos de la realidad, pues desde aquel momento comenzó un acoso diario por redes sociales, dado el confinamiento, tanto a mí, como a mis amigos y amigas.

Cuando entramos en la desescalada, me fui a caminar por la calle con dos de mis amigos y aparecieron dos chavales que nada tenían que ver con lo sucedido. Me amenazaron con pegarme si no retiraba la denuncia. Cogí el teléfono y llamé a los Mossos, con la sorpresa de recibir una negativa por ellos para enviar una patrulla, tal como le prometieron a mi madre. Denunciamos las amenazas a los Mossos. Dos semanas después, los agresores aparecieron de nuevo. Primero me increparon en el parque rodeado de más gente. Al regresar a casa y atravesar un callejón, noté que alguien me seguía. Luego, vi a uno de mis amenazantes y a un miembro de mi primera agresión conversando. Al final del callejón, el chaval me esperó mientras sentía la respiración del otro en la espalda. Me comenzaron a cuestionar el motivo de la denuncia, pero les ignoré, y comencé a sacar lentamente el teléfono de mi bolsillo. Me pegaron puñetazos y patadas mientras el tercero vigilaba. Una vecina de la zona estaba de paseo con su perro y le pedí ayuda, pero me ignoró completamente, supongo que fruto

del miedo. Mientras me pegaban, llamé al 112. Nunca olvidaré lo complicado de mantener la concentración con una operadora que no me tomaba en serio mientras me golpeaban. Seguro pensó "*este chaval está de broma*". Tras mucho insistir, me pasó con los Mossos. En aquel momento, los vecinos salieron a socorrerme.

Ni tras haber pasado peligro recibí ayuda de los Mossos. Cuando notan que eres joven no te toman en serio. Cito las palabras del agente "*No te pienso mandar ningún coche para esas cosas. Ahora no tenemos*" y me colgó. Por suerte, los vecinos llamaron a la policía local y esta llamó a una ambulancia. De camino al hospital, 20 minutos después, vi pasar el coche de los Mossos. Si no hubiese sido por los vecinos, estos me hubiesen encontrado apaleado. Aún me pregunto ¿qué situación considerarán como peligrosa? Frente a la situación que viví, sentí rabia e impotencia hacia las autoridades por asumir que se trataba de una pelea de chavales. Pedí una orden de alejamiento contra mis agresores pero me negaron mi derecho a tramitarla.

Tras salir del hospital, se puso en contacto conmigo el *Observatori contra l'Homofòbia* para concertar una fecha de atención. Me dieron cita dos semanas después del suceso pero la paz no duró tanto. Tras una semana de la agresión, se presentaron en mi casa. Mi madre y yo íbamos a recoger una citación en la comisaría de los Mossos, cuando al abrir la puerta de casa escuché unos gritos. Eran mis agresores. Empujé a mi madre dentro y cerramos la puerta mientras llamamos al 112. Empezaron a picar a todos mis vecinos para colarse en el edificio y a varios les insultaron. Tras ver que nadie abría, reventaron la puerta de abajo de una patada. Subieron a mi piso e insultaron a mi madre, mientras pateaban la puerta para intentar entrar. Tuvimos que contener a mi padre. Tras varias llamadas de vecinos de toda la calle, vinieron dos coches de Mossos y dos de la policía local y se llevaron a los agresores detenidos después de varios minutos de forcejeo.

Una semana después de los hechos anteriores, acudimos a una reunión con el *Observatori*, donde comprobaron que los Mossos habían hecho una denuncia donde la homofobia no era mencionada, luego de advertirles que se trataba del motivo principal de las agresiones.

Tuve miedo, aún se me acelera el corazón al escuchar gritos en la calle o el timbre de casa. Decidí, por seguridad, no ir a la parte antigua de Parets, lugar donde siempre rondan mis agresores. Tras un mes sin pisar gran parte de mi pueblo, me cansé, y fui con mis amigos. No salió bien. Nos vieron mis agresores y tras ignorarlos, uno me empujó y otros dos lanzaron varias piedras a mis amigos. Llamé a los Mossos y me volvieron a negar un coche de patrulla. Avisé a mis padres y nos quedamos mis amigos y yo en la plaza de la Vila.

Todos y cada uno de los sucesos los hice públicos en mis redes sociales. A nivel asociativo, el *Observatori contra l'Homofòbia* me ayudó psicológica y jurídicamente. El Ayuntamiento se puso en contacto conmigo sin saber qué hacer. Solo les pedimos una cosa: una condena pública de los hechos. Sin embargo, esto fue cuando la dirección LGTBI era llevada por un partido político diferente al de ahora, el cual tenía mucha despreocupación y desinformación sobre mi caso. Actualmente, dicha dirección la lleva otro partido y puedo percibir un cambio real. Por ejemplo, me llaman para saber cómo estoy y han reactivado las atenciones en el punto LGTBI.

En cuanto a los chavales, siento que hay un cambio en ellos. Por ejemplo, en el día de Sant Jordi me quedé a cuadros, porque fui al parque y me encontré con el cabecilla del grupo, pero esta vez me saludó de manera amigable y no tocó el tema ni pasó nada. Ese cambio me da esperanza. No busco una venganza para estas personas u otras que agredan, sino una asistencia, un cambio, se debe hablar activamente con ellos sobre qué es la homofobia. Algunos vecinos y vecinas piensan que siempre hago política y es que la política me ha

dado recursos, pero también tiene sus desventajas. Como públicamente representas unas siglas (JSC), todo lo que hagas lo consideran politizado. *iHasta piensan que yo he mandado a los chavales a pegarme!* Es un desgaste de energía brutal, tener que abrir el Facebook, ver que has hecho una reivindicación y hay dos o tres personas convenciendo al resto de no hacerme caso. Por otro lado, esto es señal de que algo de lo que hago es efectivo. Si provoca una reacción es porque le duele a alguien. Quién dice que hacer mi caso visible es hacer política, lo que realmente esconde es homofobia interiorizada.

He presenciado muchas agresiones LGTTBIfóbicas. Con respecto al camino que vengo recorriendo con mi caso, no considero que haya una meta, porque se trata de una maratón frente a un problema tan grave como la LGTTBIfobia. Incluso, esta denuncia no es para beneficiarme yo, sino para los chavales y chavalas que puedan vivir lo mismo. Es imposible que haya un cambio en el ámbito jurídico después de mi denuncia, por eso mi meta es visibilizar la homofobia todos los días, cada vez que se manifieste. Se trata de una pedagogía diaria.

La Generalitat invierte poco en servicios públicos y de forma centralista, sin tener en cuenta el territorio. Sería importante que hubiera más inversión en los Mossos, pues a veces están en mínimos y faltan agentes en las comisarías de fuera de Barcelona; una imagen que contrasta con la capital, donde la inversión es más notable. Además, falta sensibilización. En Mollet, se forma a los Mossos pero solo como agentes. Se requiere una formación continua, que una vez al año acudan a una charla. Tienen que conocer que la homofobia es una vulnerabilidad social y que se trata de un problema real. Con la violencia de género ya lo tienen más interiorizado, por suerte para dichas víctimas, pero con personas LGTTBI no sucede eso. No hay un marco específico o al menos, no lo aplican.

NARRATIVA 3. LA HOMOFOBIA SOBREPASÓ LA MÚSICA⁹

Soy un chico de 23 años que vive en Esparreguera y que actualmente está estudiando Artes gráficas en un instituto de Cornellà. Una de mis grandes pasiones es el baile, específicamente he sido autodidacta para aprender a bailar flamenco, llegando a ejercer de profesor.

Durante mi vida la homofobia ha estado presente en diversas ocasiones. No tenía problemas dentro del colegio. Siempre he sido muy "*mujeriego*" desde pequeño, el típico joven que ligaba mucho y eso parece que te hacía respetar. Desde los 13 años, me ganaba mi imagen de heterosexual mientras quedaba con otros chicos, por supuesto, eso no lo sabía nadie. Mi relación con los amigos era muy normal. En el patio estaba siempre con chicas porque no me gustaba el fútbol, que capitalizaba casi todo el espacio.

En mi contexto, se pensaban que ir con solo chicas era más de *heterosexual machito* pero lo pensaban porque no tenía lo que se entiende como pluma, por mi forma de ser y expresarme.

Fuera del colegio era otra historia, ahí ya no me sentía tan bien, había discriminación. Ya desde que tenía 7 - 8 años había chicos que me venían a esperar fuera del colegio para insultarme porque hacía danza, queriendo transmitir al resto que no era tan "*ligón*" sino un pedazo de maricón. Venían de otros colegios públicos ya que al ser de un pueblo, de 22.000 habitantes, todo el mundo se conoce y yo era el único chico que hacía danza. Estos chicos venían a una vitrina que había en el salón de baile a reírse de mí un rato y luego me esperaban a la salida trasera del colegio. No quería meter a nadie en esto, por lo tanto les decía que vinieran a una calle que hay detrás del colegio, me iba caminando a esa calle y ellos me seguían y les plantaba cara, me amenazaban con escupirme y me insultaban pero nunca llegaron a pegarme. No quería que los demás se enteraran que había chicos que me

(9) Narrativa publicada en castellà perquè és l'idioma amb el que es va realitzar la narrativa i s'expressava la persona afectada.

estaban llamando maricón porque quería mantener mi imagen. Por la calle, también me llamaban "maricón" por el tema de la danza. Esto fue continuado hasta que me apunté a clases de flamenco.

Para mí la homofobia es el asco, rechazo, odio y desprecio a hombres que pueden tener actitudes o rasgos femeninos y me ha hecho sentir desprecio a mí mismo. La gente no me llamaba maricón por pluma sino porque hacía danza, para que luego cuando decidiera salir del armario me pudieran "meter en el saco" de esos que tienen pluma. El rechazo que yo mismo tenía por la pluma, era de pensar que tener pluma era lo peor y que tenía que acabar con ella, básicamente lo hacía porque sabía que tarde o temprano debería salir del armario, y no quería que me relacionaran con esa manera de ser. Por suerte crecí y todas esas ideas se me fueron de la cabeza y comencé a estar orgulloso de cómo soy y de la manera de expresarme.

El odio en 4 paredes

Antes de contar la situación discriminatoria por la que tuve contacto con el Observatorio Contra la Homofobia, brevemente quisiera comentar que no es la primera vez que tengo un problema en un espacio de ocio nocturno. Hace 2 años, en una discoteca de Cornellà, un trabajador de seguridad me echó cuando esperaba delante de los lavabos de mujeres, esperando a mis amigas. Un portero dijo que me apartara de ahí, y al no hacerlo, ordenó a otra persona "echa a la princesita" y me sacaron de malas formas.

El 9 de febrero de 2021 fui con unas amigas a una discoteca del municipio, entramos sobre las 3.30 horas y me encontré con un chico de Olesa de Montserrat, con el que llevaba hablando un par de semanas y estuvimos juntos, nos gustamos.

Este chico debía irse sobre las 5.00 y, después de estar un rato con nuestros amigos, decidimos ir al lavabo para tener más intimidad. En el baño había muchísima gente, estaba lleno, decidimos ir al último de la fila, que estaba libre y era un poco más ancho. Entramos y empezamos a besarnos mientras nos desabrochábamos las camisas, sin la intención de ir más allá. Mientras estamos en el baño recibe un mensaje, por parte de una amiga, avisando de que fuera a la entrada de la discoteca, que se marchaba ya para Olesa.

De repente, la puerta del lavabo se abre de un golpe. Nuestra reacción fue abrocharnos, me asusté pero no pensé que fuera a pasar nada malo. Vimos que era un hombre del personal de seguridad y me apresuré a decir; "tranquilo", "ya salimos", lo que queríamos era acabar de abrocharnos las camisas. El hombre pega un portazo, entra, cierra la puerta y nos dice "maricones". En ese momento, empecé a asustarme y a agitarme "no estamos haciendo nada, tranquilo, ya salimos". Antes de acabar la frase me agrede con un guantazo. "¿Qué estás haciendo?", le pregunté levantando el tono y empiezo a pedir ayuda. Estábamos en un baño y la gente escuchaba la tensión de la situación.

El portero me agrede dos veces más con golpes fuertes, intensos, que me cuesta recordar al darme contra la pared del lavabo fruto de uno de los golpes. Al otro chico no le llega a agredir. Es ahí cuando empiezo a asimilar que lo que estoy viviendo es homofobia.

Abre la puerta, el chico que está conmigo sale, le digo que se vaya, mientras el portero me coge del cuello con fuerza y me saca cabizbajo. Me intenta sacar a la fuerza del baño y yo empiezo a gritar, a llorar, y me siento muy agitado físicamente. La agresión sigue con una amenaza explícita ¿o te callas o te meto un cabezazo?. Consigo tirarme al suelo, me quejo, sigo chillando y lloro desconsoladamente. En ese momento, un chico que me conoce intenta

alejarse al agresor, "déjalo, déjalo" y llega el jefe de los porteros para llevarme a un sitio más alejado y calmado. Accedo a ir con el conocido y el jefe de los porteros a ese sitio. Me piden que me calme y me ofrecen consumiciones y pases VIP para futuras ocasiones. La sensación que tuve es que intentaban comprarme, me repitieron en varias ocasiones de solucionar la situación de forma amistosa pero que no denunciara, que la discoteca no pasaba por buen momento y me prometen que el portero que me agrade no volverá a trabajar. No me creía nada.

Aparece mi hermano, que también estaba en la discoteca con sus amigos y le avisan de todo lo que acaba de suceder. Nos vamos a la entrada de la discoteca y allí continúan con los ofrecimientos. Mi hermano y yo pedimos el DNI y el nombre de la persona agresora pero en ningún momento acceden a facilitarnos esa información. Entiendo que algún portero llamó a los Mossos d'Esquadra, que se encontraban en el mismo recinto con el ánimo de apaciguar. Nos dice que podemos ir a denunciar a una comisaría. No estoy nada contento con esa actuación. Acababa de recibir una agresión homófoba, así lo sentí, y me iba de la discoteca con mi hermano afectado y sin el nombre de esa persona ya que no la identificaron. Además, dadas las circunstancias, discutimos con la policía, levantamos el tono de voz, chillamos y nos llegaron a decir que era mejor que nos fuésemos.

Al día siguiente, me pongo en contacto con el Observatorio Contra la Homofobia y me asesoran sobre los pasos a seguir. Primero, voy al CAP donde me dan un parte de las lesiones ocasionadas por la agresión, tomo fotos de mi estado físico y, por la tarde, voy a denunciar a los Mossos d'Esquadra.

La rabia se empodera de mí durante esos días. Sé que el itinerario oficial de denuncia puede llegar a ser costoso y estoy interesado en hacerlo público. Desde el Observatorio, me proponen hacerlo de manera conjunta y avisan de las posibles consecuencias emocionales de hacerlo público, y ofrecen el acompañamiento psicosocial para gestionar la situación. Así mismo, me ofrecen la asistencia de una abogada para poder personarse como acusación particular en la causa.

Hacemos un comunicado público con la intención de problematizar lo sucedido y que la homofobia sigue presente en diferentes ámbitos de nuestra vida. Esa semana se convierte en una locura. Una vez se hace viral, múltiples medios de comunicación se ponen en contacto conmigo. Decido derivar gran parte de la atención de los medios al Observatorio que se encarga de transmitir lo sucedido según mi narrativa, para condenar mediáticamente este tipo de actitudes.

Me gustaría resaltar que el alcalde de Esparreguera, Eduard Rivas, se pone en contacto conmigo y mi familia, se interesa por mi estado y se reúne con todas las partes (también con la discoteca). Así mismo, nos reunimos con el OCH y el Ayuntamiento, al interesarse por la situación, y ver qué acciones podemos llevar a cabo. Fue una semana muy convulsa, una entidad feminista de Esparreguera, La Turbina, propone realizar un acto de rechazo y condena a la agresión en la plaza del Ayuntamiento. El 19 de febrero, por la tarde, se lleva a cabo la concentración, coordinada conjuntamente por la Turbina, el OCH y el Ayuntamiento de Esparreguera, donde todos los grupos parlamentarios aprueban una moción a favor de los derechos de las personas LGTTBI y condenando las agresiones/discriminaciones por motivos de orientación sexual, identidad y/o expresión de género. Hay actuaciones artísticas, actúan els castellers con una torre contra l'LGTTBIfobia, los grupos parlamentarios leen la moción aprobada y el acto finaliza con la lectura del manifiesto elaborado por el OCH y un minuto de silencio.

No he transitado solo

Para acabar, quiero agradecer lo apoyado que me he sentido durante todo el proceso. No es una situación agradable, ya había topado con la homofobia, pero fue la primera vez de verlo tan crudo y sentirme tan indefenso. No tuve tiempo de sentir miedo. La respuesta de la ciudadanía, de la gente de Esparreguera, de los medios de comunicación y los recursos facilitados por el Observatorio me llenaron de fuerzas para seguir. Si tuviera que remarcar algo negativo del proceso, destacaría la insistencia de algunos medios de querer hablar conmigo, y todo y que asumo las consecuencias porque fui yo quién decidió hacerlo público, el trato de presión continua de algunos medios hacía sentirme incómodo. Solo quería que los medios sirviesen de altavoz y problematizasen una situación que, por desgracia, sigue pasando más de lo que nos creemos. Por suerte, mi familia, mis amistades y el Observatorio *"pararon todos los golpes incómodos"*.

El proceso judicial sigue vigente. Al poco tiempo de la agresión emerge la pandemia sanitaria y se detiene absolutamente todo, aunque voy a declarar en verano de 2021 y no mencionaré nada ya que sigue su curso.

NARRATIVA 4: SER LGTTBI AL POBLE

Sóc l'Isaac, visc a Prades i de mi neix la Gal·la Rouge, un personatge drag queen. LGTTBI-fòbia al món rural

Per a mi, l'LGTTBI-fòbia es relaciona amb aquelles persones que tenen por a allò desconegut. Les que arriben a agredir verbal o físicament sembla que, d'alguna manera, tinguin por a allò que no entenen, a lo que no se'ls ha explicat. Està clar que la societat ha avançat molt en tot aquest tema però encara segueix sent un tabú. No està ben vist, encara costa. Tot això és fruit de la manca d'informació, de visibilització i d'acceptació de la diversitat. Falta que moltes persones vegin la realitat de l'ésser humà, que no només existeix l'heterosexualitat. Des que existeix la humanitat, existeix tota la diversitat sexual que estem començant a veure actualment. És cert que aquesta diversitat és més visible ara però crec que al no ser coneguda per tothom, en moltes ocasions s'actua atacant i agredint a aquella persona que és diferent, potser pensant que així canviarà cap a lo "normal". Tot es basa en que s'hauria de potenciar aquesta visibilització i deixar enrere la idea de que l'únic que existeix és l'heterosexualitat, el que entenem com a "normatiu", com si tot l'LGTTBI fos modern. *Doncs no, no en té res de modern! Tota la vida que ha existit!*

Sobretot al món rural falta molta informació a tractar en relació al col·lectiu, sobre com són les persones que en formen part. Sol passar que, fins i tot algunes persones LGTTBI agredeixen a d'altres perquè no les accepten o no les accepten en la seva família o el seu entorn. A causa d'aquesta manca d'acceptació pròpia es rebutgen a sí mateixes i a les persones que s'expressen i viuen lliurement. Tot això es veu molt més accentuat als pobles i fora de les grans ciutats. Aquí hi ha molta feina a fer. Un dels principals problemes és que la predominància de la població envellida, que encara porta posades les ulleres del franquisme, és molt notable. Hem de pensar que moltes persones han viscut massa temps rebent missatges molt negatius sobre el col·lectiu LGTTBI, com que era el mateix a estar malalt, haver rebut una mala educació, etc. A la ciutat tot és més fàcil perquè la diversitat és molt més visible i acceptada. Si et vols mostrar tal com ets, probablement ho puguis fer amb més facilitat i si no, pots anar a algun barri proper on no et coneixi ningú, i potser pots moure't amb més tranquil·litat, cosa que no passa als pobles petits. A la ciutat, una parella homosexual pot passejar tranquil·lament pel carrer i ningú s'estranyarà. Però en canvi, als pobles és molt més fàcil que, com a mínim, la gent es sorprengui *"Oh, mira! Aquests dos són parella!"*, perquè, a més, tothom et coneix. Poca informació se li escapa a la gent del poble que, a més, sol ser molt xafardera. Una parella homosexual caminant a les zones

rurals encara sobta, pel que manca sensibilització, per a que arribi el dia que la gent no es sorprengui i no hagi la possibilitat de que aquesta estranyesa es converteixi en rebuig i, en el pitjor dels casos, en discriminació i agressió.

Deixant sortir a la Gal·la: l'agressió

Des de petit que, per Carnaval i en algunes festes, em vestia de nena. Recordo dir als meus pares "Jo em vull posar aquest vestit!". Ho veia com una disfressa. Pensava que, com que per Carnaval tothom es disfressa, la gent pensaria que jo també anava disfressat, tot i que realment el que buscava era l'oportunitat de treure una altra part de mi que sentia com a pròpia, sense amagar-me i, fins i tot, estant ben vist. A mesura que vaig anar creixent, volia enfortir aquesta part de mi i també que la gent del meu entorn la veiés. Poc a poc vaig anar agafant confiança en mi mateix i cada cop amagava menys la meva orientació sexual. Recordo que començava a dur pantalons acampanats, com les meves amigues, perquè no m'importaven els estereotips. En tot aquest camí m'ha ajudat molt la meva germana. Ella va ser la creadora de la Gal·la. Sempre ha estat un pilar molt important per a mi, m'ha recolzat molt també en tot el que ha tingut a veure amb la meva orientació sexual i en el seu moment va batejar la Gal·la i li va posar de cognom Rouge, vermell, que era el color preferit de la meva àvia. El 2019, l'any que les dues van morir, vaig decidir presentar-me públicament com la drag queen Gal·la Rouge. Des d'aquell dia, surto en totes les festes del poble i en tots els aniversaris com a Gal·la. Fins i tot, algun dia en el que no hi ha res especial, de manera que aquesta part més amagada de mi comença a aparèixer, fent-se Gal·la cada cop més visible.

Sento que necessitava fer conèixer la Gal·la al món, tant per mi com per trencar estereotips, per fer veure que cap persona ha de vestir d'una manera determinada.

Suposo que visibilitzar així aquesta part de mi, amb nom i cognoms, i més en un poble, va ser el detonant per a incitar el despreci i l'agressió que vaig viure. Crec que això va fer que els agressors tinguessin més ganes de silenciar-me, tot i que encara ara no sé qui va ser, ni si era una persona o eren més. La Gal·la va ser molt ben rebuda per molta gent del poble que realment em recolzava. Tot va començar amb dues primeres cartes anònimes que vaig rebre plenes d'insults. Com que al llarg de la meva vida he hagut d'escoltar i aguantar molts insults per la meva orientació sexual i per ser drag queen, no ho vaig veure com una novetat i no li vaig donar importància. Vaig pensar que era cosa d'algú que s'avorria però unes setmanes després, vaig rebre una tercera carta en la que m'amenacen directament.

En la carta em demanaven que "canviés i em comportés com una persona normal, o que marxés de Prades". Mencionaven a la meva família i en com d'averkonyida deuria d'estar, incloses les persones difuntes, i acabava amb "No et tornarem a repetir res més, ja veuràs el que passarà si no fas cas". En un primer moment vaig arribar a plorar, no podia creure que una cosa així m'estigués passant. Al poble, tothom ens coneixem i saben que sóc gai i que faig drag. Va ser un cop fort que no podia processar immediatament. Vaig pensar "M'heu vist néixer i créixer aquí... Com em podeu escriure coses tant horribles i a més de forma anònima?". Realment no sentia que em tocaven només a mi, també sentia que tocaven a la Gal·la i als meus morts directament. Quan vaig assabentar-me, vaig ser conscient de l'amenaça i de treure forces per denunciar. A més, vaig decidir fotocopiar la carta, escrivint-hi "Grup homofòbic de Prades, no tinc por. Signat: Isaac, Gal·la i família" i vaig empaperar tot el poble per a que la poguessin veure, fins i tot les persones que la van escriure. També vaig compartir-ho a les xarxes socials i, al cap d'una hora, m'estava escrivint gent de tot el món, donant-me suport. El dia següent, al matí, em van contactar un munt de mitjans: cadenes de televisió, emissores de ràdio, diaris... No m'esperava que, en tan poques hores, m'escrivís tanta gent, ni que el cas tingués tanta repercussió.

Un cop de realitat: la importància de la visibilització de l'LGtBI-fòbia i la lluita per a eradicar-la

Si això m'hagués passat un any i mig enrere, no hauria denunciat per por a represàlies, ni tampoc hagués empaperat el poble ni posat res a les xarxes socials. Ho hauria deixat estar i potser si hagués anat a més, no ho hagués parat, però vaig agafar forces per la meua família i per mi. Vaig entendre que allò era una agressió psicològica, per molt que no hagués estat un cop de puny o una patada, feia molt mal. Fins i tot, costava més d'alleujar i curar. A dia d'avui estic bé però quan penso en tot el que deien les cartes, encara em segueix afectant. És per això que em proposo ajudar en tot el que pugui per a què ningú més passi pel que jo vaig passar.

Després de denunciar vaig rebre molt suport per part de moltes associacions i entitats LGtBI, tant estatals com internacionals, de diferents llocs d'arreu del món, que en assabentar-se del que havia passat, van contactar amb mi oferint-me ajuda en el que em calgués. Tot i que va ser un bombardeig d'atenció molt fort, vaig sentir molt escalf. Em va sorprendre molt també que em contactessin tantes persones a títol individual, recolzant-me i condemnant els fets. Penso que en ocasions com aquesta es nota la feina feta des del col·lectiu, que persones desconegudes també s'afectin i demostrin el seu descontent amb agressions alienes demostra que hi està havent un avenç. Una de les coses més esperançadores és veure com la canalla puja amb una mentalitat més oberta, escolten i respecten més. Moltes de les persones que em van escriure eren nens, nenes i adolescents. Fins i tot n'hi va haver que van fer treballs sobre la Gal·la. Així comencem a veure que les noves generacions estan veient més enllà de l'heterosexualitat i que deixen de banda els estereotips relacionats amb LGtBI.

Tot i això, vaig veure una cosa molt clara: en una ciutat amb més recursos disposes d'informació i persones que t'orienten i t'ajuden si pateixes una situació així però, a les zones rurals encara no existeix això. Arrel de la meua experiència vam decidir crear a Prades l'associació Ohana, tant per a donar a conèixer la diversitat LGtBI com per ajudar a aquelles persones del col·lectiu que ho necessitin. Volem intentar evitar les agressions de qualsevol tipus i també que les persones realment puguin viure la seva pròpia vida, sense haver-se d'amagar ni marxar del poble per por del què diran i pensant que a la ciutat això no els hi passarà. La solució no és marxar per a sentir-te acceptat. En relació a tot això i després de tot el succeït, vaig decidir-me a escriure un llibre, que pretenc que valgui tant per les persones del col·lectiu com les que no en formen part, explicant que hi ha molt més enllà del que ens han dit que era "normal".

És cert que a vegades hi ha bones notícies que ens arriben sobre la visibilització i acceptació del col·lectiu LGtBI però, cal tenir molt present que això només és una petita part de tot el que passa en relació a això. Darrera d'aquesta petita part, hi ha una part més gran, on hi ha les agressions, l'odi i el patiment que provoca tota aquesta LGtBI-fòbia. Encara falta fer més visibles totes aquestes violències perquè, a vegades, s'explica que cada cop hi ha més tolerància i correm el risc de creure que per això no hi ha agressions. Per aquest motiu falta visibilitzar-les, totes i cadascuna d'elles.

5.3 L'impacte de la pandèmia en les discriminacions per LGTBI-fòbia

El 2020 ha estat clarament marcat pels impactes de la Covid-19 en tots els àmbits de la vida i també en les discriminacions, que en la majoria de casos s'han vist exacerbades, tant pels efectes de la pandèmia com per les mesures que s'han adoptat per a fer-hi front. És per aquest motiu, que l'informe d'enguany incorpora aquest apartat específic on s'exposen quins han estat els impactes detectats i rellevants en les persones afectades per una discriminació/agressió per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere, com per a les entitats que treballem en l'àmbit de la lluita contra les discriminacions i, per tant, també en el seguiment i resposta que s'ha pogut donar a les discriminacions durant aquest any¹⁰.

L'any 2020 ha estat fortament marcat per la situació de pandèmia viscuda, que ha generat una sèrie d'impactes sobre la població en general, i també ha tingut uns impactes específics en problemàtiques estructurals prèvies, com és el cas de l'LGTBI-fòbia. Abans d'entrar a analitzar quins han estat els impactes específics sobre les dinàmiques discriminatòries per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere, des de l'OCH es vol evidenciar que la pandèmia ha generat també una sèrie de vulneracions de drets sobre les persones que acompanyem. En destaquem:

- Les restriccions i mesures imposades arrel de la pandèmia no han tingut en compte les necessitats específiques de col·lectius que es poden trobar en situacions de vulnerabilitat, fet que ha impactat en l'accés a serveis bàsics, a rebre un tracte de qualitat, en la seva salut mental i en la resta d'activitats del dia a dia, de manera diferenciada de la resta de la població.
- S'ha detectat una estigmatització de determinades persones i/o col·lectius. És el cas de les persones joves, també les LGTBI, a qui s'ha titllat d'irresponsables i de ser les principals transmissores del virus (Oficina per la No Discriminació, en premsa).
- S'ha produït una fusió entre l'espai públic i privat i un desdibuixament de drets i llibertats a causa de les restriccions.

Si ens fixem en els **impactes específics** que la pandèmia ha comportat en les discriminacions per OSIEG, detectem algunes tendències transversals:

- La situació pandèmica ha agreujat sentiments de por, inestabilitat, angoixa, fatiga emocional generalitzada influint en les vivències LGTBIfòbiques, comportant que algunes vulneracions de drets i discriminacions s'hagin expressat amb uns nivells de tensió i violència més elevats.
- La pandèmia ha donat més poder a determinats col·lectius, com les forces de seguretat o la pròpia ciutadania (els anomenats popularment com a "polícies de balcó") i, en determinades ocasions, això ha servit d'escut per justificar situacions i actituds discriminatòries que ja existien: la manera com aquests col·lectius gestionen els conflictes vinculats amb la pandèmia es basa en els estereotips i prejudicis que tenen cap a determinats col·lectius, com pot ser el col·lectiu LGTBI.
- La Covid-19 també ha impactat en els espais on es discrimina. Les discriminacions vinculades a problemes de convivència en habitatges i comunitats de veïns i veïnes s'han incrementat durant la pandèmia. Conflictes exacerbats per les restriccions de

(10) Aquest apartat inclou les conclusions extretes per part dels diferents professionals que componen l'OCH en els debats i reflexions sobre l'impacte de la pandèmia en el fenomen de l'LGTBI-fòbia durant el darrer any.

moviment, que no haguessin arribat a escalar en un altre context, i que activen els estereotips i els prejudicis ja existents. Especialment greus han estat les situacions en què els agents discriminadors/agressors estan dins el propi habitatge, violència familiar i/o del nucli de convivència. Tanmateix, en aquest 2020, les persones amb accés a Internet hem intensificat la nostra comunicació virtual, exacerbant l'odi per un canal intensificat durant tot l'any. Per aquest motiu, les incidències a internet i xarxes socials han augmentat de forma significativa. D'altra banda, s'ha observat una clara davallada de les discriminacions en espais d'oci i del dret d'admissió, com a conseqüència clara de les restriccions de la pandèmia.

La pandèmia també ha tingut un clar impacte en la feina dels nostres serveis, influint en el tipus i la qualitat de l'atenció que s'ha pogut donar a les persones afectades per aquesta problemàtica. A trets generals en destaquem les següents:

Adaptació a noves funcions i necessitats:

- Ha hagut un desbordament pràcticament generalitzat de les necessitats bàsiques de les usuàries, que ha fet necessària una reconversió de les funcions per assumir tasques de caire més assistencialista.
- S'han hagut de crear formacions i atencions enfocades en el benestar emocional, de manera que, durant la pandèmia es va eixamplar l'atenció psicosocial a tot el col·lectiu LGTTBI, sense la necessitat d'haver viscut una situació discriminatòria.
- El servei d'assessorament legal i jurídic va quedar força aturat en els mesos de confinament total però, en canvi, van augmentar les demandes d'atencions psicosocials.

Detecció de situacions discriminatòries i qualitat de l'atenció:

- En alguns casos, la virtualitat ha dificultat la detecció de situacions de discriminació, ja que ha estat més difícil crear l'entorn de confiança i empatia que facilita la detecció.
- Tot i mantenir la demanda d'atencions psicosocials, la qualitat de l'atenció s'ha vist reduïda per les restriccions de presencialitat, dificultant una adherència terapèutica mínima o una atenció basada en un espai segur i amable (comunicació des dels nostres espais de convivència).
- L'atenció s'ha vist especialment dificultatada en els casos en què la persona víctima no té un espai segur on explicar la seva situació, de manera que l'atenció virtual no acaba de ser efectiva en aquestes situacions.
- Els canals telemàtics deixen fora a les persones que no tenen els mitjans i les habilitats per utilitzar-los (bretxa digital).
- Hem detectat un increment de les incidències a través dels canals telemàtics (app de denúncia); l'ús de les xarxes socials o el whatsapp que es va oferir durant els mesos de confinament total amb major quantitat d'hores.

5.4 Quadre de consensos i dissensos

CONSENSOS	DISSENSOS
<ul style="list-style-type: none"> • Necessitat de pedagogia com a promotora de canvi social en quant a la diversitat afectivo-sexual. • Tot i que l'agressió/discriminació soferta sol ser una experiència nova, coneixien d'altres agressions i/o discriminacions patides pel col·lectiu LGTTBI. • No s'imaginen l'episodi viscut fins que esdevé. • Les participants defineixen l'LGTTBI-fòbia com el resultat d'un rebuig cap a la seva orientació sexual i/o identitat de gènere. • La discriminació es presenta de manera interseccional. • La Covid-19 ha fet que les persones afectades es trobin en una situació més greu de vulnerabilitat, afectant en l'àmbit privat d'una manera més greu. • La situació de la pandèmia ha afectat en els recursos per poder abordar les incidències amb normalitat. • Agraeixen l'acompanyament, tant psicosocial com legal, de l'Observatori Contra l'Homofòbia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Diferents graus de conseqüències psicosocials. • Les participants assenyalen diferents problemàtiques entorn l'LGTTBI-fòbia: sistema cisheteropatriarcal; prejudicis cap al col·lectiu; discursos d'odi legitimats per l'extrema dreta; manca de referents. • Atenció rebuda per les administracions públiques i pels cossos i forces de seguretat • Exposició pública com estratègia de reparació de dignitat en un primer moment. • Afectació psicosocial de les experiències discriminatòries viscudes. • Itinerari jurídic i/o legal com a única estratègia de reparació de dignitat. • Percepció de la categoria víctima com una etiqueta que genera subjectivitat.

6. CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

6.1. Conclusions generals

El 2020 l'Observatori Contra l'Homofòbia ha registrat el major nombre d'incidències (189), que representa un increment de 18,12% respecte de l'any anterior. Aquest augment pot estar motivat per un creixement de conductes discriminatòries i/o agressions o, bé, perquè augmenta el nombre de persones afectades que, finalment, decideixen comunicar la situació viscuda. El registre d'incidències ens serveix per indicar algunes pautes sobre la situació d'LGTTBI-fòbia a Catalunya.

En termes generals el col·lectiu d'homes gais continua sent el que més incidències reporta, arribant aquest any a 73,7%, quasi una tercera part del total. El percentatge de les incidències registrades pel col·lectiu trans i per dones lesbianes i bisexuals ha variat.

En 2020 hem experimentat un increment d'incidències registrades pel col·lectiu trans, sent el segon any que registrem les incidències especificant si han afectat a dones o homes trans, afectant quasi en la seva totalitat a dones trans (12,5% dones vs 1,9% homes trans). Aquesta diferència entre el col·lectiu d'homes i dones trans pot ser deguda a diversos factors, tot i que Coll-Planas i Missé (2018) destaquen: la major dificultat i menor oportunitat laboral per a les dones trans, més exposició a situacions d'assetjament i discriminació i més visibilitat corporal (tenen menys "passing").

En relació amb les dones lesbianes succeeix el contrari. Aquest 2020 ha davallat el registre d'incidència quasi 3 punts. El col·lectiu bisexual i intersexual es manté estable i continuen sent molt invisibles, registrant un baix percentatge d'incidències o bé inexistent; com ha estat en ambdós col·lectius en el 2020. Ignacio Elpidio Domínguez ja assenyala en el seu llibre *Bifòbia* (2017) que una de les característiques principals és la seva invisibilitat, fora i dins del col·lectiu. Tanmateix, l'informe *Diagnòstic de les diferents realitats, posicionaments i demandes de la població intersexual/ amb DSD*¹, realitzat per l'Ajuntament de Barcelona, alerta de la preocupant invisibilitat del col·lectiu i d'escolta de les seves demandes, perquè aquesta invisibilitat podria contribuir a la no expressió de situacions discriminatòries.

En el 2020 no hem registrat incidències en el col·lectiu bisexual, intersexual i heterosexual que tendeixen a un baix o inexistent registre d'incidències. Segons aquestes dades registrades, sembla necessària la realització d'actuacions que arribin als col·lectius que es troben més invisibles, com ara les dones lesbianes, les persones bisexuals, trans i intersexuals i donar a conèixer la Llei 11/2014 a tota la societat perquè qualsevol persona amb una orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere no normativa pot veure's involucrada en un episodi LGTTBI-fòbic. En aquest sentit, **aquest any hem registrat una incidència d'una persona asexual.**

La mitjana d'edat de les persones que pateixen una agressió/discriminació i que ho comuniquen a l'OCH és de 33,8 anys i es manté estable al llarg dels anys. Les franges entre els 18 i els 45 anys esdevenen més de tres terços de totes les incidències, sent les franges de 26 a 35 i de 36 a 45 anys les més nombroses. En canvi, les persones que se situen als extrems del contínuum, sobretot les persones d'edat més avançada, són les que menys incidències registren. Això pot ser degut a les implicacions que pot tenir el fet de denunciar, com podria ser la sortida de l'armari (Mesquida González et al., 2017).

(1) L'informe pot consultar-se al següent enllaç: https://ajuntament.barcelona.cat/feminismes-igtbi/sites/default/files/documentacio/p_4.2_diagnostic_interesex_cat_.pdf

En relació a la distribució territorial de les incidències, tot i disminuir considerablement respecte l'any anterior el percentatge en 20 punts, **destaca l'alt percentatge d'incidències que es registra a Barcelona ciutat (40,1%)**. L'elevat nombre d'incidències a l'àrea de Barcelona ciutat pot estar motivat per la creació del Centre LGTTBI; espai que aglutina diverses entitats històriques de l'associacionisme LGTTBI de la ciutat de Barcelona i que està ubicat en el ple centre de la ciutat, en un dels districtes amb més visibilitat per al col·lectiu LGTTBI (Guasch, 2011) i aquesta visibilitat pot contribuir al coneixement dels recursos i serveis que ofereix l'OCH. També, pot ser degut a una millor coordinació i al treball en xarxa entre les diferents entitats, de manera que ens fem més visibles i conegudes per la ciutadania. A destacar en aquesta tasca el protocol per tractar les situacions d'LGTTBI-fòbia a la ciutat de Barcelona. Hem registrat incidències en 45 localitats diferents, sent la gran majoria en la Província de Barcelona.

A pesar que la distribució territorial ens aporta un coneixement general de les diferents àrees geogràfiques analitzades, aquestes són més concises quan es calculen tenint en compte la projecció territorial; és a dir, tenint en compte la proporció poblacional a cada territori. En aquest sentit, **la projecció territorial de les incidències registrades a les quatre províncies de Catalunya continua amb un patró similar als darrers anys, sent Barcelona la que registra un major percentatge, seguit de Girona, Tarragona i Lleida**. Fora de la ciutat de Barcelona, el registre d'incidències es situa als nuclis urbans de Catalunya amb més població, com poden ser L'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Terrassa, Tarragona, Manresa, Girona, o Sabadell. En el 2020, el percentatge a Barcelona ha estat molt similar, ha augmentat en Girona i Lleida i ha disminuït en Tarragona. Tanmateix, continuem tenint la necessitat de coordinar-nos amb entitats, administracions i personalitats d'aquests territoris per publicitar-nos i donar a conèixer els nostres serveis, amb l'objectiu d'incrementar el nostre impacte territorial i estendre'l a tota Catalunya.

La gran majoria d'incidències s'han registrat els mesos de gener, juliol i agost (11,9% respectivament) i sembla que, en comparació amb els anys anteriors (període 2017-2018), aquest s'ha avançat un mes; destacant els mesos d'abril, juliol i setembre en les dades obtingudes el 2017 i 2018 i desembre l'any 2018. Els resultats d'aquest 2019 es podrien explicar per la celebració de les festes de nadal i pel gaudiment de les vacances; moments en que les persones tendim a sortir i/o relacionar-nos amb més persones. **El 41,9% de les incidències es produeixen en cap de setmana**, sent en temporalitat més reduït que la resta de la setmana. Això suposa que si fem la projecció temporal, gran part del registre d'incidències i l'inici de la seva gestió s'ha de realitzar en els cap de setmana on els recursos acostumen a ser més minsos.

La gaifòbia continua sent la vessant discriminatòria que més incidències registra (59,3%), el que representa més de la meitat de les incidències registrades i una xifra molt similar a l'any passat. Aquest fet pot ser degut a la visibilitat de les pràctiques afectives en els espais públics i privats.

El mitjà de discriminació majoritari de les situacions discriminatòries registrades s'han produït de manera presencial, amb un 69,8%, amb molta diferència de les següents tipologies. Tanmateix, cal destacar que les discriminacions realitzades virtualment han augmentat en consideració aquest any, amb quasi un quart del total de les incidències (21,7%). Per sota del llindar del 5% en trobem els mitjans de comunicació i el suport físic, com poden ser pintades, graffitis o cartelleria amb contingut LGTTBI-fòbic.

Pel que fa les dades sobre el **context**, cal **recalcar, que la majoria d'incidències es produeixen en l'espai públic (62,9%), concretament en la via pública seguit, amb molta diferència, el transport públic**. L'espai privat representa més d'un quart de totes les incidències registrades (29,4%) i destaquen els àmbits de l'habitatge i laboral. Tanmateix, els espais privats de concurrència pública destaquen l'espai d'oci nocturn i l'espai gastronòmic i d'oci diürns, encara que, s'ha de tenir en compte que en nombres absoluts, les situacions són molt reduïdes degut a l'any pandèmic on hem estat gran part de l'any amb un confinament total o parcial, i amb els tancaments pertinents de molts d'espais privats de concurrència pública (bars, restaurants, cafeteries...).

La pandèmia ha influït en el fenomen de l'LGTBI-fòbia. Les restriccions i mesures imposades arrel de la pandèmia no han tingut en compte les necessitats específiques de col·lectius que es poden trobar en situacions de vulnerabilitat, fet que ha impactat en l'accés a serveis bàsics, a rebre un tracte de qualitat, en la seva salut mental i en la resta d'activitats del dia a dia, de manera diferenciada de la resta de la població.

S'ha detectat una estigmatització de determinades persones i/o col·lectius. És el cas de les persones joves, també les LGTBI, a qui s'ha titllat d'irresponsables i de ser les principals transmissores del virus (Oficina per la No Discriminació, en premsa).

Detectem algunes tendències transversals que es poden apreciar en al capítol 5:

La situació pandèmica ha agreujat sentiments de por, inestabilitat, angoixa, fatiga emocional generalitzada influïent en les vivències LGTBIfòbiques, comportant que algunes vulneracions de drets i discriminacions s'hagin expressat amb uns nivells de tensió i violència més elevats. La pandèmia ha donat més poder a determinats col·lectius, com les forces de seguretat o la pròpia ciutadania (els anomenats popularment com a "polícies de balcó") i, en determinades ocasions, això ha servit d'escut per justificar situacions i actituds discriminatòries que ja existien: la manera com aquests col·lectius gestionen els conflictes vinculats amb la pandèmia es basa en els estereotips i prejudicis que tenen cap a determinats col·lectius, com pot ser el col·lectiu LGTBI. La COVID-19 també ha impactat en els espais on es discrimina. **Les discriminacions vinculades a problemes de convivència en habitatges i comunitats de veïns i veïnes s'han incrementat durant la pandèmia.** Conflictes exacerbats per les restriccions de moviment, que no haguessin arribat a escalar en un altre context, i que activen els estereotips i els prejudicis ja existents. Tanmateix, en aquest 2020, les persones amb accés a Internet hem intensificat la nostra comunicació virtual, exacerbant l'odi per un canal intensificat durant tot l'any. Per aquest motiu, les incidències a internet i xarxes socials han augmentat de forma significativa. D'altra banda, s'ha observat una clara davallada de les discriminacions en espais d'oci i del dret d'admissió, com a conseqüència clara de les restriccions de la pandèmia.

Finalment, si creuem les agressions amb el tipus d'LGTBI-fòbia, podem observar que les agressions verbals i físiques predominen en les situacions de gaifòbia, amb molta presència a la via pública. En les situacions de lesbofòbia, a part de les agressions verbals, també destaca l'assetjament, que acostuma a presentar-se en àmbits com l'educatiu. Pel que fa les situacions de transfòbia, destaca el tracte inadequat i també les agressions verbals i de prop les agressions físiques, presents en la via pública. Finalment, les incidències registrades com a generalistes (LGTBI-fòbia), és a dir, que afecten a tot el col·lectiu LGTBI, estan relacionades amb discursos d'odi i comportaments vandàlics i exaltació de l'LGTBI-fòbia.

Les dades mostren que queda camí per recòrrer. S'han de millorar les atencions, per a que dones lesbianes i persones trans no sentien els seus drets vulnerats i per a que les professionals no caiguin en prejudicis ni estereotips (Guasch, 2011) i que cal eradicar els valors sexistes i heteropatriarcal que, avui dia, encara sustenta la nostra societat.

Les situacions d'LGTBI-fòbia registrades són diverses, tant en els àmbits en les quals es produeixen com en la tipologia de les agressions, etc. Pel que fa als itineraris jurídics que segueixen les incidències, la infradenúncia és una dada rellevant. Aquest 2020, degut a repensar els itineraris, la infradenúncia continua sent l'itinerari més freqüent amb més de la meitat dels casos (51,3%). *L'informe de l'Observatori de les discriminacions a Barcelona 2019* impulsat per la OND alerta sobre aquest fenomen, que es pot donar per diversos motius com poden ser la falta de recursos, la desconfiança en les administracions, la fatiga emocional d'un procés llarg (sigui per via penal, administrativa o d'altres) o optar per altres tipus d'estratègies que no passen per recórrer un itinerari oficial. Tanmateix, el procés penal és un itinerari present aquest 2020 augmenta considerablement respecte l'any anterior (22,7%); el que indica que moltes agressions físiques i amenaces són denunciades a les autoritats competents.

Des d'una mirada més psicosocial, hem incorporat un itinerari com són les incidències que només han estat en el **servei psicosocial de l'OCH com un element reparador de la seva dignitat**, arribant al 12,8%. Tanmateix, **s'han observat consensos i dissensos sobre la vivència de les situacions discriminatòries i el seu posterior abordatge per part de diferents agents socials i institucionals**, tant com les estratègies utilitzades per les mateixes persones afectades.

Existeix una ambivalència de les vivències de les persones afectades en relació amb els cossos i forces de seguretat. En ocasions, al interposar la denúncia, s'ha fet palpable el desconeixement de la realitat de l'LGTBI-fòbia i/o de la Llei 11/2014 amb el risc de que les víctimes rebin missatges dissuasius, fins al punt que decideixin no denunciar el fet. Això ha ocorregut principalment amb les poques incidències registrades en l'espai d'oci, amb el principal argument de què es tracta d'una baralla i no d'una agressió amb un component d'LGTBI-fòbia. Tota aquesta situació genera una doble victimització o revictimització a la persona agredida, amb tot el que suposa una sèrie d'impediments per donar continuïtat a la denúncia o el procés jurídic i, en especial, la manca d'atenció integral a la víctima, fet que comporta una afectació emocional i psicològica que pot arribar a ser greu. Cal dir, que en altres incidències, les persones afectades han rebut l'adequat suport i tracte per part dels cossos i forces de seguretat, fins i tot, considerant la motivació dels fets discriminatoris com a possible delictes d'odi i no com, per exemple, un robatori o una baralla.

Tanmateix, un altra element a considerar és la dificultat d'identificar a les persones agressores; aspecte central per a la consecució de l'itinerari jurídic i legal. És per aquest motiu que els anàlisis de casos i les narratives (encara que les 3 estiguin en un procediment jurídic) assenyalen altres estratègies que poden ser principals i/o complementàries al recorregut jurídic, amb l'objectiu de reparar la dignitat que s'ha vist malmesa per la vivència discriminatòria. Aquestes estratègies passen des d'un comunicat públic, per fer incidència política i problematitzar l'LGTBI-fòbia a un nivell mediàtic, una exposició de la situació (fet per les mateixes afectades), en les seves xarxes socials i/o internet a nivell d'alerta i com desfogament del què acaba de succeir, o una mediació amb la part agressora. Ara bé, s'ha d'anar amb cura amb aquestes estratègies perquè, una vegada la situació agafa un volum considerable a nivell mediàtic, pot escapar del nostre control, tenint el risc de no poder gestionar-la i comportar conseqüències psicosocials.

L'any 2020 ha estat fortament marcat per la situació de pandèmia viscuda, que ha generat una sèrie d'impactes sobre la població en general, i també ha tingut uns impactes específics en problemàtiques estructurals prèvies, com és el cas de l'LGTTBI-fòbia. La situació pandèmica ha **agreujat la intensitat de sentiments negatius influint en les vivències LGTTBIfòbiques**. La Covid-19 també ha impactat en els espais on es discrimina. **Les discriminacions vinculades a problemes de convivència en habitatges i comunitats de veïns i veïnes s'han incrementat durant la pandèmia**. Conflictes exacerbats per les restriccions de moviment, que no haguessin arribat a escalar en un altre context, i que activen els estereotips i els prejudicis ja existents. Especialment greus han estat les situacions en què els agents discriminadors/agressors estan dins el propi habitatge, violència familiar i/o del nucli de convivència. Tanmateix, en aquest 2020, **les persones amb accés a Internet hem intensificat la nostra comunicació virtual**, exacerbant l'odi per un canal intensificat durant tot l'any.

Pel que fa els serveis i les demandes i necessitats de les persones afectades, la pandèmia ha afectat la qualitat de l'assistència dels serveis, obligades a ser traspassades a l'entorn virtual.

L'OCH és un agent clau en el registre i tractament de situacions discriminatòries per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere. El present informe i els que el precedeixen constaten la necessitat de documents que plasmin la situació de l'LGTTBI-fòbia en el nostre territori. Tanmateix, des de l'OCH tenim la necessitat de realitzar autocrítica i veure en què podem millorar els nostres serveis i procediments, dels quals es nodreix l'elaboració de l'informe.

L'elevat registre d'incidències que contempen una agressió verbal, física i/o odi pot ser un indicador que la ciutadania té com a referent a l'OCH per a tractar i gestionar la situació d'agressió a un nivell jurídic i psicosocial. Tanmateix, hi ha altres tipologies d'agressions, potser més subtils i normalitzades, com podria ser el tracte inadequat en un establiment comercial, en un centre mèdic o escolar, que tenen un percentatge de registre molt menor. Aquest fet pot ser degut a que la societat no percep a l'OCH com un agent d'intervenció en aquestes situacions discriminatòries, de manera que es canalitzen a través d'altres agents o no arriben a ser canalitzades.

S'ha de treballar conjuntament, i així ho hem expressat, amb els diferents agents socials i institucionals que tracten situacions de discriminació per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere. **La coordinació sobre informació i recursos és imprescindible per a poder oferir una atenció integral a les persones afectades amb l'objectiu de reparar la seva dignitat**, així com també ho és la formació. L'equip de professionals i la societat, en general, ha d'estar sensibilitzada i formada sobre violències i drets humans per tal de prevenir i evitar que situacions com les presentades en aquest informe no es tornin a repetir.

6.2 Recomanacions

Presentem 25 recomanacions per incidir en unes polítiques públiques feministes i amb la perspectiva de la diversitat afectiva sexual i de gènere dirigides al col·lectiu LGTTBI enfocades a prevenir, detectar i intervenir l'LGTTBI-fòbia en els diferents àmbits de la vida social en la que té presència.

1. La prevalença, un any més, són les agressions físiques i verbals en l'àmbit de la via pública, com les incidències més registrades. Aquest fet fa imprescindible l'execució de polítiques públiques que aturin la violència que pateix el col·lectiu LGTTBI. Tanmateix, cal garantir la seguretat, l'acompanyament i atenció legal i psicosocial a les víctimes d'LGTTBI-fòbia en tot el seu itinerari. Proposem les següents mesures:
  - a. La constitució d'una taula de treball per abordar les violències que pateix el col·lectiu LGTTBI amb els diferents agents i institucions implicades en la seva implementació, com poden ser els organismes competents de la Generalitat de Catalunya, els cossos i forces de seguretat; els serveis municipals, com poden ser l'Ajuntament de Barcelona i el Centre LGTTBI, entre d'altres agents a valorar, establint un protocol conjunt de coordinació.
  - b. Posar en funcionament recursos eficients i propers a les víctimes i/o persones afectades amb el reconeixement d'aquest status, que puguin donar un servei pragmàtic i eficaç en temps real.
  - c. Desenvolupar un sistema eficaç per poder identificar i detenir a les persones agressores i evitar, d'aquesta manera, que tot l'itinerari de la denúncia quedi aturat, pendent d'aquesta identificació.
2. Demanem salvaguardar les llibertats públiques de les dones lesbianes i bisexuals, impedit actituds que invisibilitzin les seves expressions afectives i sexuals. Cal potenciar la memòria històrica lèsbica i bisexual mitjançant el reconeixement de les aportacions de diferents dones lesbianes i bisexuals en l'art, la música, la política, la ciència, l'activisme, etc. Tanmateix, la visibilitat de dones lesbianes i bisexuals continua sent molt reduïda en l'espai públic i és, per aquest motiu, que instem a les diferents administracions públiques competents a incorporar en els nomenclàtors de carrers, places, avingudes, parcs, el nom de dones lesbianes i bisexuals per a contribuir a una major visibilitat.
3. El protocol d'accés a les tècniques de reproducció humana assistida (RHA) per a dones lesbianes, bisexuals i homes trans, aprovat l'agost de 2016, requereix un seguiment de la seva aplicació i de recursos necessaris per a la seva correcta implementació. Per tal de fer-ho possible caldria la participació de totes les parts implicades: Departament de Salut, Àrea LGTTBI de la Generalitat, professionals de la medicina i entitats implicades. Urgeix fer campanyes divulgatives per fer possible el coneixement del seu contingut a les possibles beneficiàries. Cal destinar els mitjans necessaris per a la seva implementació a tot el territori.
4. Potenciar mecanismes encaminats a oferir una visió més precisa de l'estat de l'LGTTBI-fòbia en els diferents territoris de Catalunya. Com podem veure a les diferents gràfiques, el número de casos reportats és especialment alt a la província de Barcelona i de forma destacada a la capital. Necessitem intensificar eines que facilitin l'arribada d'incidències. És imprescindible destinar recursos per implementar, de manera transversal, les polítiques públiques cap a la conscienciació, prevenció i detecció

d'aquestes discriminacions. Alhora, caldria establir convenis amb ajuntaments i entitats LGTBI d'arreu del territori que poguessin intervenir com antenes, tot establint una xarxa de coordinació. Tanmateix, és necessari encaminar-se cap a l'equitat territorial pel que fa la implementació dels serveis d'atenció de la Xarxa de Serveis d'Atenció Integral (SAI) o Punts LGTBI/Diversitat afectiva sexual i de gènere i dels recursos disponibles en les accions, mesures i/o protocols ja implementats o en curs d'implementació.

5. L'àmbit d'internet i xarxes socials és el segon que més incidències registra. La situació pandèmica va accentuar forçadament la forma de comunicar-nos i van incrementar les incidències en aquest àmbit. És necessari abordar les violències digitals a través de mecanismes i recursos que s'encaminin a la seva prevenció i detecció, i òbviament, establir pautes per a la intervenció front la violència digital en forma d'insults, amenaces, xantatge, rumorologia, assetjament, entre altre tipus de violència.
6. L'àmbit de l'habitatge és el tercer que més incidències registra. La situació pandèmica ens va obligar a un confinament domiciliari de mesos (de forma total i parcial). Proposem:
  - a. Valorar un parc d'habitatge públic per a ajudar a l'emancipació de joves LGTBI (si més no, aquells que es trobin en una situació de vulnerabilitat donada la seva orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere).
  - b. És necessari treballar amb entitats que lluiten pels drets a un habitatge digne i elaborar un protocol d'actuació en casos de vulneració i/o discriminació en l'accés a un habitatge per l'orientació sexual, la identitat i/o l'expressió de gènere de les persones que volen llogar un pis o una casa
  - c. Potenciar recursos per la resolució de conflictes en el veïnatge i/o el nucli de convivència.
7. Implementar i activar un protocol de prevenció, detecció i intervenció de situacions discriminatòries per motius d'orientació sexual i identitat i/o expressió de gènere a les xarxes de transport metropolità de Barcelona (TMB) que ja s'ha començat a treballar amb els organismes corresponents. En els últims anys, podem observar com hem registrar incidències ocorregudes en el transport públic. El protocol pot encabir-se dins del projecte i campanya Viatja amb Karma i amb la qual es va treballar el protocol de prevenció de l'assetjament sexual i per raó de sexe.
8. Instem a que es pugui presentar la denúncia per LGTBI-fòbia en qualsevol comissaria dels Mossos d'Esquadra de Catalunya, independentment de la qualificació que es faci, a posteriori, dels fets denunciats (penal, administratiu o altres tipus d'itinerari). Caldria disposar de l'organisme coordinador de polítiques LGTBI per tal que fos l'estament a qui els Mossos comunicuessin les denúncies catalogades com a infraccions administratives. En aquest sentit proposem:
  - a. La possibilitat d'apropar els agents dels Mossos d'Esquadra a espais on es troba la víctima i/o persona afectada és una mesura imprescindible per poder abordar el gran problema que indica la infradenúncia detectada en aquest informe.

- b. Indagar i detectar estratègies de reparació de la dignitat de les persones afectades que no passen per recórrer un itinerari oficial de denúncia i legitimar-la com a procés de recuperació. Això afectaria a la infradenúncia però s'encamina a tenir en compte altres processos de recuperació i/o restauratius del benestar psicosocial de la persona.
  - c. Cal establir els mitjans necessaris per dotar els cossos de seguretat, tant de les diferents policies com de seguretat privada, de la formació adient per tractar de forma digna, i d'acord amb la legalitat, al col·lectiu LGTTBI i especialment a les persones trans.
- 9.** Aprovar el reglament del règim sancionador, de manera que es faci i agilitzi els processos d'instrucció i sanció, derivats de les denúncies rebudes per possibles infraccions de la llei. Aquest reglament ha de ser incorporat en tot el procés sancionador i requerirà dels recursos i mitjans adequats per al seu perfecte desenvolupament. Tanmateix, de nou, instem a la Generalitat de Catalunya a executar la recomanació que el Síndic de Greuges va fer el 22 de juliol de 2017, amb número de registre S-37886/2017, al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, en què s'indica que caldria que es reconegués a l'OCH, la condició d'interessada en els procediments administratius que afectin els drets de les persones LGTTBI i que cal pronunciar-se respecte d'una situació de discriminació, a l'empara de la Llei 11/2014. Tanmateix, la creació de l'organisme coordinador de polítiques LGTTBI, permetria una major efectivitat en la implementació i seguiment de totes les mesures pedagògiques en els diferents àmbits que recull la Llei, per a una veritable transformació social, traslladant la feina tècnica realitzada i per implementar unes polítiques públiques LGTTBI efectives. Tanmateix, demanem la implementació del règim sancionador establert en la Llei 19/2020 d'igualtat de tracte i no-discriminació
- 10.** La pedagogia ha de ser una eina de transformació social, cal reforçar i ampliar les formacions amb una perspectiva de la diversitat afectiva sexual i gènere adreçades al funcionariat públic, en específic en l'àmbit de la justícia, la salut, l'educació, els serveis socials, transport públic i els cossos i forces de seguretat.
- 11.** Instem a les administracions a fer campanyes informatives i de sensibilització, adreçades a les persones bisexuals i a la població en general, per donar a conèixer la seva invisibilitzada identitat i les seves conseqüents discriminacions específiques. Calen campanyes dirigides a eradicar la bifòbia.
- 12.** Garantir els drets i llibertats de les persones intersexuals, impulsant mecanismes que visibilitzin la realitat de les mateixes. Actualment, en el nostre context, només comptem amb un estudi realitzat per l'Ajuntament de Barcelona sobre les demandes de la població intersexual/amb diferències del desenvolupament sexual (DSD) que tracta les demandes específiques del col·lectiu i a l'estigma que enfronten. Calen recursos per donar resposta a les seves demandes específiques.
- 13.** Dins del col·lectiu LGTTBI existeixen diferents poblacions que segons les seves interseccions poden estar en situacions de major vulnerabilitat, com poden ser les persones grans, les migrades i les treballadores sexuals. Proposem tres mesures específiques:

- a. Cal establir programes específics adreçats a les persones grans LGTBI per poder garantir el ple desenvolupament dels seus drets i llibertats, que en moltes ocasions es veuen vulnerats per manca de recursos i de coneixement sobre les seves necessitats i discriminacions.
  - b. Vetllar pel degut compliment de les peticions d'asil polític i/o refugi per part de les persones LGTBI perseguides als seus països d'origen, tot incorporant més recursos personals i materials per atendre les necessitats d'aquestes persones.
  - c. Implementar programes específics per al col·lectiu de treballadores sexuals, escoltant les seves veus i demandes, estigmatitzades per la societat i que poden tenir major risc de viure situacions de precarietat.
- 14.** D'acord amb la Llei 11/2014 es fa imprescindible, sis anys després de la seva entrada en vigor, desenvolupar de forma extensa, rigorosa i d'acord amb les entitats LGTBI especialitzades, un protocol d'atenció a la víctima que mandata el punt f) de l'article 18: Aplicar un protocol per a tractar íntegrament i adequadament les víctimes d'agressions per raó d'orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere. Es fa del tot necessària la creació d'un grup de treball que elabori un protocol d'atenció a la víctima d'LGTBI-fòbia, que sigui d'ús obligatori per a tots els agents implicats en el seu abordatge i en totes les seves possibles expressions i amb tots els itineraris que sorgeixen fruit d'una incidència. Cal determinar, mitjançant aquest protocol, les diferents pautes a dur a terme quan una persona LGTBI és objecte d'una agressió i/o discriminació, a fi de preservar en tot moment la seva dignitat i poder realitzar totes les actuacions adients per gestionar la denúncia i el seu correcte recorregut.
- 15.** Adequació inclusiva de tota la documentació administrativa, especialment en els diferents registres, per a evitar situacions de violència institucional vers les diversitats familiars. Ens trobem deficiències comprovades a diferents registres civils del territori, on s'han detectat disfuncions a l'hora de gestionar expedients de canvi de nom registral, omissions de la diversitat familiar LGTBI a diferents formularis oficials, així com tracte inadequat per professionals de la salut que desconeixen les realitats del col·lectiu LGTBI.
- 16.** Implementació de la perspectiva de la diversitat afectiva sexual i de gènere i de la coeducació en el nostre sistema educatiu, de caràcter obligatori i transversal per eradicar l'assetjament escolar per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere, incidint en les vessants de prevenció, detecció i intervenció. Cal desplegar l'article 12 de la Llei 11/2014, dedicat a l'educació, i desenvolupar mesures que afavoreixin la convivència en la diversitat i que tinguin en compte tots els models familiars. Cal promoure la participació de les entitats LGTBI en el seguiment i avaluació del protocol i escoltar les veus dels nostres infants i adolescents, allunyant la construcció d'aquestes polítiques d'una mirada adultocèntrica.
- 17.** Lligat amb el punt anterior, s'ha de prestar especial atenció al ciberassetjament i a les diferents formes de violència digital que es propaga a través de les xarxes socials i mitjans de comunicació. El ciberassetjament és una realitat que pot conviure amb la joventut LGTBI, sent l'anonimat de les persones que exerceixen la pràctica discriminatòria un handicap per a la seva intervenció. Tanmateix, podem veure com internet i les xarxes socials poden ser escenaris de propagació de violència i de discursos d'odi cap a persones del col·lectiu LGTBI. Proposem impulsar estudis i espais de reflexió per abordar estratègies per donar resposta col·lectiva a la violència virtual.

18. Implementar tots els punts de l'Acord nacional per fer front a l'epidèmia del VIH a Catalunya. Cal protegir els drets de les persones amb VIH/SIDA i combatre l'estigma que pateixen fruit de les discriminacions persistents. S'ha de dotar de pressupost adequat per poder implementar les polítiques preventives més eficients i desenvolupar el Pacte social contra l'estigma associat. Tanmateix, instem a augmentar els recursos per la salut sexual i reproductiva i implementar una distribució efectiva de la Profilaxis de Preexposició (PrEP).
19. Davant les incidències registrades en l'àmbit laboral, requerim a les diferents administracions i, en concret, a la Conselleria de Treball, Afers Socials i Famílies, a desenvolupar, amb les entitats especialitzades i els sindicats, l'article 21 de la Llei 11/2014 que tracta sobre la integració del dret a la igualtat de tracte i oportunitats de les persones LGTTBI.
  - a. D'acord amb l'apartat 3 d), cal de forma immediata i prioritària desplegar estratègies per a la inserció laboral de les persones trans.
  - b. D'acord amb l'apartat 5 c) , cal fomentar la implantació progressiva d'indicadors d'igualtat que tinguin en compte la realitat de les persones LGTTBI en el sector públic i privat i d'un distintiu per a reconèixer les empreses que destaquen per l'aplicació de polítiques d'igualtat i no discriminació.

Tanmateix, volem fer èmfasi de la transfòbia estructural en l'àmbit laboral que pateix el col·lectiu trans, concretament les dones trans. Instem a implementar mesures específiques per a pal·liar el bloqueig a l'accés del mercat laboral a través de programes d'inserció laboral específics i/o una política de quotes reservada garantint l'accés al mercat laboral

20. Volem destacar la importància de l'acompanyament psicosocial com a estratègia per a la reparació de la dignitat de les persones discriminades per la seva orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere, independentment de l'itinerari de denúncia (oficial o no) que escolleixin. Proposem el suport per part de les administracions de tots aquells projectes que incorporin una mirada psicosocial i interseccional de les violències LGTTBI.
21. Ha de ser prioritària l'aprovació de dos marcs legislatius a nivell estatal, *la Llei sobre la protecció jurídica de les persones trans i el lliure dret a la determinació de la identitat sexual i expressió de gènere*, (coneguda popularment com Llei trans estatal), *i la Llei contra la discriminació per orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere i característiques sexuals, i d'igualtat social de lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals, transgènere i intersexuals*, que permeti tenir una regulació paraigües a tot l'Estat tot eixamplant la base de drets pel que fa el col·lectiu LGTTBI i específicament pel col·lectiu trans. A nivell autonòmic, recomanem la realització i aprovació d'una Llei trans autonòmica. Tanmateix, demanem una descentralització de les polítiques públiques LGTTBI estatals, sent les entitats catalanes interlocutores vàlides representant la plurinacionalitat/diversitat del territori en polítiques estatals.
22. Potenciar, per part de les diferents administracions, la recerca i estudis al voltant de les diferents realitats i àmbits LGTTBI. La recerca ha de complir el recollit en l'article 39 de la Llei 11/2014, la garantia estadística, que versa sobre l'obtenció de dades estadístiques i recerques qualitatives.

- 23.** Potenciar que els Ajuntaments, com a administració propera, desenvolupin polítiques específiques adreçades al col·lectiu LGTBI. És important poder desenvolupar mesures i accions específiques en l'àmbit local que facilitin i potenciïn la visibilitat i seguretat de les persones LGTBI. Per això, seguim apostant pel municipalisme com a paradigma transformador i que les administracions comptin amb la participació proactiva del teixit associatiu LGTBI i feminista i, en el seu cas, el consells municipals LGTBI han de poder incidir i prendre part en tots els processos que tinguin relació amb els drets i llibertats del col·lectiu. S'ha d'impulsar nous plans per a la diversitat afectiva sexual i de gènere al màxim de municipis possibles de Catalunya que realitzin una diagnosi i uns eixos dels quals anar desenvolupant les accions en els pròxims anys.
- 24.** El teixit associatiu LGTBI a Catalunya és una agent fonamental, format per diferents grups activistes i professionals que exerceixen el seu coneixement, expertesa i voluntat per a desenvolupar polítiques LGTBI a peu de carrer. En relació al teixit associatiu recomanem:
- a.** Dotar de recursos econòmics, humans, materials i socials dignes pel teixit associatiu LGTBI per part de les diferents administracions públiques per a garantir unes polítiques públiques efectives contra les violències LGTBI-fòbiques.
  - b.** Establir una millor coordinació entre les administracions i el teixit associatiu, centrant-se en recursos que permetin assessoraments legals, (i facilitacions d'acusacions particulars) i acompanyaments psicossocials a les persones afectades d'una situació d'LGTBI-fòbia. A més, alleugerir la burocràcia per a les tècniques de les entitats a l'hora de presentar projectes i les justificacions dels mateixos (tot tenint en compte la necessitat de criteris de validació i rendició de comptes del diner públic atorgat).
  - c.** Valorar la necessitat de la creació d'una llei específica pel Tercer Sector Social
- 25.** Establir les polítiques LGTBI i/o de la diversitat afectiva sexual i de gènere a Catalunya dins de la infraestructura de Govern català siguin elevades i pilotades des d'una Conselleria específica i especialitzada amb la seva Direcció General corresponent.
- 26.** Establir un pla d'indicadors per avaluar les mesures implementades en matèria de polítiques LGTBI en un pla temporal. És important distingir entre implementació (portar a terme una determinada mesura), i impacte social (els resultats i conseqüències derivades de la implementació). Aquesta avaluació ens pot indicar els passos a seguir, reforçar i/o millorar en la implementació de polítiques i programes relacionades amb la diversitat afectiva sexual i de gènere.

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

7. BONES PRÀCTIQUES

7.1. Protocol d'actuació davant situacions de discriminació per LGTBI-fòbia a la ciutat de Barcelona.

L'Observatori Contra l'Homofòbia, vol destacar aquest 2020 l'elaboració i aprovació del nou protocol d'actuacions davant situacions de discriminació per LGTBI-fòbia.

Coincidint amb el Dia Internacional contra l'LGTBI-fòbia, 17 de maig, es presenta un nou protocol per abordar situacions de discriminació o violència contra persones LGTBI per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere a la ciutat de Barcelona. Mitjançant el **nou protocol** es reforcen les eines per combatre l'LGTBI-fòbia a la ciutat i s'amplia la col·laboració entre els diferents serveis i entitats vinculats amb la defensa de les persones LGTBI.

El protocol té com **objectiu general** articular l'atenció, l'acompanyament, l'anàlisi i l'assessorament en relació a situacions de discriminació per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere (LGTBI-fòbia) per tal que la persona que les ha patit o les pateix pugui superar les situacions d'abús o violència i reparar el dany i les conseqüències personals, laborals, familiars i socials que hagi tingut.

Tanmateix, en el desplegament de les tasques del protocol ens marquem els següents **objectius específics**:

- Acompanyar a les persones que han patit situacions de discriminació per motius d'orientació sexual, identitat i/o expressió de gènere.
- Proporcionar informació detallada sobre els recursos i els procediments que faciliten la resolució de la situació.
- Assessorar des d'un punt de vista jurídic i oferir atenció psicosocial a les persones que han viscut situacions de discriminació.
- Intervenir oferint la facilitació del procés entre les parts implicades quan es produeix un conflicte discriminatori.
- Promoure i potenciar la capacitat sancionadora municipal en relació a les actituds i les accions discriminatòries a la ciutat, dins del seu àmbit competencial i allà on el marc legal ho permet.
- Garantir la col·laboració, coordinació i treball en xarxa entre serveis públics i entitats.
- Col·laborar entre els diferents actors en la recollida de dades i establiment d'indicadors, que permetin dimensionar la incidència de les situacions d'LGTBI-fòbia a la ciutat i la seva evolució per tal de disposar de dades contrastades per orientar l'acció municipal.
- Col·laborar en l'elaboració de materials de prevenció de situacions d'LGTBI-fòbia.
- Avançar plegades en la coordinació interinstitucional per intervenir davant dels casos d'LGTBI-fòbia, en compliment de la Llei 11/2014.

El document detalla els mecanismes d'atenció, acompanyament, anàlisi i assessorament perquè la persona que pateix o ha patit situacions de discriminació i agressions LGTTBI-fòbiques a Barcelona (o sigui resident a la ciutat) pugui superar-les i pugui reparar els danys i les conseqüències personals, laborals, familiars i socials que hagi tingut.

El protocol és fruit del treball en xarxa de l'Oficina per la No Discriminació (OND), el Centre LGTTBI de Barcelona i l'Observatori contra l'Homofòbia (OCH), les tres agents que inicialment integren la taula de coordinació que fa el seguiment dels casos d'LGTTBI-fòbia, i que convida a altres associacions i col·lectius a participar en la detecció de situacions LGTTBI-fòbiques i en l'atenció i l'acompanyament a persones LGTTBI. La taula de coordinació treballa per facilitar tots els mecanismes a la persona afectada per LGTTBI-fòbia, per actuar tant a través de denúncia (penal o administrativa) com mitjançant altres eines psicosocials, d'acompanyament, educatives o d'intermediació.

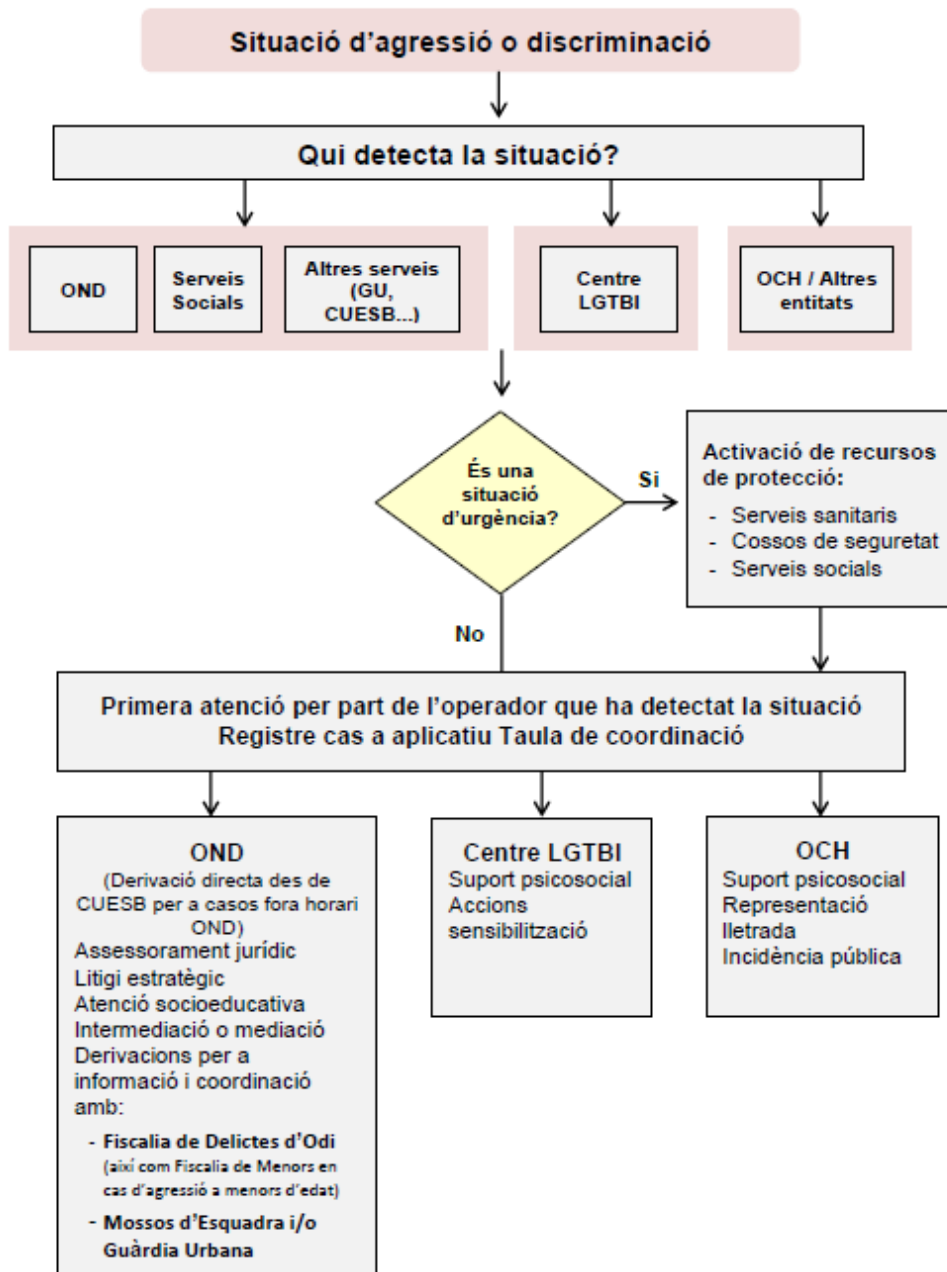
Si algun dels serveis municipals o alguna entitat detecta o coneix un cas d'agressió i/o discriminació, cal activar el circuit següent:

- Si és una situació de risc alt o urgent, s'activaran els recursos d'urgència necessaris, especialment els sanitaris. També es pot requerir la intervenció de serveis de seguretat, com la Guàrdia Urbana i els Mossos d'Esquadra, o de serveis socials, com el Centre d'Urgències i Emergències Socials de Barcelona (CUESB).
- En tots els casos, i sempre d'acord amb la voluntat de la persona afectada, s'oferirà una atenció específica per poder valorar quin recurs del protocol cal activar en cada situació concreta.

Aquest protocol pretén, tanmateix, evitar la revictimització secundària de les persones afectades per una situació d'LGTTBI-fòbia. La coordinació de la informació entre els diferents agents és clau per una atenció efectiva i pragmàtica, tot donant a l'abast els recursos disponibles, tenint en compte els contextos i les casuístiques que envolten la situació discriminatòria.

A continuació exposem la infografia resumida del funcionament del protocol entre els tres organismes que l'estan portant a terme des del maig del 2020:

7.2. Llibre LGTTBI. Claus bàsiques de l'editorial Sembra llibres.

Què significa diversitat afectiva sexual i de gènere? Quina és la llarga història de la lluita pels drets de les persones LGTTBI? Com es manifesta l'LGTTBI-fòbia? Com es tradueix en assetjament escolar? Quins protocols i bones pràctiques hem de seguir per prevenir, detectar i intervenir sobre aquesta xacra?

Aquest llibre és imprescindible perquè ens ofereix les claus bàsiques per entendre, aprendre, i actuar a favor dels drets i les llibertats de les persones LGTTBI. En la primera part, l'històric activista i president de l'Observatori Contra l'Homofòbia de Catalunya, Eugeni Rodríguez, explica d'una manera resumida els episodis més destacats de la lluita d'aquest col·lectiu: des del cas d'Oscar Wilde, la persecució nazi, la revolta de Stonewall i la repressió franquista fins a les lluites recents a casa nostra. En la segona part, el psicòleg social i també activista Cristian Carrer aborda l'LGTTBI-fòbia d'una manera teòrica i pràctica i ens ofereix eines valuoses per a prevenir-la, detectar-la i eradicar-la sobretot en l'àmbit escolar.

A més, aquest llibre bàsic inclou veus com les de Gabriela Serra, Mar Cambrollé, Maria Pujol, Quim Roqueta, Toño Abad, Mar Garcia Puig, Jan Gómez, Tatiana Casado i Fran Sánchez, que aporten una panoràmica de la diversitat del moviment. El resultat és un manual complet, pioner i summament didàctic que incorpora un glossari i recursos educatius, literaris i audiovisuals per a entendre la diversitat afectiva, sexual i de gènere.

En el següent enllaç es pot veure un vídeo de difusió sobre el llibre amb imatges de les presentacions realitzades:

<https://www.youtube.com/watch?v=0xfyyXu1ToU>

8. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- » **Ajuntament de Barcelona.** (2020). Protocol d'actuacions davant situacions de discriminació per LGTBI-fòbia. Disponible en: https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/protocol_lgtbifobia.pdf
- » **Avilés, J. M.** (2003). El maltrato entre escolares en el contexto de las conductas de acoso. Bullying en la escuela. Modelos de intervención. En J. M. Avilés (Ed.), Riesgos psicosociales en la enseñanza (87196; p. 216). Confederación de STes-intersindical.
- » **Balash, M., y Montenegro, M.** (2003). Una propuesta metodológica desde la epistemología de los conocimientos situados: Las producciones narrativas. Encuentros en Psicología Social, 1(3), 44-48.
- » **Berná, D., Cascone, M., y Platero, R. (Lucas).** (2012). ¿Qué puede aportar una mirada queer a la educación? Un estado de la cuestión sobre los estudios sobre la LGTBfobia y educación en el Estado español. Scientific Journal of Humanistic Studies, 4(6), 1-11.
- » **Biglia, B., y Bonet-Martí, J.** (2009). La construcción de narrativas como método de investigación psicosocial. Prácticas de escritura compartida. Forum Qualitative Sozialforschung, 10(1), 1-25.
- » **Bourdieu, P., & Passeron, J.-C.** (1996). La reproducción: Elementos para una teoría del sistema educativo. Fontamara.
- » **Butler, J.** (2007). El Género en disputa: El feminismo y la subversión de la identidad. Paidós.
- » **Ceballos-Herrera, F.** (2009). El informe de investigación con estudio de casos. Magis. Revista Internacional de Investigación en Educación, 1(2), 13.
- » **Cerezo, F.** (2006). Violencia y victimización entre escolares. El bullying: Estrategias de identificación y elementos para la intervención a través del Test Bull-S. Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 4(9), 333-352.
- » **Coll-Planas, G., y Missé, M.** (2018). Identificación de los factores de inserción laboral de las personas trans. Exploración del caso de la ciudad de Barcelona. <https://doi.org/10.14198/OBETS2018.13.1.02>
- » **Domínguez, I. E.** (2017). Bifobia: Etnografía de la bisexualidad en el activismo LGTB. Madrid: Egales Editorial.
- » **Foucault, M. (1978).** Historia de la sexualidad. Madrid: Siglo XXI.
- » **Garrido, R., y Morales, Z.** (2014). Una aproximación a la Homofobia desde la Psicología. Propuestas de Intervención. Psicología, Conocimiento y Sociedad, 4(1), 90-115.
- » **Guasch, O.** (2011). Social stereotypes and masculine homosexualities: The Spanish case. Sexualities, 14(5), 526-543. <https://doi.org/10.1177/1363460711415216>
- » **Hepburn, A., & Wiggins, S. (Eds.).** (2007). Discursive Research in Practice: New Approaches to Psychology and Interaction. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511611216>
- » **International Gay and Lesbian Association (ILGA).** (2019). Homofobia de Estado 2019. Disponible en: https://ilga.org/downloads/ILGA_Homofobia_de_Estado_2019.pdf

- » **Infocamp de Tarragona.** (2021). Les oficines del SOC oferiran atenció i orientació laboral específica a persones trans. <https://infocamp.cat/arxiu-seccio-societat/item/45925-les-oficines-del-soc-oferiran-atencio-i-orientacio-laboral-especifica-a-persones-trans>
- » **Íñiguez, L.** (2003). El análisis del discurso en las ciencias sociales: Variedades, tradiciones y práctica. En L. Íñiguez (Ed.), *Análisis del discurso. Manual para las ciencias sociales.* (p. 273). Editorial UOC.
- » **Martínez, P. C.** (2006). El método de estudio de caso. *Estrategia metodológica de la investigación científica.* Pensamiento y Gestión, 20, 29.
- » **Mesquida González, J. M., Quiroga, V., y Boixadòs, A.** (2017). 50+LGTB Informe. Personas Mayores Lesbianas, Gais, Trans y Bisexuales en la ciudad de Barcelona. Boira Editorial. <http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/120277>
- » **Ministerio de Igualdad.** (2021). Borrador anteproyecto de ley para la igualdad de las personas LGTTBI y para la no discriminación por razón de orientación sexual identidad de género, expresión de género o características sexuales. https://www.newtral.es/wp-content/uploads/2021/02/2021-02-02_BORRADOR-LEY-IGUALDAD-LGTTBI-.pdf?x92532
- » **Ministerio de igualdad.** (2021). Ley para la igualdad real y efectiva de las personas trans. https://www.newtral.es/wp-content/uploads/2021/02/2021-02-02_Borrador-Ley-Trans.pdf?x42453
- » **Moreno García, E.** (2015). Cuestionando estereotipos desde la infancia. Universidad de Granada. Facultad de Ciencias de la Educación. <https://digibug.ugr.es/handle/10481/40336>
- » **Oficina per la No Discriminació.** (2020). Informe de l'Observatori de les Discriminacions a Barcelona 2019 (p. 90). Oficina per la No Discriminació de Barcelona. Disponible en: https://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/sites/default/files/arxius-documents/informe_observatori_discriminacions_barcelona_2019.pdf
- » **Oliveira, J. M., y Mott, L.** (2019). Mortes violentas de LGTTB+ no Brasil – 2019. <https://grupogaydabahia.com.br/relatorios-anuais-de-morte-de-lgbti/>
- » **Olweus, D.** (1998). *Conductas de acoso y amenaza entre escolares.* Morata.
- » **Pichardo, J. I.** (2009). *Entender la diversidad familiar: Relaciones homosexuales y nuevos modelos de familia.* Bellaterra.
- » **Pichardo, J. I.** (2020). El estigma hacia personas lesbianas, gays, bisexuales y transexuales. En E. Gaviria, C. García, & F. Molero (Eds.), *Investigación Acción: Aportaciones de la investigación a la reducción del estigma* (pp. 111-125). Sanz Y Torres.
- » **Pichardo, J. I., De Stéfano, M., Faure, J., Sáenz, M., y Williams, J.** (2015). *Abrazar la diversidad: Propuestas para una educación libre de acoso homofóbico y transfóbico.* Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. https://www.academia.edu/17275757/Abrazar_la_diversidad_propuestas_para_una_educaci%C3%B3n_libre_de_acoso_homof%C3%B3bico_y_transf%C3%B3bico
- » **Platero, L.** (2008). La homofobia como elemento clave del acoso escolar homofóbico. *Algunas voces desde Rivas Vaciamadrid. Información Psicológica,* 0(94), 71-83.
- » **Platero, L., y Gómez, E.** (2007). *Herramientas para combatir el bullying homofóbico.* Talasa.

- » **Rivers, I.** (2001). The bullying of sexual minorities at school: Its nature and long-term correlates. *Educational and Child Psychology*, 18(1), 32-46.
- » **Rodríguez, M. del C., y Peña, J. V.** (2005). Identidad de género y contexto escolar: Una revisión de modelos. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas (REIS)*, 1(112), 166-194.
- » **Rojo, B.** (2016). 'Crossdressing': Ser hombre, ser mujer y volver a ser hombre otra vez. *Pikara Magazine*. <https://www.pikaramagazine.com/2016/04/crossdressing-documental-en-femme/>
- » **Sidera, A.** (2020). *Feixisme persistent: Radiografia de la Itàlia de Matteo Salvini*. Edicions Saldonar.
- » **Social.cat.** (2019). Els joves LGTTBI víctimes de maltractaments físics o psicològics podran beneficiar-se de la Renda Garantida. <https://www.social.cat/noticia/10851/els-joves-igtbi-victimes-de-maltractaments-fisics-o-psicologics-podran-beneficiar-se-de-la>
- » **Stake, R. E.** (2000). The case study method in social inquiry. En R. Gomm, M. Hammersley, & P. Foster (Eds.), *Case Study Method: Key Issues, Key Texts* (pp. 20-26). SAGE Publications Ltd.
- » **Yin, R. K.** (2014). *Case study research: Design and methods* (5th ed). Sage.

Pàgines web i documents en línia

- Informe Diagnòstic de les diferents realitats, posicionaments i demandes de la població intersexual / amb DSD (diferències del desenvolupament sexual) a Barcelona
- Memòries anuals del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies
- Nom sentit de les persones trans*
- Organigrama: delictes d'odi i discriminació
- Protocol de les tècniques de reproducció humana assistida
- Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGTTBI
- Protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per a fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

9. ANNEXOS

Fitxa de consulta

La fitxa de consulta és la manera a partir de la qual, des de l'OCH, es recullen totes les dades possibles sobre una situació discriminatòria per motius d'orientació afectivosexual, identitat i/o expressió de gènere. La sistematització passa perquè cada situació comunicada estigui sempre en un mitjà escrit (aplicació web de l'OCH i/o correu electrònic a coordinacio@och.cat). Tanmateix, si l'entrada de la situació és per mitjà presencial o telefònica també es tradueix a un mitjà escrit, per tenir constància. Tota la informació és remitada a la fitxa de consulta, que consta dels indicadors abans mencionats en la nostra base de dades.

La fitxa recull un seguit de dades que, posteriorment, serveixen per tenir un registre complet i ordenat de cada una de les situacions i per poder analitzar l'estat de l'LGTBI-fòbia dins del territori català. És a partir d'aquestes fitxes que és possible fer estudis generals pel que fa a les poblacions, els col·lectius afectats o els àmbits d'incidència.

Un primer bloc és format per les dades de la persona o entitat denunciant, així com també per les dades de la persona o col·lectiu agredit (cal indicar que denunciant i agredit/da poden ser la mateixa persona o no). Concretament, es recull el nom, l'adreça i el contacte de la persona denunciant i de la persona agredida, la data d'arribada de la denúncia i el col·lectiu del qual forma part l'agredit o agredida i l'edat de la víctima.

Un segon bloc és el resum de la incidència, el qual inclou un extens espai per a la descripció completa dels fets i recull el lloc, la data i l'hora dels fets, així com també les dades de la persona agressora (si es tracta d'un/a particular, una empresa, una entitat, una institució privada, una institució pública o altres). A continuació, també es recull l'estat o afectació emocional de la persona després d'haver patit l'agressió, el qual el nostre equip psicosocial classifica des d'inexistent fins a molt greu. Aquesta informació la pot aportar directament la persona afectada o pot ser avaluada per l'equip de psicologia de l'OCH, en el cas que el registre de la incidència s'hagi realitzat presencialment. Això permet tenir informació important a l'hora de preparar un suport psicosocial, si la persona el sol·licita.

Per últim, es recull informació sobre les proves aportades (fotografies, correus electrònics, comunicats mèdics, etc.). Pel que fa als comunicats mèdics, des de l'OCH es recomana que la persona agredida vagi a urgències després d'haver patit l'agressió, per tal que sigui avaluat el seu estat físic i psicològic i sigui recollida aquesta informació en un comunicat mèdic. Totes aquestes proves són útils en el cas que s'hagi d'arribar a actuar judicialment.

Un cop es registra tota la informació sobre la incidència, l'OCH decideix si queda registrada com a incidència per LGTBI-fòbia o no, ja que pot donar-se el cas que algunes de les incidències, tot i ser fets discriminatoris, no compleixin el perfil que registra l'OCH. Casos com aquests poden ser, per exemple, una agressió per motius personals o una agressió a una persona LGTBI per algun motiu totalment aliè a l'LGTBI-fòbia. També, es podria donar el cas que una persona no LGTBI pateixi una agressió o una discriminació per error i/o associació. És a dir, la persona agressora discriminaria pensant-se que és una persona LGTBI i actuaria amb odi i discriminació, independentment, de l'orientació afectivosexual o la identitat de gènere de la víctima. En aquest cas, es registraria la incidència com un fet d'LGTBI-fòbia.

Es recull la voluntat de la persona agredida de denunciar-ho legalment, indistintament de la gravetat de l'agressió i/o discriminació. Des de l'OCH sovint es recomana aquest procediment, tot i que sempre queda en mans de la lliure decisió de la persona. Una agressió denunciada legalment no vol dir que sigui més greu i una agressió no denunciada legalment, no vol dir que sigui menys greu. De fet des de l'OCH, un dels principals arguments del servei d'acompanyament psicosocial és explorar estratègies de reparació de la dignitat de la persona afectada, que no han de passar obligatòriament per un procediment legal.

Per acabar, l'OCH també registra l'estat actual de la incidència: arxivat, tramitat, contestat o resolt (favorablement o desfavorablement), per tal de poder exercir un seguiment eficient dels casos, alhora que s'indica si s'han dut a terme altres tipus d'actuacions, com una actuació política o un comunicat públic.

Observatori
contra
~~l'homofòbia~~

Carrer de Comte Borrell, 22, 08015 Barcelona
93 217 26 69
coordinacio@och.cat

